

Ficțiune

Laurențiu Mihăileanu

Ioan al nimănui

Data lansării: 25 septembrie 2004, Cluj-Napoca
Redactare, tehoredactare, concepție grafică: autorul
Pe coperta I: Giorgio de Chirico, *Le mauvais*
Génie d'un roi, 1915 (fragment).

© Laurențiu Mihăileanu (Cluj-Napoca) [text]
© Editura *Cuvinte Românești* [ediția Adobe PDF]

IOAN AL NIMĂNUI –ISBN
Editura Cuvinte Românești

This electronic edition is a non-profit publication.

Laurențiu Mihăileanu

IOAN AL NIMĂNUI

- opt narațiuni -

Cuvinte Românești
Cluj-Napoca 2004

CUPRINS

Cum să îmblânzești șobolanii	3
Dreptul la iarbă	10
Ordinul peștilor	35
Geamănul	44
Ultima încăpere	66
Ioan al nimănu	68
Întâlnirea din Ajun	96
Prin geamul lipsă	99

Cum să îmblânzești șobolanii

(inspirată de avatarurile muzicologului George Sbârcea)

— Unde-i Franțuzu’?

— Aici, să trăiți!

În patul de deasupra, paiele saltelei au pârlit scurt. Din câteva mișcări bine deprinse, deținutul a coborât strecurându-se între cele două rânduri de paturi metalice. Și-a aranjat dintr-o smucitură ținuta boțită a zeghei. Acum, cu picioarele goale pe cimentul frecat-lustru, tânăru nu prea înalt și tuns chilug aștepta în poziție de drepti, cu palmele de-a lungul coapselor și bărbia ridicată regulamentar. Ochii inflamați de nesomn i se zbăteau neputincioși în haloul orbitor ce înlocuise tavanul.

— Leși!

Prea puțin mirat, deținutul a luat-o înainte prin deschizătura ușii, ieșind în coridorul cel scurt, cu patru uși de tablă, vizete și zăbrele, pe unde fusese adus cu două zile în urmă. Lângă scara de beton, din capăt, ale cărei trepte legau nivelurile de deasupra de cele de dedesubt, s-a oprit.

— Ia-o-n jos!

În spatele lui, gardianul, cu bucata de furtun atârându-i la încheietură, călca greoi, vădit plictisit, cu bocancii săi tari, ca de lemn. Îl supărau pesemne destule lucruri necla-

re, căci ar fi fost în stare să-și smulgă vechea măsea stricată de unul singur, cu vârful limbii.

Pe scări lipsea lumina. La nivelul următor, pe un alt palier slab luminat, deținutul a ezitat, întorcând capul.

— Mail...

Au coborât încă trei niveluri. Foarte posibil să fi ajuns la subsol, dacă nu mai jos. Odată scara terminată, a urmat un coridor sucit în tot felul, apoi o altă scară îngustă, în spirală, tot neluminată. Au coborât-o și pe aceasta, atenți să nu calce strâmb. Gardianul și-a folosit lanterna.

— Stai!

Taciturn, omul a desferecat și deștepenit cu oarecare efort o ușă nituită, masivă, fără vizetă. Aprinzând apoi lumina din afară, l-a îndemnat să intre.

De la ușă, a coborât două trepte. Se afla într-o celulă disproporționat de înaltă, numai de-o persoană. Nu i-a fost greu să observe că inițial servise altor trebuințe, căci unul din pereți, zidit ulterior, avea tencuială aruncată de mântuială, lăsând să se ghicească bolțarii colțuroși, de zgură, sub varul dat cu bidineaua o singură dată.

În lipsa oricăror piese de mobilier, la baza peretelui din stânga se afla înzidită, pe rol de pat, o lespede din ciment, lată cât un spate de copil de doisprezece ani și ajungându-i până la genunchi. Pardoseala era ușor concavă, în până, cu un orificiu de mărimea pumnului, la mijloc.

În zadar și-a alergat deținutul ochii pe înălțimea celor patru pereți. Dezolat, a trebuit să admită că acolo, la subsol, n-avea ce căuta un geam câtuși de mic. Sau aerisire...? Una, fără îndoială, o fi existând ea, numai că altundeva. De cealaltă parte a peretelui, mai degrabă.

— Asta ți-i locu' o lună-n cap, a zis trăgănat gardianul, cu nepăsarea celui care nu are treabă cu ordinul primit.

Și, după un moment de supt măseaua, întărâtat că tânărul nu scotea o vorbă, a bodogănit:

— Mă, Franțuzule, ți-ai copt-o singur... Ce dracu', te costa așa mult să născopești un cântec pentru tov' comandant?... Nu asta ți-i meseria? Nu să faci cântece vesele? Și ascultă-mă, băiete: în carcera de-aici și-au lăsat oașele unii mai solizi ca tine! Când l-am găsit pe Caragea, liberalu', nu mai avea nici nas, nici degete. I le roseseră șobolanii, ăia de nu iartă nimic!...

Dar cum vedea că n-o va scoate la capăt cu băiatul ăsta căpos, a revenit, oțărât, la cele grabnice:

— Îți faci nevoile în gaură aia, că aici nu-i hârdău. Lunea se se face curat cu furtunu'. Mâncare ți se dă de două ori pe zi, iar lumina ți se lasă doar cât mănânci. De spălat, infirmieru' te spală la două săptămâni, tot cu furtunu'. Acuma dă-ți iute jos nădragii și cămașa!

— Dar de ce...?

Era prima oară când băiatul îndrăznea să întrebe ceva, chiar dacă o făcuse stins, aproape în șoaptă. Pur și simplu îl amuțeau ororile prin care era obligat să treacă, toată acea lume al cărei azilant devenise peste noapte; n-ar fi crezut vreodată să se convingă singur că așa ceva există cu adevărat. Tăcerea de acum era pentru el o formă de sinceritate, după cum însăși figura lui purta întipărită, încă de la intrarea pe poarta închisorii — douăzeci și două de zile —, o mirare neascunsă, o nedumerire de copil înaintea unor înțeleșuri rezervate adulților.

— Asta-i regula carcerii, Franțuzule. Ei hai, iute, să nu ți le scot eu...!

Ușa cea grea s-a închis, zăvoarele au fost trase. Întreprătorul nu l-a mai auzit.

Ca veche proprietăreasă, bezna ce năvălea acum în spațiul celulei ardea de nerăbdare să se convingă numai decât de carnea lui incredibil de albă; îl pipăia centimetru cu centimetru, posesivă, excitată să-l simtă acolo, rebegit, contorsionat de atâta răcoare și teamă pentru tot ce va urma de acum înainte. El, deținutul cu aspect de adoles-

cent, nu-și revenise încă din uluială; rămăsese în picioare, așa gol, stingher, strângându-și pumnii la piept.

Efectiv nu știa ce să facă. Încremenit, refuza cu groază gândul că până la urmă va fi nevoit să se folosească de banca de ciment din apropiere. Cruzimea comandanților de penitenciar — uneori justificată, poate — ar trebui și ea, ca orice lucru, să cunoască anumite limite. Cu mutatul lui de ici-acolo prin închisoare, deși nu-i vedea rostul, se obișnuise din mers. Dar nici într-atâta cât să-i fie confiscată tocmai aici, într-un asemenea cavou, și bruma de cărpe ce-i mai apărau fragilitatea de student la Conservator!... Și, în definitiv, cui naiba folosea sadismul ăsta? Pe lângă toate, îl înnebunea și gândul că, indiferent ce-ar urma să i se întâmple, acolo unde ajunsese, în cripta din fundul pământului, clănțănitul de frig și gemetele sale nu vor avea șanse să deranjeze pe cineva de afară.

Și se înrăia pe zi ce trece. Tot ce i se întâmplase până acum îl făcuse să se baricadeze-n el, cu îndârjirea înecătului, pregătit pentru toate umilințele posibile. Dar și să sară la beregata oricui l-ar ataca mișelește, și pentru asta. Nu de puține ori, în mijlocul borfașilor, al cuțitarilor și al curmambeților din celula unde-l aruncaseră până la verdictul ultim, trebuise să se apere cu dinții, cu unghiile.

Așadar nu numai pe câine îl smintește lanțul — s-a convins cu vârf și îndesat.

Ar fi vrut să se rezeme numai pe porțiunea îngustă a tălpilor, căci resimțea neliniștit cuțitele frigului pătrunzându-i încet, neiertătoare, oasele labeli picioarelor, încheietura călcâielor, gleznele...

În cele din urmă, istovit și dezgustat, a admis că se teme ca baba de drobul de pe policioară. La naiba, realitatea o iei așa cum este, nu cum ți se năzare ție! Nu îi rămânea decât să se obișnuiască cu frigul ce-l asalta acum din toate părțile. Nu putea decât să spera că se va aco-

moda până la urmă. Și-a tot repetat că, uite, nu-i mai par chiar atât de reci tălpile, nici umerii, nici șoldurile, semn că în curând va reuși să se familiarizeze cu noul culcuș. Era vorba, totuși, de o singură lună, nu de-un an. O lună, gândeste-te, doar o lună!... Vai, da, încă patru săptămâni... Ei, nu, n-o să se bazeze numai pe rezistența lui; ar fi o amăgire naivă. Și iată, avea noroc: încheieturile îi urlau acum ce avea de făcut. Un singur lucru, și neapărat acela, dacă tot hotărâse să rămână în viață. Da, îi stătea în putință...

Hai, repede: mișcare, mișcare, mișcare!

A început cu genuflexiuni. A fugit pe loc, ridicând genunchii cât de sus era în stare. Flotări, răsuciri de trunchi, sărituri pe loc. A încercat să-și îngâne câteva cadriluri, dar a renunțat repede, fiindcă îl făceau să gâfâie, să nu respire când trebuie. Până la urmă, bravo lui, a asudat.

Bancheta cea dură și rece n-a folosit-o până nu s-a zvântat ca lumea. Ar fi fost sinucidere curată! Și când, până la urmă, s-a întins totuși, a realizat ce înseamnă cu adevărat să nu te mai apere niște haine. Simțea cum, pe tăcute, gheara vineției a frigului îi înșfăcase osul sternului, cum îi încorsetase foalele pieptului, secătuindu-le de aer...

Nu, categoric, asta n-o va permite! Nu va îngădui ca tonele de beton sub care fusese îngropat să-i soarbă căldura vitală prin netezimea înșelătoare a banchetei! S-a ridicat ca opărit de pe lespede și, în lipsa altei căi, s-a apucat, răbdător, să caute — cu tălpile, la nevoie cu palmele — un loc mai puțin rece. Trebuia să existe unul, neapărat... Bezna, ei da, aici bezna chiar l-a ajutat — acum nimic nu-l distrăgea —, făcându-l să se concentreze mult mai bine. Bâjbăia pe porțiuni bine trasate în mintea sa, ca și cum ar tăia un cozonac în felii subțiri, concentrat să nu-și rateze cumva șansa de a găsi inelul căzut în cocă.

L-a dibuit în cele din urmă. Ce mai conta că locul cu pricina nu era acolo unde se așteptase el? Era chiar lângă

orificiul de scurgere, la trei palme înspre ușă. O conductă colectoare, pesemne. S-a așezat pe vine, s-a tolănit satisfăcut pe-o coastă, dornic să se convingă cu orice preț. Și, într-adevăr, oarece deosebire față de restul celei era de netăgăduit. Îndeajuns cât să-i merite efortul, și asta-l interesa acum. Păi da, de ce s-ar amăgi? Cu mare îngăduință îl putuse numi *loc cald* și nu *loc rece*. Suportabil, mai degrabă, da, ăsta era cuvântul.

Nu mai știa cât durase căutatul lui; a înțeles în schimb câtă oboseală strânsese-n timpul ăsta. S-a ghemuit chiar acolo, jos, fără ezitare, într-o poziție aproape câinească, ațipind numaidecât.

Nu-și terminase bine somnul, când niște foșgăieli venind parcă de pe alt tărâm l-au făcut să ciulească urechile. Se auzeau reverberat, ca prin tubul unui aspirator. S-a dezmeticit repede: veneau din gaura de lângă gleznele lui. „Șobolanii!...”

Deci vorbele temnicerului nu fuseseră aruncate doar ca sperietură, ci păreau să aibă oarecare bază. Numai într-o privință — și lesne de înțeles care —, omul n-a ținut să dea amănunte. Acel liberal, Caragea, parcă, fusese oare ros abia după moarte?...

Așadar, vrând-nevrând, nu era deloc singur în celulă, cum i-ar fi plăcut să creadă... Un pericol de care va fi nevoit să țină seama. Bine, s-a făcut, va ține, dar cum anume? În primul rând — să spunem — va dormi cât mai departe de ei, adică de gaură. Ușor de spus — dar unde? Pe banca de ciment? Mda, nu-i surâdea ideea, dar măcar acolo, la înălțime, părea... Nu, în nici un caz! Nu era dispus să-și părăsească locul cel bun găsit cu atâta trudă; ar însemna să-l schimbe pe-un veritabil pat al lui Procust, unde pericolul, chiar dacă nu unul imediat, îl înspăimânta mai tare ca șobolanii. L-ar termina înaintea ăstora — i-o urlase întreg trupul ceva mai devreme.

Corpul său, așa cum și-l știa acum — asudat, nespălat de câteva săptămâni, având o piele unsuroasă și iz propriu, iute-sălcu —, le putea trezi oricând pofta de carne omenească. Și mai mult, îi dădea frisoane faptul că se afla chiar sub nasul lor, anume parcă invitându-i spre a-l degusta. Și cu ce naiba se hrăneau șoarecii ăștia diformi, cu rât de mistreț, acolo, dedesubt? După câte știa, nu erau deloc pretențioși: rodeau cabluri, lemn, gunoaie, cauciuc și nebănuite de multe altele. Darămite un slăbănog istovit, ca el!

Iar ideea că putea fi mușcat în timpul somnului — de neconceput în extenuarea sa —, l-a ținut încordat ore în șir, cu toate simțurile vibrând la limita suportabilului. La un moment dat, pierzând ordinea zi-noapte, somnul și veghea i s-au amalgamat într-o jalnică moțăială, întreruptă adesea de unele atingeri — închipuite ori ba —, dar care-i împietreau mereu stomacul de spaimă și oroare, când sărea ca ars cu fierul roșu și pornea să bată zăbatic cu ambele palme în pardoseală. Nu o dată le-a auzit chițcăiala, bulucitul la gura țevii de scurgere. Ar fi jurat că îl atinseseră cu cozile lor spurcate, lungi și golașe ca niște râme. Murea de furie, scârbă și disperare, pentru că întunericul de nepătruns era totdeauna de partea blestemaților, obligându-l să se mulțumească cu hărmăiala pentru a-i pune pe fugă. Ar fi vrut să-i atace cât mai curând, să strivească măcar unul. Numai așa și-ar domina el frica. Îi venea să ragă, să urle, să mârâie amenințător ca un animal căruia i-a fost încălcat domeniul.

Însă, mai rău ca toate, somnolența îl hărțuia de-acum în permanență. Dacă-și sprijinea vreo clipă capul pe braț, numaidecât îl și fura moțăiala. Visele, întrerupte puțin mai înainte, le relua, în linii mari, de acolo unde se rupseseră, chiar dacă cu unele schimbări de loc sau personaje. Totul dura până când, ca din întâmplare, îl urzica din nou vreo

coadă. Și de la capăt, băiețaș, cu ochii tăi cârpiți de nesomn...

Probabil se făcuse dimineată, din moment ce și-a dus repede palmele la ochi, inundat de lumina ticălosului bec. Auzea foarte bine: se umbla la zăvorul ușii.

Ar fi vrut să sară în picioare, dar, vai, acestea nu-l mai ascultau, de parcă nu-i mai aparțineau întrutotul. Ei, fir-ar... În felul ăsta mai se căznesc doar bătrânii când se deșteaptă și vor să coboare din pat. În cazul lui, era clar: îl anchilozase frigul. Asemeni unui șontorog, reușind cu greutate să se țină pe picioare, deținutul a înaintat spre ușa care tocmai era smucită în afară.

A intrat soldatul cu mâncarea. I-a dat o gamelă de aluminiu plină cu fiertură de linte, spunându-i că trebuia ținută curată, și că la lingură nu are dreptul acolo, în carceră cinci. Și să nu piardă vremea, să mănânce odată, fiindcă peste fix zece minute va stinge lumina.

Rămas din nou singur, năpăstuitul băiat și-a reluat, fără cine știe ce grabă, locul — mai rece de cum îl lăsase. Ținea gamela cu amândouă palmele, bine lipite pe metalul fierbinte, iar acestea, la rândul lor, le sprijinea pe genunchii îndoiți, ca pe-o masă. Aștepta. Era miraculos să-l încălzească ceva cu atâta dărnicie.

Atras de aburii fierturii, prin gaura din cimentul pardoselii și-a făcut apariția un cap flocos de șobolan. Ochișorii lui strălucitori, negri, clipeau extrem de rapid, ca o fulgurare albicioasă. Apoi, văzând că omul nu se clintea, a prins curaj. A ieșit în întregime din orificiu, înălțându-și capul să adulmece mai bine de unde putea veni aroma ce-l ademenise...

A zbughit-o însă repede la loc, în gaură, în momentul în care băiatul s-a aplecat înainte să-i toarne puțină fiertură pe jos.

Ce l-o fi apucat să-și verse rația? Pesemne a fost luat pe nepregătite. Dacă se gândea un pic, n-a făcut decât să urmeze lecția primită în prima celulă: până și lăsatul în pace trebuie cumva plătit. Dacă nu o făcea imediat, urma s-o plătească cu bumbăceală, cu hărțuire. Da, ceva asemănător. Luat repede, s-a blocat ca prostul, a luat-o ca pe-un caz de forță majoră. Simplul reflex al plății.

Pâlpâind o clipă, becul s-a stins, semn că timpul mesei trecuse. Dar întunericul căzut nu-l mai neliniștea în vreun fel; multe îi deveniseră acum limpezi. Procedase cât se poate de bine. Și, fiindcă nădușise din belșug (ei poftim, chiar așa fricos nu se știuse!), cât timp va mânca putea să se și zvânte. Pofta de mâncare îi revenise înzecit. Între sorbiturile făcute pe marginea gamelei înclinată după nevoie, tânărul auzea fervoarea cu care era desecată balta de pe cimentul pardoselii.

Din țință, ocrotitor... Cât de inspirat fusese! O pace cumpărată — auziți, oameni buni! — cu un strop de fiertură. Ar fi râs, dar nu avea pentru cine. După foșnete, ar fi înclinat să creadă că mustăciosul își mai adusese pe cineva cu el. Se simțea împăcat, aproape mulțumit — găsise atât de ușor rezolvarea unei situații ce se anunța sumbră, dezgustătoare. La sfârșit, după ce a șters bine cu limba interiorul blidului de aluminiu, l-a întors cu fundul în sus, așezându-l lângă el. Interiorul trebuia să rămână numai al lui.

La masa a doua, cum nu i-a plăcut culoarea și mirosul terciului de cereale, l-a turnat direct în gaura din pardoseală. A ascultat mai apoi, curios, pe întuneric, cum se ospătau șobolanii, încălecându-se și răcâind cu lăbuțele interiorul țevii. Gândul de a-i ști sătui i-a făcut somnul ceva mai odihnitor.

Lucrul acesta, repetat deja trei zile una după alta, la amândouă mesele, s-a instalat cât se poate de firesc între

deprinderile curente ale deținutului din celula-carceră numărul cinci. Era, pentru el, o senzație nemaîntâlnită, auzind-i-le colcăiala ori de câte ori se apropia momentul apariției soldatului cu cazanul de fiertură, iar senzația asta îi declanșa o neliniște a cărnii, un tremur surd, din care pricină suferea și mai cumplit de frig. Creșterea zgomotului reverberat prin gura de scurgere era ceasul deșteptător care-l trezea brutal de cu noaptea-n cap, cu deosebire că stridența lui sonoră nu putea fi întreruptă după bunul plac. Era puhoiul de ape care cereau grabnic punerea de stăvilare.

Iar ziua, o dată începută în frisoane, se sfârșea la fel. Frigul se depusese în toate ungherele, în toate firidele corpului său, ca niște cheaguri tari; îi contractase mai toți mușchii, îi anchilozase genunchii, umerii, gâtul, coatele, degetele, mijlocul troznindu-i, pârâindu-i la mai fiecă pas făcut. Toate îl dureau, îl deranjau ca niște așchii străine, înfipite adânc între tendon și os.

Ce l-a tulburat de-a binelea a fost culoarea luată de palmele sale în climatul hibernal al celulei. Ajunsese până acolo să-și rezerva trei-patru minute din timpul mesei numai pentru studierea acestora cu luare-aminte. Le întorcea de mai multe ori, spre a se convinge de straniețea culorii ce o căpătaseră degetele, chiar și pe reversul palmei; aduceau destul de bine cu pulpele de fazan uitate în congelator — la fel de roșii, lucioase și tari.

Frigul îi devenise povara de care știa că n-o să scape atât timp cât avea să stea acolo. Îl înțepenise, îl gârbovisese, îl constipase. Tusea rară, icnită, revenea cu o regularitate de ceasornic, măcinându-i cu o rară perfidie liniștea pieptului.

Din păcate, pe el nu-l mai interesau prea multe lucruri; până și cele legate de propria sănătate nu-l mișcau. După el, apatia ce-l cuprinsese ținea mai ales de lipsa luminii de zi, a unor reazăme firești, altele decât cele două mese

porNici măcar nevoile de dimineață, dacă totuși îi veneau, nu-l scârbeau când le deșerta în țevă. Așa cum erau — puține și de consistență căcărezii de oaie, fără mult miros, —, pentru ei, rozătorii, însemnau, cu siguranță, ceva trebuincios. Ca dovadă, resturi de miros nu persistau mai deloc, ci dispărea ca de la sine, repede.

De coșmar, spălatul celulei — săptămânal, din ușă, cu jetul de apă —, pe lângă faptul că nu aducea foloase vizibile curățeniei de acolo, lui îi provoca clipe în care ar fi fost în stare să se urce pe pereți. Apa aceea, băltind la nesfârșit pe pardoseala de beton, aducea cu ea un frig agresiv, un fel de ger umed, de nesuportat. Îl gonea pe lespede, unde aștepta, în picioare, să se zbicească pe jos. Și dura chinuitor de multă vreme. În răstimp, umezeala îl infiltra, îl îmbiba, făcându-l să tușească din străfundul plămânilor, fără oprire. Ura cu tot sufletul acele clipe de iad.

Schimbarea, pentru deținut, a venit la începutul săptămânii a treia. Mai înainte, sâmbătă dimineață, tocmai fusese spălat corporal. Infirmierul închisorii procedase în același fel ca la curățirea pardoselii. Tot cu furtunul — printre zăbrele —, ca la vitele dintr-un vagon. Nu i-a aruncat măcar o cârpă, să se șteargă. Iar duminică, după o noapte infernală, în care zăcuse zgribulit pe locul său de lângă gaura din pardoseală, gâfâise mai tot timpul, din greu; când simțea nevoia să respire adânc, auzea cum zăngăneau toate în el, cum se rupeau. Și-a făcut griji mai ales pentru mama lui, pe care, mai mult ca sigur, nimeni nu se va obosi s-o anunțe. Curios, dacă îi păsa de încă multe altele, nu se arăta prea îngrijorat de ceea ce se va întâmpla cu el.

Și fără știrea sa, întredeschiderea unui orizont nelumesc i-a șters de la gură, dintr-o dată, spuzeala urii.

Până și căpoșenia, gustul răzbunării, nici urmă de ele. Pe de altă parte, își dădea seama, în sfârșit, cât de meschin putuse el privi până atunci totul. Ca dezmeticit, și-a pus problema dacă sufletul îi va mai rămâne la cheremul unor țafne de copil îndărătnic. Doar îi fusese așezat în trup spre împlânzirea sângelui! Pur și simplu a înțeles, nu știa cum, dar a priceput atunci că spiritul și sufletul sunt făcute pentru unul și același lucru, că amândouă caută neîncetat afecțiunea, că asta le este menirea și bucuria. Înraire? Ostilitate? Neîncredere? Nici o grijă, pe acestea le găsești oricând, din belșug, dacă trăiești doar în prezent, cu frica morții în sân. Și mare prostie, căci în frică își are rădăcinile însăși moartea! Pe când, stabilindu-ți un țel oarecare, și punând speranță în căutarea ta, fiind totodată luminos și cald pe dinăuntru, de fapt te dăruiești pe tine, nimic altceva, iar amenințările imediate își pierd orice greutate. Iată, aceasta a fost revelația deținutului din celula cinci, asta i-a fost salvarea.

Dimineață, când l-a izbit în moalele capului lumina becului electric, i-a auzit cum se foiau, lihnii de foame. Se vede că și pe ei îi rebegise răcoarea de peste noapte, dacă ghiorăitul mațelor îi asmuțea în așa hal. La zgomotul zăvoarelor, micuții au răcâit în neștire prin conductă.

Soldatul, după ce i-a umplut cu vârf gamela de aluminiu, și-a dat pe ceafă boneta spălăcită, privind bănuitor la deținutul cel somnoros din fața lui.

— Mă, Franțuzule, te pomenești c-ai visat ceva gagi...

Mirosise soldatul că nu era tocmai în regulă ca un flăcău de constituția firavă a «Franțuzului» să mai și furișeze un surâs pe fața lui trasă, cumva prea senină azi, după ce că dormise, gol pușcă, pe cimentul greu mirositor al fostei pivnițe. N-o fi oare bolnav?... Că îl vedea cum se duce

așa, împleticit, cu rația în mâini, s-o așeze pe lespede de patului...

— Fii atent, băiete!...

Prea târziu, însă. «Franțuzul», clătinându-se, scăpase gamela din mâini. Băiatul s-a aplecat imediat să salveze din mâncare ce se mai putea. S-a ridicat însă neputincios după câteva clipe, întorcându-se apoi, șovăielnic, spre soldat, care îl privea compătitor din capul celor două trepte ale ușii.

— O să curăț, va fi totul lună... Cinci minute-n plus, atât!... Zău, dacă s-ar putea...

Deținutul, îmbujorat, cu vasul gol atârându-i în mână dreaptă, îl fixa rugător pe soldat.

— S-a trezit și Franțuzu'! Ă?... Voi aștia, politici, visați-visați, dar la picioare nu vă mai gândiți. Vai de capu' vostru... Că bine te-a mai ghicit caporalul Rada când ți-a zis așa. În regulă, dă-ncoace gamela!

Și i-a umplut-o din nou, ochi.

Când s-a văzut singur, băiatul s-a îndreptat mulțumit spre locul unde vărsase fiertura și, lăsând deoparte blidul de metal, a început să adune cu cantul palmelor păsatul. A ieșit o grămadă bunicică. Din ea a luat cât îi încăpea în căuș, după care s-a apropiat de gura de scurgere. L-a aranjat frumos de jur-împrejurul ei, în strat de-un deget. Ce făcea el acum nu mai semăna a troc. Era atent și grijuliu.

Au mâncat pe îndestulate, laolaltă. Când i-a inundat pe toți beznă, la terminarea rației de terci, după ce el și-a curățat cu limba blidul, a băgat de seamă că ei nu intenționau să mai plece.

Au venit să i se bage, ca pisoii, pe sub spate, pe sub pulpe și brațe. O făceau în modul cel mai firesc, de parcă asta făcuseră de când lumea.

El nu s-a mai mișcat, sau cel puțin o făcea cu mare grijă, nemaivoid să-i alunge. Ce ar fi oare de spus, în mare lucrurile arătau acum altfel, altă perspectivă. Nu se mai temea de sălbăticiunile cu care, în fond, împărțise totul. Nu-l mira câtuși de puțin — aveau nevoie de el. Și pe deasupra nu erau deloc aspri, îi păreau cu mult mai calzi decât s-ar fi așteptat. I se ghemuieră peste tot — câțiva direct pe șale —, descoperind că, într-adevăr, aveau un pântec moale, de pisicuță... Cum adică să se fi opus înfrățirii cu niște suflete cărora le câștigase tandrețea?

Și n-a mai socotit restul zilelor de carceră.

Conducându-l îndărăt, între ceilalți deținuți, matahala de gardian s-a mulțumit a-l măsura doar absent, lung, din ochii lui cenușii — la fel de nepăsători —, preocupat mai degrabă de suptul măselei lui cariate.

Dreptul la iarbă

— preambul —

„Păstrez drept dovadă câteva lacrimi uscate pe țesătura mantalei, lacrimile de recunoștință ale ultimului phoenix trăgând spre veșnicie. A sosit timpul să ne amintim că odată a existat pasărea cu pene de purpură și aur ce scurma prin cratere stinse după oarece fărâme de jar, pe care însă — o, tu, fatalitate! — le găsea tot mai anevoie.

Mă aflu în putere deocamdată, dar simt uneori nevoia a mă opri câteva clipe, cu răsuflarea curmată de povara ce mă încovoae. Mă clatin atunci pe dinlăuntru. Îmi îndrug că nu sunt decât un biet muritor și că ce-mi pasă mie; mărturisesc, e-o amăgire nevolnică, pentru că tot atunci, cu ochii minții, întrezăresc chipul phoenixului eliberat prin spovedire, al păsării cu pleoapele spășite, pe jumătate coborâte asupra unor genuni în care tocmai cădea prima ploaie și încolțeau viitorii arbori. Așa că arunc Ipocrizia pe celălalt umăr și-mi reiau drumul către centrul Spiralei.

Ce voi avea în câștig mai apoi, după ce o voi deșerta în Sorbul unde își află ea locul, nu prezintă atâta interes pentru mine, cât pentru voi. Faceți ce veți crede de cuvință cu trupul și mantaua mea. Eu știu însă ce adâncime are lucrarea ce-am zidit-o și ce foloase vă va aduce ea.”

I

Cuprins de-o panică instinctivă, mă poticnesc locului. Inspir adânc, expir prelung, încerc să-mi controlez expresia. Degeaba, nu mă ajută deloc, așa că mă văd nevoit să iau drept realitate ceea ce am înaintea ochilor.

Ușor de spus, căci lăuntric simt deja patinându-mi destule lucruri sensibile. Gândurile mi-au rămas undeva în urmă, mârâind ca niște dulăi ce au adulmecat ceva nefiresc în aerul dimprejurul lor, tolănindu-se apoi unul câte unul, greoi și tăcuți; nu-i mai poți urni cu picioare în burtă ori cu înjurături — simple movile fumurii băgate una într-alta, apărându-și cu încăpățănare singura bucată de pământ pe care o cutreieră de când i-a fătat cățeaua. Oare să fie chiar iarbă?... Și dacă e așa cum pare să fie, faptul în sine tot stupid rămâne. Un mare stupid mă văd în primul rând pe mine, că uite, m-am oprit prosteste locului și mă holbez la treptele scării de la intrarea principală. Mă veți lua drept zurliu, dar credeți ce vreți, eu nu inventez nimic: scara instituției chiar a înverzit!

E treaba voastră cum mă priviți, eu cel puțin sunt de părere că gluma asta e groasă rău. Se vede limpede, aici nu se pune problema unei improvizații făcute în pripa unei vizite anunțate peste noapte a cuiva de la Comitetul Județean de Partid, că prea e convingător totul. Ca dovadă că știu să apreciez o situație, îmi sare-n minte cazul de acum doi ani, când, în exces de abnegație, s-au pus peste tot ghivece cu flori, gardurile vii din curtea instituției au fost „recondiționate” cu vopsea ducă într-o nuanță tare interesantă de verde și s-a folosit — cu real talent scenografic — porumb verde, înfipt pe vergele de oțel-beton, pentru camuflarea grămezilor de gunoi. Chit că atunci era de înțeles, fiind vorba de o „inopinată” de-a Tovarășului, dar nu-mai unui ochi închis i-ar fi putut scăpa monstruoșitatea ce se născuse acolo.

Așa că o afirm cu toată convingerea: treaba asta de pe treptele instituției noastre este cea mai obișnuită iarbă, de-

loc contrafăcută, ba e cât se poate de vie! Știu ce spun, puteți să mă credeți. Nările îmi freamătă a reavăn, ca după ploaie, când o calc. Cu riscul să fiu socotit un ciudat, poate caraghios, mă aplec și o răsfir cu degetele făcute greblă, îi studiez cu atenție rădăcinile ancorate atât de firesc în ciment. Mai mult, am surpriza să găsesc, strecurate acolo, două gărgărițe în plină activitate.

Și, orice-ați crede, numai ieri ieșeam de la slujbă cu singura dorință de a respira și altfel de aer în locul celui stătut, de arhivă, chiar dacă peste zi îl mai amelioram eu, cât de cât, cu aburii cafelei și fumul unei țigarete «Amiral».

Încă ceva mă nedumerește. Deși văd cum revelația asta — verde, blândă, impersonală — se întinde, nu așa cum m-aș fi așteptat, doar pe scări, ci și pe întreaga lungime coridoarelor, nimeni din jur nu pare a-i acorda atenție. Cătuși de puțină! Lăsați aerul ăsta fals, nu credeți o iotă, v-o citesc pe față. Nu mi-o explic nici eu; pot în schimb să observ când cineva e dezinteresat, se prefacă că e în criză de timp sau că afară plouă.

Mai poți ști, tonul l-or fi dat cei cu răspunderi pe linie de partid, adică tovarașii-colegi, cei cărora li s-a rezervat un viitor mai aparte; ei nu și-ar permite să iasă din cuvântul «indicațiilor neprețuite»... „Vai, dar te înșeli, «tovarășe», toți cei de aici aveți asigurat un viitor luminos!”, m-ați tachina voi. Iertați-mă, dar cine naiba altcineva ar mai fi putut concepe o asemenea trăznaie «în vederea creșterii randamentului muncii»? Evident, e o schemă la mintea cocoșului: dacă tot nu are timp angajatul să iasă în sânul naturii, nu-i nimic, se poate aranja și asta, iar Domnia Sa Natura se execută și i se așterne cu tot dichisul la picioare. Cum? Ei, cum! Asta nu contează, aici vă contrazic. Noi nu suntem altceva decât transpunerea în viață a societății multilateral-dezvoltate!

La fel în lift, la fel în birou. Arunc un „să trăiți!” șefului care se uită acru la cadranul din perete.

— ... 'neața, Verescule.

— Ingenioasă chestie, tov'șef! Pe cuvânt, e grozavă. A cui a fost ideea? și sugerez plafonul cu degetul cel gros.

— Cum-cum?... Care idee? spune șeful absent, cufundat mai departe în operația de ștergere migăloasă a ochelarilor — meteahnă veche —, din care a-l rupe ar însemna, ca în primară, să te ridici singur de perciuni.

— Iarba de pe jos, păi ce naiba, n-am semănat-o noi. Poate popa Tanda! Haida-de, fără copilării, tov' șef. Mie unul îmi place, oricui i-ar...

— Iarba, zici... Aha... iarbă?! Ce drăcie-i și asta, băiete? și tovarășul Calofileanu socotește că merită să-și reazeze pe nas ochelarii.

E clar, șeful vrea să mă îmbrobodească. Ce nu adulmecă dulăii mei... Avea ceva bine pus în minte, am văzut-o de la început. Ia permiteți-mi să fiu și eu dat dracului, măcar azi.

— Da'-mneavoastră, mă rog frumos — fac eu pe hâtrul — pe ce călcați?

Și, cu elocvență, sar de doua-trei ori pe loc.

Natural, stratul cel verde îmi înăbușe, elastic, salturile. Cu superiori de genul ăsta trebuie să te porți ca între panglicari: un zâmbet complice, să înțeleagă că știu multe și că nu îi sunt cea mai inspirată pildă pentru «implementarea revoluțio-narei măsuri» trasate mai mult ca sigur de undeva de sus.

— Te-ai țicnit, Verescule!? Termină cu țopăiala. Gata, am zis!

Ei, șefule, dacă și-n fața evidenței te lași greu, îmi pierd simțul umorului.

— To... tov... tovarășe Calofileanu, ce mama naibi-i asta? și, rupând cu năduf un pumn de verdeăță, i-l vâr sub clonțul de buhă.

Se holbează la pumn, un pic cruciș la firele de iarbă, pare chiar s-o cântărească. Brusc, se întoarce către subalterne. Colegele mele par năucite de orbul șefului. O muscă, aceeași în ultimele zile, se aruncă pentru a mia oară în sticla ferestrei, mai s-o crape.

— Anda, spun, arată-i tu cum ți s-au murdărit tocurele, că pe mine mă crede zombi. Sau uite, pe sandaia ta dreaptă, hai uită-te! Știu că nu-ți prea plac găzele.

Ea adoptă o mină vinovată, privește cu coada ochilor la șef, după încuviințare; cu prudență apoi, spre locul cu pricina.

— A-ahh!...

Și-a tras piciorul ca furnicată; chipul îi exprimă stupoare.

— Ăăă, cred... e-o prostie! Nu umbla cu chestii slabe, Buți. Am avut impresia... Degeaba, nu m-ai speriat. Ce să caute un gândac verzui aici la noi, nu? și se agăță descumpănită de privirile echilibrului Luci.

Ceva se oprește în mintea mea, din nou patinează. Și musca, iarași...

— Să fim serioși, Anda, te rog! Ce altceva mai poate fi asta, uite...!

Dau să-i aduc conținutul pumnului, dar este trasă de-o parte. Luci o ține strâns de braț, cu ochii țintă la mine. E impunătoare așa, cu pieptu-i masiv înălțat în fața oricărui urgii. Tov' șef mă fixează prelung, în tăcere. S-a lăsat o liniște care mă îngrijorează; a dispărut până și zumzăitul muștei de adineauri. Bănuiesc că am o mutră... Încă puțin să mai calc pedala asta și vor da un telefon, vor deveni cordiali, mă vor ține de vorbă, va sosi dubița albă, vor intra cei doi voinici veșnic zâmbitori...

Surâd. Izbucnesc în cea mai nereușită probă de râs. Hohotesc de unul singur, iar ei mă urmăresc încă circumspecți, însă fixația de a recurge la decizii extreme li se diluează considerabil în priviri. Șeful începe vădit să-și reintrade în rol. Mă simt încurajat.

— V-am dus! V-ați lăsat trași, ho-ho-ho! Ați luat-o pe coajă, ha-ha-ha! Iarbă, iarbă grasă de acasă, așa-i? V-am convins de-a binelea, ha-ha-ha..., îngaim printre hohotele care, nu cu multă fantezie s-ar potrivi chiar unei bocitoare. Știu că dacă nu-mi dau acum crezare, prea moale nu-mi va fi. Continui deci cu dramaticul meu haz, nu renunț până nu am rezultate certe. Așa, haideți destindeți-vă frunțile, așa Anda, haide și tu, Luci... De acord, șefule, încruntă-te și mai tare, umflă-te, fă-te fioros, zornăie armura...

— Hmm, dar pramatie mi-erai, Verescule... Data viitoare, te previn, îți tai eu elanul de farsor! Ți-aș spune eu ce mi ești... Gata, gata!, își revine pe deplin, bietul de el. Destul cu pierderea asta de vreme! și mă mai străpunge o dată cu ochii lui mici, rotunjori, de popândău. La treabă, fetelor. Tu, șmechere, ai pe birou dosarele cu consumuri. Le vreau la zece, perfecte! Și stai încă un picușor...

Cu toate astea, contrar obiceiului, nu a mai trântit ușa. Părea mai degrabă nedumerit decât enervat, și asta nu miroase a bine. Îmi închipui: „Ce l-o fi apucat azi pe băia-tul ăsta? Îl știam om liniștit, cu respect de superiori...”

Da — e adevărul curat — ăsta mă știam: un bun angajat, un cetățean leal statului și partidului ce mi-au dat totul, m-au făcut ceea ce sunt.

Se clatină prea multe, totuși... Cine să garanteze că voi fi și în continuare același? N-ar fi oare de preferat să mă îndoiesc puțin și de mine însumi? M-aș întreba dacă e neapărat nevoie de iarba asta care ar fi înăbușit zgomotul scontat de șef prin izbirea ușii, lucru care, de altfel, ar fi fost un avertisment îndreptățit, că în definitiv ar trebui să văd cât de cât între limite acceptabile. De asemeni, poate

că nici Andei nu-i scăpaseră neapărat cuvintele „gândac verziu”. În orice caz, cel mai sănătos lucru este să-i cred pe majoritari.

Fetele se tăvălesc, nu altceva; le-au dat lacrimile. Pentru ele, eu nu pot fi decât acel Buți Verescu pe care îl știu de câțiva ani buni. Își lovesc întruna palmele de genunchi, imitându-l pe Calofileanu. Ce să fac, accept convingerea lor.

— Dur ai fost, Buți! L-ai făcut mototol, cam prea dur. O să vezi tu, Buți...!

Într-adevăr, văd intrând pe secretarul șefului copleșit de un teanc de dosare mai vechi. „Tovarașul Calofileanu vă cere să le terminați până la doisprezece. Sunt scaden-te.” Știm noi ce înseamnă asta: un cui în peretele casei mele bătut după metoda «Pepelea». Mă voi descurca eu cumva, chit că foșnetul ierbii, pe care mi-am impus să-l neglijez, îl aud în permanență și foarte clar sub tălpi. În plus, dacă-mi așez ochelarii — posed miopia de rigoare, ca toată lumea de pe aici — într-un anumit unghi și puțin mai înspre vârful nasului, surprind imaginea mătăhălosului dulap al documentației preliminare, iar nu departe de acesta, în semi-umbră, disting tulpinile încă plâpânde, dar cu frunze mari și viguroase, ușor de recunoscut, ale unor fagi și frasini. Măi să fie, dau și de chicile zburlite a doi pini lângă ușorul ușii! Destul, amice, fii cumincior, unde vei ajunge astfel? Măine, oricum va arăta ziua aia, o să știu cum să mă port. Contează că astăzi, de bine de rău, am descurcat-o cumva. Și ce mă privește pe mine dacă e potrivită sau nepotrivită încăperea biroului nostru pentru copacii ăștia și că s-ar putea să mai și crească... Treaba lor, să se dezvolte cât or pofti, dar atâta cât să nu dăuneze tihnei mele de angajat întrutotul normal și cinstit.

Descui dulăpiorul de deasupra mesei de lucru, scot caietele, calculatorul de birou (un soi de abac electric, cu

rolă de hârtie), creioanele și radiera, cu toate răspândind miros de pâine învechită; acolo păstrez până la pauza de masă pachetul cu sandvișuri de acasă. Scot ce a mai rămas și pun pachetul. Îmi șterg cu un șervet de hârtie broboanele reci de pe frunte, tâmplele și pe sub guler. Sper ca pentru restul programului voi rămâne omul corect care mă știu.

II

În rest, toate s-au desfășurat în limitele cunoscute. Atâta doar că am asudat ca un salahor, mereu în criză de timp, iar sarcinilor le-am dat de capăt fără să mă aleg cu admonestări. "Când vrei, poți, tovărășelule!" mi-au aruncat, înveseliți la culme, ochișorii de popândău care îmi savurau de la mare înălțime foiala, disconfortul vădit. Și curios, lucrul ăsta are, din contra, un efect benefic asupra dispoziției mele. Îmi impusesem să rezist oricărei mojicii, dar uite: nici urmă de așa ceva. Cât de candid poate fi uneori Calofileanu ăsta... Eram în stare să-l pup pe creștet. Ce mai, un copil mare încăpățânându-se în răutăți mărunte, și totul numai pentru a păstra pentru el bucata mai mare de plăcintă; nici mort n-ar recunoaște logica altuia, cât timp știe că poate să piardă bucățica cea bună. Cazul meu, după tot ceea ce mi-a fost revelat azi, conchid că — și de ce m-aș minți? — este mai de înțeles în comparație cu al lui, căci mintea unuia ca tov' șef nu poate concepe astfel de lucruri. Iar motive el ar avea, oho, suficiente.

Gata cu îndeplinirea datoriei — este ora plecării. Senzația de rufă stoarsă mă domină, fiind la pământ în primul rând cu nervii. Dar știu să mă strunesc, nu este ceva cu totul nou pentru mine. Îmi salut cu deferență colegii și superiorii întâlniți în drumul către ieșire; o fac ca unul care a

mai îmbătrânit un pic, lucru care conferă un plus de detașare, de siguranță.

Luând-o ca o recompensă, la starea mea se adaugă plăcerea de a avea sub tălpi o peluză omniprezentă, să o apăs cu toată greutatea, s-o balansez pe două picioare nostalgice. Îndeosebi coborâtul scărilor îmi procură senzația asta — mă revăd un copilandru cățărat pe cușma dealului, căruia în vremurile acelea îi spuneam cu mândrie munte. Și bănuiesc că, un timp, ascensorul nu mă va mai tenta.

Văzându-mă ajuns în perimetrul parării, în sfera imprevizibilului, a zgomotului, a izbiturilor, a strecurării, dacă mai ieri odată cu ambianța mi se modifica însăși optica și păraseam ușurat anosta sferă a preocupărilor de serviciu, de data asta constat că nu mă prea preocupă gândul apropierii de casă. Mă îndrept deloc grăbit spre micuțul «Lăstun» ce mă așteaptă acolo, parcat neostentativ în umbra unei onorabile «Lada». Cândva, pe vremea când abia descoperisem simțământul amețitor al traiului din munca proprie, adormeam săptămâni, luni întregi, în minte cu imaginea unui interior mai mult decât confortabil al unei berline importate din țarcul CAER, preferând «Lada» sau «Skoda», la nevoie «Wartburg»-ul; șofam chiar, imaginar, înainte să mă fure somnul în chilia doamnei Papadopol, o grecoaică rea de chirie. Iar ambiția asta crescuse în mine ca un vrej sălbatic în pământ afânat, în paralel cu soldul meu de băiat chibzuit la CEC, până ce s-a ivit ocazia. Cum o «Dacia 1300», chiar una de ocazie, era dificil de susținut din economiile făcute în răstimpul a trei ani de privări autoimpuse, am crezut că mini-automobilul cu nume de zburătoare, produs cu titlu de experiment în halele unei întreprinderi timișorene, era, pentru început, acceptabil din multe puncte de vedere. Și cu «Lăstun»-ul am rămas până azi, deși între timp am mai promovat două trepte de salarizare.

M-am însurat după sfatul tatii — funcționar și el, având o bogată experiență în ungerea cu diverse alifii, pentru că a apucat și apusul „regimului exploatarei burghezo-moșierești” —, mi-am pus ordine în viață, iar de atunci... De atunci este, în linii mari, cam la fel. Deși pe toți ne așteaptă mereu același viitor luminos, etc., istoria însăși bate pasul pe loc, motiv pentru care nu las să-mi scape orice prilej de a-mi asigura un trai convenabil. Și nici că-mi scapă. Aduce a meschinărie? Așa îmi pare, cel puțin acum, și mie.

Uite, nici Calofileanu, cât este el de „șef serviciu-documentație”, nu are un autoturism cu mult mai breaz. E adevărat, are o «Dacia 1100», dar cu destui kilometri la bord, plus că o pune pe butuci aproape lunar, iar asta ar toca până și bugetul unuia cu răspunderi grele. Poate că mașina lui are mai mult spațiu interior, dar este ieșită de mult din voga românească a anilor '70 și pare cam piper-nicită văzând-o parcată lângă «Lada» de ultimul răcnet a tovarășului director Barabulă, nemaivorbind de sclipitoarele «Skoda» și noile «Dacia 1310» ale celor de la „județeană”. A mea, cel puțin trece neobservată, și asta contează, pentru că așa n-am bătaie de cap dacă o las îndărătul celor mari. Mai mare dragul să le vezi acolo unele lângă altele, aliniate la o perpetuă paradă, adevărată competiție pentru cei mai mulți. Poate și pentru mine, cândva, va începe una, cine știe.

Însuși Bucureștiul nu cred să se mândrească cu un astfel de parching. Dimineața sunt printre primii care își parchează mașina; am locul meu, ochit și găsit cu mare grijă după câteva luni de observare discretă. Nu mă cert cu nimeni, date fiind dimensiunile și plasamentul bucății mele de teren betonat, accesibilă numai unei mici „zburătoare”. Cu alte cuvinte, automobilul potrivit la locul potrivit — *dixi!*

Asfaltul dogorește precum focarul unei locomotive cu aburi, gura mi se usucă, fruntea și gâtul îmi sunt lac de apă; noroc de sticla cu limonadă — o umple Reli, nevastă-mea, zilnic, să nu-mi lipsească ceva care ar putea afecta buna îndeplinire a sarcinilor de serviciu.

Nu prea am idee ce anume, dar îmi mai lipsește totuși ceva.

Șofez apatic, fără chef. Știu la ce să mă aștept acasă. Aș avea dreptul, ca orășean din tată în fiu, să mă simt în largul meu pe autostradă — doar am un automobil, nu mă simt deloc un nimeni, nu ar trebui să-mi lipsească neapărat ceva anume.

Stresul, alergându-mi ca un miriapod prin toate firidele corpului, îmi îngheață sudoarea pe după ceafă, face ca în palme volanul să-mi pară spinarea udă a unui catâr ce nu se lasă manevrat după bunul meu plac, iar lucrul ăsta mă întărită; îl smucesc nervos pentru a-i înmuia îndărătnicia care, altfel, m-ar arunca pe contrasens.

Priviți — ce neobrazare! —, un «Trabant» fumuriu, cu ochii lui bulbucăți, de râioasă, mă injură cu pumnul scos prin geamul portierei că nu îl las în depășire. Îmi vine să urlu plopilor, stâlpilor, bornelor, tăbliilor indicatoare ce mă ignoră trecând indiferente prin dreapta și stânga parbrizului, că sunt și eu un funcționar respectabil, membru de partid, cu loc în schema unei instituții de primă mână și cu perspective — am origine sănătoasă, trăgându-mă dinspre bunici și socri din simpli muncitori, iar ei, din țărani. Dar încetul cu încetul îmi vin în fire, îmi înghit amăreala. Tot nu m-ar băga în seamă; la urma urmei cine sunt eu? Doar că posed jucăria asta hârbuită — un travesti de motoretă socialistă? Mai știi, pentru unul ca tov' Calofileanu s-ar înclina poate cu o idee.

Ce naiba mă tot apucă, așa, dintr-odată? Mai știi, chiar că-mi lipsește ceva, poate un lucru esențial la care n-am reflectat destul. De pildă, o doagă. Să admitem că sunt cam într-o ureche. Bun, accept și asta, dar de unde a mai

răsărit iarba aia trăznită, cu apetit pentru betoane și linoleum? Zău, m-am țâcănit numai așa, parțial? Cu celelalte facultăți stau destul de bine, m-am verificat doar. Ridic din umeri a neputință, de parcă n-ar fi vorba de persoana mea. Lașitatea fiindu-mi la îndemână, nu rezist să nu împing cu vârful pantofului chiștocul sub covor.

Mă pomenesc raționând că dacă m-aș întoarce în clipa asta acolo — ce mai contează o oră? — poate ar mai fi câte ceva de limpezit... O fi sau nu posibil să dau de câte ceva interesant, dar știu că m-am jucat și așa prea mult cu dracul, iar cu lămuririle și mai știu eu ce nu se știe niciodată, așa că stai binișor, băiete, destul pe astăzi! Le vei mărunți cât ai chef mâine pe toate, dacă-i cu adevărat ceva care s-o merite.

III

Măine este azi — tot dimineață. Proaspăt ras, cobor din mașină sprintar ca un june-prim de operetă, purtând miros de benzină până și la butonieră. După ce trântesc și încui portierele — fiecare în parte —, o las pe locul marcat cu deplină îndreptățire: «143 - V. B.». Demontez ștergătoarele și le înfășor într-o cârpă; e mai prudent așa după câte se întâmplă în ultima vreme. Îmi contemp lu «Lăstun»-ul pentru ultima oară. Recunosc, arată impecabil! Mulțumirea mea nu durează însă prea mult. Arunc o privire în jur și trebuie să revin grabnic cu picioarele pe pământ.

Iarbă, iarăși iarbă...

De la scări, pe care le-a înghițit literalmente, a trecut la pervazuri, la bordurile de marmură ce încadrează treptele. Iar asta nu este totul. Sub geamuri atârână un fel de agățătoare, gen iederă sau viță-de-vie. Cam stridentă schimbare pentru o instituție ca a noastră, de dimensiuni considerabile, dar care, totodată — și o mărturisesc —, nu-mi displace defel.

Ce se întâmplă în definitiv cu locul în care muncesc de unsprezece ani și în care până ieri aș fi jurat că lucrurile vor rămâne așa cum au fost dintotdeauna, că Istoria noas-

tră este de neclintit, pur teoretică, „beton”, ca toate disciplinele școlare, iar dacă toate ciudățeniile ăstea ne invadează așa, tam-nesam, fără drept la apel, de ce totuși ei, necunoscuții mei confrăți, pot să rămână la fel de impasibili când urcă treptele cele înverzite, consultându-și ca obsedații ceasul, preocupați doar de înguste lor probleme și îngrămădindu-se bătărănește la gurile ascensoarelor? Să fie oare o taină rușinoasă a subiectivității umane, o etapă a vârstei, despre care probabil nu e indicat să se amintească nici măcar în cărțile de specialitate?

În mare, da, cu excepția, poate, a celor de psihiatrie...

Mă urnesc din locul în care am oșisem.

O bandă de prefăcuți! N-au ei timp de fleacuri — cum ar fi de exemplu iarba asta. Să ne gândim un pic: ce motiv ar avea să se holbeze la ea? În schimb pentru mine, ca spirit nesofisticat, este o mană de-a dreptul providențială. Serios vorbind, aș spune-o răspicat oricui, numai că mă îndoiesc să intereseze pe cineva elucubrațiile unui exaltat ca mine.

IV

Nu pot spune că-mi amintesc cu mare plăcere acele zile în care nu se întâmpla practic nimic. Momentan, într-o perioadă când, după câte se pare, Istoria românilor dă semne că s-ar pune, în sfârșit, în mișcare, pregătindu-și ieșirea dintr-o lungă hibernare — și nu tocmai în direcția sortită «viitorului strălucit» prezis de prim-secretarii P.C.R. la toate congresele —, am atâtea treburi pe cap încât nu mi permit să gândesc prea mult. Singure, ședințele de partid — interpretate după partiturile aceleiași flașnete politice —, îmi oferă puținul răgaz să-mi fac socotelile de strictă necesitate. Acasă, nevastă-mea îmi spune din timp unde se dă ulei, carne, hârtie igienică sau cafea cu orz, când trebuie să fug, să ocup loc la coadă până nu află prea mul-

tă lume. Mă duc, le fac și pe acestea, însă, ca un blestem, gândul îmi zboară în cu totul altă parte.

Azi am condus ca zăbăucul până la instituție; am urcat câte două-trei trepte cele cinci nivele, am dat buzna în birou. Mă veți întreba ce naiba altă scrânteală am acum, iar eu vă răspund că aveți tot dreptul s-o spuneți, este un unghi de vedere oarecum întemeiat, dar dureros pentru mine, pentru că voi, cei din afară, oricum n-aveți cum să îmi înțelegeți prefacerea intimă.

De după anosta ușă maronie a biroului mă întâmpină soarele pe care îl cunosc doar eu. Acolo îmi simt fața încălzită pe amândouă părțile — pe dinăuntru, mai ales. Mă încântă să știu că un soare îmi este rezervat numai mie, un soare de a cărui existență nu se pomenește nicăieri și pe care îl poți aprecia doar în comparație cu cel cunoscut. Ce să faceți, vouă nu vi se interzic comparațiile cu exteriorul, cu tot ceea ce nu ține de «mărețele succesele ale comunismului», deci cam greu să mă înțelegeți. Dacă stau un pic să judec, un lucru asemănător mai simt doar când reușesc să fur câte ceva cu urechea pe la «Europa Liberă», lipit la ore târzii de calorifer, unde se recepționează mai ca lumea. Și în ultima vreme nu s-ar zice că sunt printre puținii care o fac. Totul se fură, „dragi tovarăși și pretini”, chiar și puțină libertate; dacă altfel nu se poate, măcar pe unde scurte.

Ca să fiu mai clar: pereții biroului nostru sunt ca inexistenți pentru mine — au dispărut mai în întregime —, lăsând pentru demarcare doar câteva cărămizi sufocate de tufe, parcă desprinse cu o lamă fină de ceea ce fusese zid.

„Auzi, *dincolo*, acumal!” ați pufni, sâcăiți, voi. „Un cuvânt, nu dovezi. Lămurește-ne, dacă ești bun...”

Nu pot să nu zâmbesc. Poate și eu, în locul vostru, aș bombăni la fel. Adevărul e că voi nu mai sunteți aceiași, a trecut mult de-atunci, vă amintiți vag, cu mare greutate, și

uitați că tot ceea ce voi luați acum drept baliverne, pentru mine sunt lucruri cât de poate de reale — le văd, întind mâna și le pipăi. Se înțelege, poate aș fi rămas și eu unul dintre nesimțiți dacă Dumnezeu nu m-ar fi înzestrat cu naivitatea celui ce nu face bine distincția între a fi binevenit și un nepoftit, un intrus. Imaginați-vă un diamant cât pumnul, neșlefuit, ajuns prin voia Domnului pe trotuarul din centrul metropolei; cine credeți că va fi favorizat să-l găsească primul? Vedeți, aici gândiți cu toții la fel... Eu zic că naivul. Cum adică de ce? E cât se poate de firesc: el vede pretutindeni șanse, oferte ce i se fac, crede în comorile care i-au fost destinate spre a le descoperi. Voi, ca și trecătorii de altfel, n-aveți ce pierde; veți lovi nestemata cu piciorul, ca pe-o piatră oarecare, voi nu puteți concepe ideea averii abandonate pe-un trotuar infect.

Dar care a fost naivitatea mea? Un raționament la îndemână: dacă ei tot nu vor să știe de iarbă, o voi păstra doar pentru mine. Și ea m-a condus până aici, unde încep, sau mai bine zis, se întind domeniile mele. Locuri fără limite, fără compartimentări și tăblițe avertizoare — un peisaj cu dealuri albastre, de pe care tocmai se ridică ceața dimineții, între ele un pârâu, câteva ochiuri de baltă înconjurate de mănunchiuri de pipirig și papură, în spatele acestora distingându-se vag culmi muntoase; cât despre pajiști... Locurile acestea par a fi desprinse din imaginația unui literat romanțios, dar ce să fac, nu găsesc cuvintele cele mai potrivite pentru noul meu spațiu de existență. Adevărul e că nu mă prea interesează părerea voastră.

Luci și Anda își văd de treburile; frunzăresc amândouă hârtogărie și bat la mașină copii peste copii. Cu toate acestea, sunt convinși că atunci, în prima zi, Anda zărise într-adevăr gândăcelul cel verde, când reușise s-o scâlde cu sperietura. Mai nou, o deranjează vizibil pinul înălțat foarte aproape de masa ei, care, cu două crengi destul de lungi, îi incomodează luarea micului dejun în bune condiții.

Îi observ agasarea ori de câte ori e nevoită să le dea la o parte ca să scoată ceva din dulapul cu norme. Am surprins-o chiar urmărindu-mi înmărmurită plimbarea în jurul bălților, cu care îmi încep ziua de lucru; mă privea ca pe o halucinație, iar eu pășeam agale, cu haina și cămașa făcute sul în mână, cu spatele înfierbântat de un soare mult prea concret ca să-l ia drept plăsmuire.

Pe zi ce trece se întâmplă ceva anume cu mine, o simt, n-am nevoie de explicații. Constat doar. Nu mai sunt funcționarul cel gata oricând să calculeze ore în șir, să umple tabele nesfârșite pentru un aconto simbolic din partea superiorilor, cel pe care îl încântă posesia unui fleac oarecare, cu condiția să-i confere un plus de nu-știu-ce înaintea altora. Tatăl meu — îi semăn izbitor în multe — m-a învățat că unica satisfacție pe care o oferă viața este aceea procurată prin stăruință, încăpățănare depusă în atingerea oricărui scop, indiferent de mărimea lui. Acum mă îndoiesc până și de sfatul tatii. Pentru mine toate principiile și-au modificat nuanța, multe din valorile în care credeam cu ardore și-au pierdut strălucirea, devenind amorfe, întunecate ca o casă năpădită de bălării. Pe când altele, care mă lăsau de obicei rece, acum îmi controlează până și tensiunea arterială. Și totul de când a intervenit, acaparându-mă, locul pe care îl numesc, poate cu emfază, «lumea mea».

Este a mea, fiindcă sunt primul care își poartă pe aici pașii, primul care îi taie cărările, întâiul care ascultă, culcat pe spate, foșnetul pâlcurilor de arbori cu trunchiul neîntinat de poluare. Întâiul, poate ultimul. Simt că acestui pământ îi trebuie o dragoste neposesivă, el dăruind incoparabil mai mult decât primește, iar eu de așa ceva aveam nevoie: de un pământ stabil sub tălpi, în care să mă încred ca într-o mamă; căci altfel, fără un răspuns pe măsura dragostei mele filiale, m-aș pierde cu siguranță în mărunte subterfugii. Un fiu risipitor — asta m-am considerat dintotdeauna.

De fapt, când naiba am mai iubit eu o lume întreagă? Stai nenișorule, că prea mă avânt.

Mă tem că am căpătat un aer distinctiv, ceva în sens aristocratic, Calofileanu mi-a și reproșat-o iritat. Știu că măcar n-o fac de dragul pozei, ci fiindcă sunt realmente un senior — primul, deocamdată. Dar reflectând un pic mai calm, oare Dumnezeu să fi creat numai pentru mine acest tărâm? Nici vorbă. Nu-mi doresc să rămân aici de capul meu, singur cuc. Datoria mea va fi ca, atunci când vom fi mai mulți seniori, să nu las pe nici unul să spună următorului sosit: „Ajunge, eu am fost ultimul, schema-i completă! Tu ne vei fi vasal.” Nu voi permite nimănui să instituie legea primului picior pus pe insulă, mai ales că eu însumi n-o fac, deși aș avea căderea. Și n-are sens, atâta vreme cât aici nu există delimitări, deci nici inegalitate de șansă. Fiecare își va delimita, prin înțelegere cu cei din jur, un petec de pământ numai al său, și pe care, firește, după înzestrările personale, le va mări, schimba, sau chiar juca la cărți.

Încropesc astfel de perspective mai tot timpul, nu găsesc pentru moment alte preocupări, cufundat în liniștea atât de plăcută dintre arbuștii de păducel; îmi întind haina pe iarbă, mă pun pe burtă și meditez pe îndelete asupra prejudecăților — vizavi cu dreptul spațiului interior —, asupra condiției omului fără imaginație, chiar la viitoarele mele funcții...

— Buți... Hei, Buți!...

Anda îmi face semne. Ce v-am spus — mă vede! Probabil ea, dintr-o bucată cum o știu, nu mai suportă atâta ipocrizie. A ales adevărul; altfel mi-ar infirma intuiția de la nceput. Dacă mă gândesc bine, chiar și înainte de schimbare, în toată ciorba birocratică a instituției, tot Anda a fost cea care mă băga cu adevărat în seamă. N-ar trebui, deci, să mă mire.

Apropiindu-mă, îi zâmbesc timid:

— Așadar semănăm, Anda?

Luci pare a nu mă auzi; concentrată, bate la enorma ei mașină. Anda e îmbujorată, îmi evită privirea.

— Da... Și ce vrei?

Apoi, în timp ce întoarce o filă din interesantul ei dosar, spune:

— Un motiv în plus să mă cred scrântită. Dar nu-i adevărat. Am o minte clară, o judecată de om sănătos. Știi ceva, Buți, n-am chef de nebunia ta! Mă înțelegi? Nu te supăra, sunt cam nervoasă, șeful cel puțin...

— Care șef, Anda? Nu vezi că el poate fi șef numai celor ca tine, care nu-i ies din cuvânt? Mie unul, uite, nu-mi mai e. Ba vezi foarte bine, dar nu ai curajul s-o recunoști. Și nu pentru asta m-ai strigat? Sau vrei cumva să trag cortina — e mai comod așa —, să-ți vezi mai departe de sarcini, ca o funcționară cumsecade cum ești?

— Da-da, sunt o funcționară și asta voi rămâne! Te-aș ruga să încetezi cu tot bâlciul ăsta pe sub ochii mei.

— Sper să nu-ți închipui că sunt Dumnezeu, Anda. Așa cum le vezi, la fel am găsit și eu locurile astea, cu deosebiră că pe mine ele m-au convins mai repede. Fii atentă un pic, uită-te la ei — îi observi? Nimeni altcineva în afara noastră nu-și dă seama! Eu, angajatul Buți Verescu, cutreier meleaguri cât mă trage inima, fac baie, plajă, iar ei se comportă ca și cum, după obicei, aș rămâne cumințior la birou. Ce părere-ți faci? Lasă, te-nvăț și pe tine cum se procedează, e-atât de simplu!

— Cum adică, după tine, ei, Luci, șeful, tov' director... Nu, că e prea de... Chiar să n-aibe habar?! șoptește ea, îmbujorată.

— Anda, stăpânește-te și ascultă-mă: doar noi doi care le putem vedea! Mai e nevoie să te conving de asta? N-am idee cum de e posibil, poate fiindcă ne convine să le vedem... De fapt nu știu explicația și nici n-o caut, îmi e suficient că așa îmi pot trăi viața din plin. Raționând la re-

ce, orice miracol este ceva illogic, plauzibil doar pentru tânci. Noi însă trăim toate astea pe viu, simțim acest miracol pe pielea noastră, așa că nu-l mai putem respinge ca pe-un lucru imaginar. Rețineri am avut și eu la început, te înțeleg. Durează până ce realizezi că e necesar să-ți revizuiești concepțiile... Ce aberație că-ți teoretizez ceea ce îți vei da singură seama! E de ajuns să treci dincoace, peste resturile astea de zid. Hai!

O aștept cu mâna întinsă.

Șovăie încă, fixând același punct de pe masa ei. Se ridică totuși, aranjează în deplină tăcere, fără grabă, hârtiile într-un biblioraft maromiu, cu muchii roase. Ezită, se poticnește de-un scaun, nesigură — e furnicăta de frisoane. Dar înaintează spre mine...

O ajut cu delicatețe, dar cum o văd copleșită, neatentă unde pune piciorul, o iau cu hotărâre pe sus. Scoate un țipăt. O sprijin cu ambele mâini; are respirația agitată, se strânge în mine fără a-mi da drumul. În ochi îi pulsează câteva clipe groaza, apoi uimirea că n-a pățit nimic și că țipătul ei n-a alarmat-o pe Luci.

— Buți, șuieră cât s-o pot auzi, n-am vrut!... Dar e sigură treaba cu zidul, nu?

Drept răspuns, i-o arăt pe Luci. Aceasta tocmai întorcea capul întrebând ceva înspre scaunul părăsit de Anda, apoi întinde într-acolo un tabel pe o coală de hârtie. Anda freamătă, mă apucă de mână; palma i-e umedă și rece.

Fila cu tabelul ajunsese cu bine pe masă...

Îi spun că poate urla dacă vrea să-și descarce sufletul; de auzit, la ceilalți, chiar detonarea unei bombe brizante n-ar avea șanse de-a le atrage atenția, poate fi liniștită. Am plecat după aceea să înconjurăm bălțile, așa, ca o recunoaștere. Dar parcă numai bălțile sunt de văzut! Odată vom ajunge cu siguranță pe vârful munților din zare, iar de acolo ni se va deschide un alt orizont. Naiba știe câte ne mai rezervă o aventură ce abia începe.

Am știut să fim în birou la timpul potrivit — nici un minut peste. Cu ora plecării nu se glumește; s-ar provoca încurcături de neimaginat. Dacă mă roade totuși ceva e gândul că un altul îmi poate ține locul acolo, în birou; resimt o oarecare frustrare în clipa în care un vid abia simțit mă soarbe, mă fixează pe scaunul datoriei. Cine garantează că în momentul întoarcerii, „schimbul” nostru nu se mută ușurat dincolo, că de fapt Anda și cu mine n-am făcut decât să asigurăm cu dubluri un spectacol la scară planetară?... Oricum, o las baltă, îmi voi rezerva mâine timp și pentru alte presupuneri.

Secretarul Vanea a venit să preia — și credeți că rețin a câte-a oară!? — dosarele documentate în amănunt, de la mine cel puțin patru-cinci. I le-am pus în brațe cu aerul cel mai cooperant din lume, mimând umilința victimei.

— Tov' Verescu, spune privindu-mă galben, cum naiba vă mai arde de plajă după cât vă freacă șefu', că eu pic de osteneală de cum intru-n casă și pun capul jos cel puțin două ore!

Băgasem și eu de seamă că din oglindă, în ultima vreme, îmi imită gesturile, ba chiar se rade în același timp cu mine, un ins bronzat arămiu, cum e mai frumos; nici în prima tinerețe nu arătasem mai în formă.

I-am satisfăcut nedumerirea, pe ton confesiv: secretul constă în ajutorul oferit de bunul meu «Lăstunaș», care, precum armăsarul hrănit cu jăratec din poveste, învinge depărtarea cât ai bate din palme, dilatându-mi astfel timpul liber. Vanea a plecat cu o anume dezorientare, încercând — și deloc nu-l prindea — o figură preocupată; rezolvasem atât eu cât și colega mea toate dosarele, unde pui că tov' Calofileanu declarase sus și tare că le va alege dinadins pe cele problematice, ca să stârpească odată „cuibul delăsării” de la «documentație». Și, cu toate astea, uite, dosarele se rezolvă în vrac — nu tu nemulțumiri, nu tu

muștruire. Vanea se scarpină în cap obosit, dându-și seama cât de mort este după o gură, fie ea și rece, de cafea.

V

A mai trecut o vreme. Ar fi ele toate bune și frumoase dacă n-aș fi fost luat la ochi de unii superiori — le pun în pericol scaunul obținut cu destulă umblătură și compromisiuri —, de-o grămadă de colegi, agasați, fiindcă exagerata mea „conștiinciozitate” le poate strica convenabila normă a muncii — ce mai, calc în strachini pentru multă lume din instituție.

Noni Rusu — securistul nostru — a fost, ca de obicei, pe fază. M-a chestionat după tot tipicul. Acolo, în cabinetul de la «administrativ», cu el învârtindu-se în jurul scaunului fără spătar pe care m-a așezat, privindu-mă ba pe sub sprâncenele-i straniu de roșcovane în comparație cu restul părului, ba adoptând o uluire bășcălioasă, ba împungându-mă cu o întrebare-standard. Urla exploziv exact în momentele în care păream dispuși să depănăm împreună cele mai plăcute clipe petrecute pe când absolvam, la aceeași școală generală, ultima clasă, eu în a VI-II-a B, el în a VIII-a A. Îmi dădeam seama că fosta noastră colegialitate îi crea serioase greutăți. Știam că misiunea care-i fusese încredințată în ceea ce mă privește nu era una deloc simplă, cuprinzând probabil până și aflarea cantității de lapte matern ce-l supsesem în pruncie, iată motivul pentru care nu l-am ținut mult timp pe ghimpi; am trecut la mărturisiri complete.

— Te întrerup, iartă-mă, Buți, dar n-aș fi crezut să măiei chiar tu în balon! și Noni, indignat la culme, a trântit un picior zdravăn în podea, făcându-mă să mă cutremur. Îți zic ultima oară...!

Nu-mi mai amintesc cu claritate dacă a priceput Noni ceva din bolboroselile mele, dar tot ce pot afirma este că nevastă-mea, Reli, s-a arătat îngrijorată de petele negre-violacee care-mi ieșiseră pe pomeți, arcade și urechi de la cele două ouă fierte pe care mi le pusese dimineața în pachetel.

În fine, Rusu a avut cu mine câteva zile nefaste, gândindu-mă numai la rapoartele ce trebuia să le prezinte superiorilor săi după fiecare interogatoriu. Cum alte frecături n-au mai urmat, pot afirma că fostul meu coleg mi-a ținut totuși spatele. De neînțeles însă a rămas de atunci relația noastră. Bănuiesc că mă ocolește, căci dacă îi tai uneori calea — chit că îmi aruncă automat un zâmbet —, îi surprind imediat neliniștea din priviri.

Niciunul din ai mei nu avea idee despre ceea ce mi s-a putut întâmpla; atât doar că aerul întinerit ce-l degaj de-o vreme încoace nu putea rămâne cu totul nebăgat în seamă. Reli a devenit suspicioasă, crezând, după uzanța urbei, că am dat de un filon arhicunoscut de complicat situația familială — altă femeie — și că probabil fug de la serviciu. Am fost pus la curent de-un coleg binevoitor cum că, fără știrea mea, ea venise pentru a discuta chestiunea cu un „tovarăș de încredere”, mai în măsură s-o înțeleagă și s-o ajute, negăsindu-l decât pe șef. În parte, are și ea, să-răcuța, dreptatea ei; ce vreți, vremurile se schimbă...

Ați mai putea spune că pentru mine timpul trece cumva fără rost? Mi-ați fost martori, cred. Și nu regret nimic; atâta doar că singurul interval din zi care încă mă exasperează sunt zorii. Abia le pot răbda încetineala, vreau numai să mă văd odată ajuns pe-un anumit trotuar, colț cu strada Sf. Pantelimon — în minte îl numesc „al nostru” —, unde mă întâlnesc cu Anda. Câteodată se întâmplă să o găsesc așteptându-mă de minute bune, dar nu-i nimic, îmi scuză impolitețea — la o adică, eu am o familie, obligații...

De acolo plecăm împreună, febrili, ca doi complici într-o acțiune subversivă, ne precipităm fără alte vorbe pe străduțe lăturalnice, cu pietrele caldarâmului lucind umede în ceața dimineții — două umbre ce alunecă grabite de-a lungul caselor cu ferestre întunecate, ajungându-le să se știe lângă cel cu care împarte un privilegiu de nemărturisit.

Momentele penibile amândoura, în care urcăm scările instituției și ne salutăm colegii în stânga și în dreapta — unul luând-o, se înțelege, înainte, pentru a nu bate la ochi —, cele în care deschidem ușa biroului și surădem matinali Luci, trec ceva mai greu, dar totuși trec. Supliciul durează până ce depășim acreala acestui antract dantesc — căci asta au devenit pentru mine și Anda spațiile instituției, îmbâcsitul nostru birou unde ne-am mâncat atâția ani micul dejun și nervii —, nu mai mult.

De aici încolo problemele noastre dispar, frunțile ni se înseninează, pentru că pătrundem încrezători într-o lume pe care n-o mai pot numi «a mea», ci ea aparține acum amândoura. Singura noastră grijă rămâne aceea de-a ne drămui la maxim timpul; ne verificăm și ne potrivim ceasurile. Totul pare un vis prea frumos ca să nu ne dăm silința pentru a-l mai prelungi câtuși de puțin, numai ca acel puțin să nu aparțină trezirii la cotidianul știut. În doi ne putem convinge mai ușor de ceea ce trăim.

Ca o paranteză, îmi voi permite să vă mai destăinui un mic secret de-al meu. O parte a memoriei îmi invadează uneori, în joacă, atenția, o leagă la ochi și-mi derulează, în exclusivitate mie, un film tare vechi... Acolo mă revăd licean în anul doi, pe când, ridicând privirea deasupra peisajului familiar, deci deasupra celui subînțeles — strada pe care locuiam cu bunicii, casele vecine și grădinile lor minuscule, mai degrabă negricioase decât verzi, garduri din plasă de sârmă, pe alocuri ruptă, salcâmi sfrijiti cu scoarță neagră, o centrală termică netencuită, Școala Ge-

nerală nr.6; în rest, blocuri și iar blocuri —, am avut surpriza să trăiesc sentimentul descoperirii unui lucru straniu, de o frumusețe și concretețe tulburătoare.

Încăstrată într-unul din versanții muntelui pe care îl contemplam de obicei în depărtarea dinspre răsăritul orașului — un petec de munte care nu-mi mai atrăsese înaintea atenția —, descopeream o porțiune ce părea să aibe legile ei proprii. Era neatinsă de alburiul cețurilor înconjurătoare, având propria ei pădurice, o poiană, un orizont cu alți munți în spate, și totul fiindu-mi expus în plin soare, cu toate că peste tot, cât vedeai cu ochii, vremea era închisă, apăsătoare — ce mai, un fragment aparținând unui alt peisaj!

Surpriza asta s-a repetat în mai multe rânduri, după-amiaza, când ieșeam pe mica noastră terasă, pentru a mă dezmetici după scurtul somn al prânzului. Deși eram convins că spre seară ori în dimineața următoare împrejurimile orașelului de munte vor arăta după cum le știam, ceva îmi șoptea totuși că acolo, în minuscula și strălucitoarea depărtare ce mă recompensase cu ineditul ei pentru anevoiosul și negânditul efort de a mă rupe de obișnuință — ridicasem ochii acolo unde nimănuia altuia nu i-ar trece prin cap să se uite, să caute adormit, ca mine, mierle albe —, acolo era ținutul asupra căruia am drepturi nelimitate, iar că în orașul bunicilor mei eram un simplu vizitator, un chiraș temporar ce adună în taină resurse de tot felul în vederea unei viitoare colonizări... Visam cu ochii deschiși, călare pe banca vopsită în verde închis, la înălțimea terasei, de unde vedeam cum lucrurile din jur îmi devin deodată de nerecunoscut, străine; nu încercam nici măcar să mă conving să le fi considerat cândva familiare. Încă de pe atunci mă simțeam un privilegiat, un senior.

Aproape la fel, însă mult mai intens, trăiesc cu Anda viața de când am devenit parteneri. Peste universul nostru nimeni nu poate sufla aer cald spre a-l topi, aidoma unui

desen zgâriat pe geamul înghețat al tramvaiului de-un copil rătăcit, făcând să reapară sub el chipul colțuros al realului de zi cu zi. De pildă, cui i-ar sta în putință, aici, să ne șteargă de pe cer soarele?

Trăiesc o neconținută beție! Anda are sentimente identice cu ale mele. Mi-a destăinuit-o de cum s-a convins de seriozitatea intențiilor mele, nu fără un răstimp de frământări și scrupule vechi de când lumea, înțelegând totuși că o familie întemeiată doar pe conjunctură, ca cea a mea cu Reli — am fost chemat cu discreție să ajut organizația P.C.R. de bază la rezolvarea unei situații jenante, cu serioase implicații politice, contra unor avantaje ce-au aprins imaginația tatii, ea fiind pe atunci soția unui activist cunoscut — nu este ceea ce se numește o familie în firea lucrurilor. Și cum Cel de sus n-a voit să avem copii, asta ușurează mult decizia Andei.

Când și-a descărcat în fața mea tot ce avea pe inimă, eu i-am ridicat ușor bărbia cu arătătorul, până i-am întâlnit ochii. În rest, n-ar trebui să fiți curioși... Dar să las naibii pudibondismele. O iau zilnic de mână și cutreierăm ore în șir coclauri din ce în ce mai cunoscute, mai fermecătoare. Nu știm să ne mai fi bucurat atâta de spații cât vezi cu ochii, de sălbăticie aspră dar prietenoasă, de fierbințeala de pălincă a unui soare pur, de munte. Ne întrebăm cel puțin o dată pe zi dacă ne-ar mai putea obliga cineva să ne întoarcem.

VI

S-a produs și lucrul de care mă temeam. Amploarea! Lumea întreagă (nu fiți perfizi cu zâmbrele voastre, se înțelege că vorbesc de cea din instituție) a căpătat deja curaj să-și creadă ochilor și urechilor.

La un moment dat, ca din întâmplare, pe ușa biroului «documentație» și-au făcut apariția grupuri de câte doi-trei colegi interesați — chipurile! — de niște dosare clasate mai demult; ciudățenia s-a lămurit de îndată ce i-am surprins dialogând muțeste când le întorceam spatele — deci ne filau pe furis. Chiar dacă le-am făcut cu mâna, încurajându-i, cum făcusem cu Anda, nu obțineam decât descumpănire și guri căscate.

N-a durat însă mult — au îndrăznit să creadă.

A început cu vecinii de la 49-B, «serviciul financiar» — biroul lor a devenit cea mai originală plajă, situată după câte se pare de-a lungul unei coaste mediteraneene. Au urmat cei de la 51-B cu un țărm californian, 59-B cu o stână pe Parângul Mare, 50-B bis cu cherhana din Deltă, și așa mai departe până la epuizarea serviciilor de la nivelul nostru, ca apoi să se extindă la 110-C, 116-C bis, la «serviciul omologare» de la 119-H, ș.a.m.d.

N-a scăpat nici tronsonul conducerii. Vă cam închipuiți cum am reacționat când, aducând tovarășului director Barabulă o „rezolvare” de-a mea la sfârșitul programului, și neținând seama de interdicțiile Oanei Cuță — o secretară drăguță dar isterică —, fiindcă eram sătul de conveniențe inutile, am intrat fără menajamente într-o autentică oază de tip Canare, cu un tov’ director, ce mai, gol pușcă dormitând în hamacul întins între doi cocotieri...

Un lucru se conturează în mintea mea: fiecare birou, fiecare colectiv, are parte de un peisaj al lui propriu, iar natura acestuia depinde în mare măsură de gustul, de idealul ori, mai știi, de imaginația și mentalitatea indivizilor care îl compun.

Concluzia asta mă bucură și mă întristează în egală măsură; eu și Anda vom păstra doar pentru noi o lume căreia nimic nu i se mai poate lua sau adăuga, însă nu putem ocoli întrebarea: ce se va întâmpla oare cu instituția, în ansamblul ei? Un ghiveci peisagistic asemănător mai

poți găsi doar în operele suprarealiștilor, ori în ale mai puțin echilibraților mintal, iar așa ceva n-ar avea șanse să dureze prea mult.

Un străin venit cu treburi prin instituție n-ar avea cum să bănuiască adevărata natură a acelei atmosfere generale — de o seriozitate ieșită din comun, de o abnegație exemplară la mai tot pasul, iar pe coridoare alunecând fantomatice făpturi copleșite de importanța sarcinilor, de caracterul strict secret al hârtiilor pe care le păzesc în mape cu cifru, după care dispărând prin crăpătura câte unei uși ce li se închide imediat în urmă.

Mulți dintre noi am înțeles prin asta o mână providențială; alți câțiva, însă, exact contrariul. De controale sau de vizite, oricum, nu se mai temea nimeni. Am asistat recent la sosirea unei tovarășe de la minister; o recunoști repede după linia bine ajustată a taiorului, a fustei, a coafurii înalte și bombate, asemeni celei a Tovarășei — gen turban de vizir — care, însoțită de-o parte și de alta de prim-secretarul nostru, Guzgău, de tov’ director, de președintele sindicatului, Trandafir și, nu chiar ultimul, de Calofileanu al nostru, a străbătut în trombă instituția, călcând cu demnitate energică pe niște tocure metalice, singurele capabile să-i susțină trupul rubensian, multilateral-înfloritor, provocând o adevărată canonadă pe coridoarele cu mozaic; chipul ei întunecat îi trăda nemulțumirea „trasată” de unele foruri ce presimțeau a fi ceva necurat în ultimele rapoarte. Însă a trebuit să se mulțumească doar cu mici nereguli organizatorice, retrăgându-se în cele din urmă, bosumflată, în sala de protocol, unde o aștepta obișnuita masă de protocol.

Pentru mine a fost chiar hazos să le urmăresc schimbele, unisonul expresiei de o gravitate impresionantă a figurilor încruntate, modul convingător în care tov’ director Barabulă aproba părerile inspectoarei privind până și la timpul probabil — mă cuprindea ilaritatea, cunoscând adevărata cauză a aspectului mototolit, de rufe aruncate cu fur-

ca, a hainelor sale, contrastul ăsta amuzându-mă teribil —, ca și mersul mărunț și rapid al lui Calofileanu, care avea grijă ca inspecția să decurgă în limite corespunzătoare, deschizând primul ușile, nu înainte de a se asigura că totul este acolo în ordine. Privirile lui de popândău scruta neîncetat ca nu cumva să -i scape cuiva pe jos pixul ori vreo foaie de hârtie. Lui Guzgău și lui Trandafir le revenea rolul, decorativ în mare parte, de a asigura permanenta prezență a Partidului, cu deosebire că, față de ceilalți, în caz că erau consultați, aprobarea lor venea abia după un răstimp de aprofundare a problemei, ca apoi să dea din cap cu gravitate.

Pentru noi, funcționarii de rând, greutatea constă de fapt în recunoașterea fățișă, în consens general, a noii realități care ne tapetează acum existența. Or părea ele a fi deocamdată numai ale noastre — plaiuri idilice cu pajiști, păduri, luminișuri, bălți, dealuri, munți, râpe stâncoase, grohotișuri prin care șerpuiesc izvoare și pârauri, plaje la mare ori la ocean, locuri numai bune de-o partidă de fotbal, de tenis cu piciorul, și de ce nu, de table, de golf sau schi nautic pentru cei pretențioși —, dar cât timp va mai putea fi păstrată această taină? Și apoi, o instituție de importanță națională cum este a noastră, pe care se bazează în conducerea științifică a treburilor țării cadrele superioare de partid, în frunte cu însuși Tovarășul, clarvăzător și genial conducător al oștilor clasei muncitoare, ar fi oare normal să rămână practic nesupravegheată, transformată peste noapte într-o stranie casă de odihnă, ceva în stil parnasian, cu toate huzururile imaginabile la îndemâna angajaților?

Glumeam. Sunt întrucâtva de acord cu voi, numai că și toleranța are limitele ei, iar faptul că treburile, sarcinile pe cap de funcționar, se rezolvă de la sine, este o treabă cu care nu pot fi de aceeași părere. Singure nu au cum s-o facă, asta nu mi-o puteți dovedi, e-o chestune de bun simț, mai degrabă aș fi îndreptățit să cred că serviciul acesta ni-l fac „dublurile”.

Raționând la fel, pare plauzibil, că doar am avut nu o dată ocazia să le simțim prezența, cu condiția să nu ne întrebăm la ce dracu' le-ar putea servi lor niște roluri deloc ispititoare, care impun o conștiințiozitate pe măsură, atunci când ne sunt preluate. Chiar dacă motivarea le-ar fi una distractivă — dificil de imaginat cum anume s-ar numi ea, de presupus fiind una echivalentă cu eliberarea noastră, ca indivizi, că altceva nu-mi vine în minte — nedreptatea creată prin avantajarea noastră vădită mi-ar da remușcări de nesuportat. Gândiți-vă un pic: ceea ce primim noi este libertatea de a ne manifesta după placul inimii, devenim noi înșine, mai adevărați ca nicicând; lor, în schimb, acolo unde ajung, le mai este îngăduit oare ceva? Nici vorbă! Li se îngăduie însă lucruri „prețioase”, ca de pildă parvenirea pe cale papagalicească, scrupulele de prisos, o condiție obligatoriu duplicitară, „ungerea” ca lege nescrisă, invidia, ranchiuna. Judecați dacă e un schimb leal; mă bizui pe imparțialitatea voastră. De noi, cei de acum, dedați la tot ce ne trece prin cap, nu mai sunt atât de sigur — am cam pierdut sensul original al acestor noțiuni.

Nu trebuie uitat nici fenomenul de respingere instalat din capul locului la unii dintre colegii noștri o dată cu generalizarea fenomenului. Cel puțin illogic în situația de față, dar câțiva refuză să accepte noul pretextând că acesta li s-a infiltrat în tabieturi fără a le cere consimțământul. Ei sunt traumatizații noștri, cei cu înțelegerea blocată, rămânând dezorientați chiar și după ce reintră în normalitate, la finele programului de lucru. N-o să mă credeți, dar nu s-ar lăsa convinși nici măcar de-o palmă receptată în plină figură, dacă ea vine dintr-o direcție unde știau că se află un perete gol și nimic altceva. E puțin spus că ne inspiră compasiune, unde mai pui că aceștia nu sunt cei la care ne-am fi așteptat — ca Guzgău, Barabulă, Trandafir, chiar Noni Rusu — ci inși obscuri, cumiști, care n-au deranjat vreodată pe cineva; se limitau la a-și îndeplini obligațiile de servicii, salutau și, odată plecați de lângă tine, îi uitai cu desăvârșire, de ei aducându-ți aminte abia în dimineața

următoare, când le răspunzi la salut în ultimul moment, dându-ți seama că, într-adevăr, îi cunoșteai.

Un caz cu totul aparte este cel al tovarășului Calofileanu al nostru. Se înțelege, n-a scăpat nici el — vede ceea ce vedem cu toții. Cu nuanța că nu chiar orice și oricând, ci numai la aprecierea lui; aici stau, de fapt, diferențele față de restul cazurilor, ceea ce îl plasează undeva între struț și cămilă, lucru care îl transformă într-un pericol real pentru noua ordine acceptată de majoritatea colegilor.

De exemplu, momentul inițial: nu mică ne-a fost surpriza să-i auzim zbieratul pe când ne prăjeam mai bine pe promotoriul stâncos din apropierea biroului «documentație» — încă ne mai bântuie comoditatea sedentarului de profesie, ni se pare obositor și timp pierdut să căutăm locuri situate prea departe — deasupra unei vâlcele ce ne oferea o priveliște mulțumitoare. Ne-am întors pentru a-l zări ciudat de palid, răcnind în direcția noastră dintre mesele de lucru; nu părea doritor să treacă dincoace de linia de demarcare.

„Domnișoară Prepeliță și tu, Verescule, de ce nu sunteți la locurile voastre?! Vă reamintesc... Veniți imediat aici!... ordine!”

Natural, nu ne-am sinchisit. Auzi, acolo nu era ordine...

„Pentru actul ăsta de nesupunere, de indisciplină, vă voi trage la răspundere în fața C.O.M.-ului, să știți! Voi de acolo de sus, mă auziți?! ... dați afară din partid! Vă desfac contractul, ajungeți la canal, asta vreți? Ați înnebunit cu toții!”

Ne uitam cum țipă agitându-și dezordonat mâinile, căznindu-se în așa fel ca mesajul său autoritar să ne parvină până la ultima intonație. Știam că trebuie lăsat să se descarce cumva de tensiunea în care trăia de-o vreme încoace. Observasem luminița ce i se aprindea în ochi ori de câte ori se anunță o inspecție, un control ori o vizită din afară, și, deși îl știam incapabil să descrie cuiva adevărata

situație din instituție, nu suflam ușurați decât dacă îl vedeam că-și relua mina familiară nouă, aceea acră, ba mai mult, când se apropia de noi fluturând anemic o hârtie ce purta antetul celor mari, prin care colectivul «documentației» era gratificat, premiat pentru operativitate, etc. Ne inspira milă zâmbetul chinuit cu care ne anunța el vestea cea bună — ca șef al serviciului, ar fi trebuit să fie primul care să se mândrească cu acel petec de hârtie — căci nu actoria a fost punctul său forte în viață.

Mai trebuie spus că prin preajma șefului au rămas prea puțini oameni de încredere. Vanea secretarul a fost primul care l-a trădat; a șters-o braț la braț cu Maia, oxigenata de la «aprovizionare», cea cu care schimba de mulțor ocheade pline de înțeles, cu gândul la un luminisț intim de pădurice, iar acolo să-și descarce împreună afecțiunea. Până să o transforme pe sârmana Veta în secretară, Calofileanu găsisese totuși resurse interne — își adusese singur un teanc de dosare și le trântise în mijlocul a ceea ce fusese odată încăperea serviciului său, căci birourile și mesele de lucru se volatizaseră fără explicații cu câteva ore mai înainte, cu mașini de scris, cu tot ce conțineau ele. Luci, chibzuită cum o știm, s-a retras de când cu schimbarea într-un loc cum nu se poate mai potrivit firii ei închise, unde — sub o salcie melodramatică — pare să moțâie mai tot timpul, având o cărțulie în mâini, cu mintea stându-i, de fapt, la mai știi ce altceva. Îl zărise și ea pe șef; probabil se întrebase la ce îi foloseau acestuia ochelarii sălțați din nou pe nas cu tot ceremonialul, la ce bun răsfoia el documentele din dosare în poziția aceea inedită — în genunchi, pe iarbă — și cum ordona hârtiile dufpă un sistem numai de el cunoscut. Negăsind răspunsul, l-a lăsat în plata Domnului, întorcându-se la visele ei molcome, de domnișoară bătrână. Calofileanu părea pe de-a-ntregul absorbit de munca lui și a rămas în acea poziție anevoioasă până noaptea târziu, sub lumina stelelor.

Mă bucură faptul că relațiile pe care le am cu Noni Rusu în ultimele săptămâni au reintrat pe făgașul bun, cel uzual — suntem iarăși vechii colegi de primară cărora le face plăcere să se întâlnească. Mai mult, Noni a devenit acum un camarad de nădejde. El îmi dă informații folositoare pentru viitorul carierei mele, cum și ce anume ar face el în locul meu într-o astfel de perioadă oportună, când destinele țării sunt pe cale de a fi luate în alte mâini decât cele pe care le știm amândoi — aici tonul lui devenea confesiv, complice, ochii îi erau jucăuși, de copil pus pe deschis în cămară borcanul tabu, cu dulceață de vișine — mi-i arată pe cei cu funcții, pe tov' director, pe prim-secretarul nostru, pe șeful de la «personal», pe psiholog, cum că ei știu să se adapteze din mers noului curs al vremii. Am ascultat chiar, împreună, un pic la «Euroropă Liberă», ieri dimineață, în cabinetul administrativ — mă luase aproape pe sus, cu degetul la buze, băgându-mă imediat acolo. I-am dat dreptate: ce se întâmpla la Timișoara îndreptătea schimbarea ce-o trăiam cu toții, ne-o făcea cu atât mai necesară. La despărțire, a pronunțat conspirativ: „Gorbaciov!” și mi-a făcut un semn ciudat, cu degetele ținute nu-știu-cum, el rămânând în cabinet, la adăpost de priviri indiscrete.

VII

Uite, a sosit și ziua care-ar fi trebuit să fie lesne de anticipat, ceea ce însă, curios, n-a preocupat până acum pe nici unul dintre noi. Din inconștiență, poate din ezitare de a lua pe față o decizie incomodă — a cărei lipsă o resimțeam totuși presantă —, am preferat să ne facem că plo-uă. Și fatalitatea nu așteaptă consimțăminte; când i-a sosit sorocul, ea este gata înființată.

Leșirile și intrările în încăperi, scările, culoarele, orice alte căi de acces — ia-le de unde nu-s. Nimic! Pierdute printre copacii tot mai prezenți, acoperite (mai degrabă

substituite) de câte un mănunchi de oțetari, pâlc de mes-teceni sau de carpeni, în fine, au devenit de negăsit. Fu-seseră singurele treceri care ne permiteau, la sfârșitul programului, să facem drumul de întoarcere. Iar așa, repe-re numite *slujbă*, *acasă* — refugii ale echilibrului personal —, sunt acum doar de domeniul abstractului, *dincolo* devenind într-adevăr o simplă noțiune. Granița cu acest *din-colo* se va numi de aici încolo *aducere-aminte*.

După învălmășeala de la început, oamenii s-au așezat pe iarbă obosiți, cu mintea confuză. Totul se contopise în jurul lor, rezultatul fiind o nesfârșită întindere, o lume cu orizont cât vezi cu ochii, curbat pe dealuri și pe munți, ni-mic nu mai amintește de spațiul în care viețuiseră dintot-deauna. Este copleșitor să accepți că ceea ce luaseși mai mult ca pe-o joacă, ca pe-o găselniță de a-ți colora cumva existența, peste noapte a devenit lucrul în ale cărui coor-donate ești nevoit să te înscrii pentru a putea trăi.

Un ținut înfiorător de concret, plaiuri cât să le străbați întreaga ta viață, dacă te interesează descoperirile geo-grafice. Un ținut în care poți să și mori de foame. Dulăpio-rul în care țineam pachetul de acasă, ca de altfel întregul mobilier al biroului, sau ceea ce mai rămăsese în ultima vreme din acesta, s-a transformat în aer proaspăt, pur ca niciunde.

Noroc că eu și Anda suntem deja un cuplu, chiar dacă nu unul cine știe ce potrivit, dată fiind diferența de vârstă — în jur de cinsprezece ani —, dar unitar în tot ce face. Anda a observat prima lipsa tovarășului director Barabulă. De aici, și imediat, au mai fost remarcate nu puține alte absențe notorii. Talpă de la «aprovizionare», Budu de la «export», Firăroiu de la «personal», Boancă de la «crea-ție», sunt doar câteva persoane a căror lipsă a sărit atunci în ochii colegilor. Și tot Anda a fost cea care a dezlegat șa-rada: respectivii se aflau bine-merci pe meleagurile la care jinduiseră în secret de-o viață, adică pe undeva prin insu-

lele polineziene, pe câte-o coastă a Pacificului ori prin creierii Anzilor peruvieni, cu alte cuvinte la câteva meridiane bune distanță — un picușor cam departe pentru posibilitățile noastre... O ipoteză plauzibilă, mai ales că dumnealor au ținut dintotdeauna porcul cel gras.

Și, în definitiv, ce mai contează toate astea? Dacă de aici încolo tot este să fie lumea noastră, măcar acum să profităm de ocazia ce ni s-a oferit pe căi atât de insolite, căci în minți avem deja acumulată o istorie — deloc exemplară —, să cugetăm deci cu luare-aminte înainte de-a o reclădi așa cum vom crede, ținând seama că urmașii noștri, la rândul lor, o vor judeca. *O altă istorie...* Mă sperie cum sună; e ca și cum m-aș auzi declamând sentențios: „Anul unu, întâiul pas al unei ere!” Dar care eră? Fără nume și pompă deocamdată; în viitorime vor fi suficienți savanți care să se ocupe de asta. Sarcina mea și a Andei este de a ne trăi prezentul după capul nostru, o răspundere în nici un caz ușoară și deloc firească pentru niște foști funcționari, ca noi.

Doamne, unde mi-e zeflemeaua?...

Văd că mă fandosesec cu patetisme potrivite mai degrabă vodevilului, însă mă consolează faptul că nu sunt singurul care ia lucrurile mai în serios decât e nevoie. La tot pasul aud șușoteli, planuri și proiecte pentru adăposturile de vreme rea, procurarea celor de-ale gurii; nici unul nu se lamentează. Observ că s-au mai format cupluri ca al nostru, chiar dacă nu numai pe baza afecțiunii împărtășite. Oricum, cu toții par a uita cu desăvârșire să revendice ceea ce au pierdut, după cum se vede, ireversibil.

E foarte posibil ca *dincolo* — ce să fac, nu-mi vine alt cuvânt pe limbă — să existe totuși cămine liniștite, în care neveste destoinice își mulțumesc niște soți convingători, serioși. Diferența care contează acum pentru noi este că acolo aveam neveste, iar aici, iubite; acolo, pereți care aud

absolut orice mișcare — aici, un orizont cât vezi cu ochii, unde poți hăuli după pofta inimii.

Sunt destui quasi-necunoscuți printre noi, lucru care de fapt nu mă miră — înși care poate mă depășeau ca vechime în instituție, dar cu care nu avusesem vreo amicitie ori legătură profesională. Trecusem unii pe lângă alții fără a ne băga în seamă, învăluți în nebuloasa preocupărilor proprii. Numai că acum suntem prea puțini pentru noua noastră lume — poate univers —, ca să ne mai neglijăm în continuare, așa că în curând cu siguranță ne vom cunoaște mai de aproape.

Dacă tot mă joc cu raționamente paralele, de ce m-aș feri de ipoteza, deloc improbabilă, după care undeva, într-un timp numit 1989, 1990, ar exista o instituție leită cu a noastră, cu funcționari corecți, iar printre aceia, unul Verescu, chiar unul Calofileanu... Mai mult ca sigur, ei își văd conștincioși de treburi, mașinăria funcționând la parametri optimi, bine unsă, și mulțumind astfel interese superioare de partid.

Nu, dați-mi voie să nu fiu de acord cu explicația voastră. Acolo nu poate fi totul o simplă goliciune, o coajă, un fard peste un fals grosolan. Cum de-o puteți afirma atât de ușor? În capul meu, mă rog, al lui „Buți Verescu” de acolo, chiar să nu se învârtă nimic, din moment ce el rezolvă toată ziua dosare peste dosare?

VIII

Îl compățimesc sincer pe tov'shef. Se vede că n-are de gând să cedeze noii realități. Nu-și mai dă jos ochelarii, legându-și-i chiar cu sfoară pe după cap, se agață mai departe de ordine, țiță după cei care-l ocolesc. A reușit să păstreze nu știu prin ce mijloc un dosar oarecare, unul obișnuit dar adevărat, pe care însă îl strânge sub cot în tot ce întreprinde, găsind în el un considerabil sprijin moral.

O surprinsese sub salcia ei, singură — ne-a povestit Luci, indignată —, și, transfigurat ca de-o inspirație demult

așteptată, se repezise asupra-i cu ochi scântăietori. „E-un pericol public Calofileanu ăsta, un descreierat!” Auziți aberație, s-o pună să-i copieze în cinci exemplare varza aia de dosar, iar când i-a explicat ca unui ramolit ce e, cuvânt cu cuvânt, că acolo unde se aflau mașina de scris, hârtia-carbon și foile ministeriale sunt cu toate de domeniul trecutului, asta i-a smuls șefului răgete agonice, chiar spume. Căzuse apoi dinaintea ei îngăimând să fie ajutat de cine-o fi, că la nevoie va crede în orice divinitate, căci altfel, fără acel ajutor toată strădania lui se va risipi în cele patru vânturi și l-ar obliga să consimtă la ceva de neconceput. A implorat cu atâta înfocare Cerul (pe care l-a consemnat de când îl știu la capitolul «iluzii îndobitocitoare»), cerșind măcar două din acele unelte — ceva hârtie și o mașină de scris —, așa încât Luci n-a avut altă cale decât să-și strângă lucrurile și să-și caute un loc mai liniștit. Din spate, șeful i-a aruncat amenințări că va fi excomunicată, că ereziile n-au scapat nicicând nepedepsite. Auziți, acum și in-chizitor... „O fiară în agonie era atunci Calofileanu”, a mai ținut să precizeze Luci, dezgustată. Chipul ei reflecta echilibrul care o caracterizează atât de bine, ceea ce de altfel a ferit-o și de samavolniciile unui mariaj cu un bărbat — de regulă, profitor. Luci s-a mândrit totdeauna cu puritatea ei de fată bătrână.

De la o cunștință am aflat ulterior că șeful găsisese până la urmă resurse ca să-și depășească criza. S-a făcut de pomină, însă, fiind găsit cățărat într-un pin viguros — aici să nu fiu înțeles greșit: nici pomeneală ca el să fi întreprins ceva pornind de la convingeri asemănătoare cu ale unui personaj de-al lui Calvino, el neputând fi înțeles altfel decât ca om practic. Cică văzuse un bandit ascunzând acolo un «Olivetti» cu car dublu, ca acela din inventarul «documentației». De pe creanga pinului, șeful amenința să i se dea imediat ceea ce-i aparține de drept, că de acea mașină răspundea cu semnătura sa, altfel... Șantajul n-a ținut.

Se vedeau nevoiți să-l coboare cu forța, dar până la urmă n-a mai fost cazul; s-a calmat în ultimul moment, aparent fără motiv, supunându-se în tăcere celui ce i-a întins brațul și l-a ajutat să coboare din incomodul său refugiu. O docilitate bizară, care pe mulți dintre noi i-a pus pe gânduri. Pentru că-l cunosc de atâta vreme și sunt convins că n-a fost o cedare din partea lui, la mijloc fiind cu siguranță altceva. Comportamentul lui este de atunci unul enigmatic, nemaideranjând pe nimeni.

N-o să vă vină să credeți, dar necesitățile comunității noastre au născut deja primele progenituri! Au apărut pentru început comercianții mărunți. Apoi, cu încetul, tăietorii de drumuri și transportorii. Iar nu cei din urmă, agricultorii. Prima cantină-restaurant a deschis-o Lenuța Zam, grășana de la «plan», cu bărbatu-su cel nou, Ghiță.

Dintre atâtea schimbări ce ne asaltează acum, știrea că s-au observat fumuri ridicându-se de după dealurile din vecinătate a fost decisivă. Deci nu eram singuri! Ce a urmat nu era greu de prevăzut.

Ideea formării unui mic grup care să se ocupe de contactarea celorlalte comunități, să trateze diferite trocuri pentru a ne procura alimente, țigări, cafea, țesături, chibrituri și lumânări, cuie și topoare, lopeți și târnăcoape, i-a venit, poate nu întâmplător, lui Noni Rusu. Și tot el, împreună cu Trandafir și Gârbău, s-a ocupat ca alegerea primului nostru „sfat al bătrânilor” să se facă pe baza votului individual și secret, nu prin ridicare de mâini. Din modestie, s-a trecut ultimul pe lista candidaților, și tot aceasta l-a făcut să ne lămurească cum că, pentru starea de început ce o trăiam, crearea mai multor partide politice concurente nu era deocamdată oportună și constructivă — un fel de tichie de mărgăritar. „Unul și bun, domnilor!” Au fost însă multe voci care i-au adus suficiente argumente contrare, așa că Noni a strâmbat doar din nas, căci nu le mai putea face nimic.

Și astfel s-au născut «puterea» și «opozitia».

Eu cu Anda suntem ocupați până peste cap cu ridicarea căsuței noastre. Odată găsit locul ce trebuia să satisfacă cerința stabilității terenului, orientarea către sud a pantei dealului, accesul suficient de dificil pentru eventuali agresori, a urmat problema procurării bânelor, a pietrei pentru fundație, a trestiei din care vom face acoperișul, etc. Discuțiile cu prietenii și vecinii le purtăm îndeosebi seara, în jurul focului cel mare pe care îl întreținem cu toții aducând din pădure brațe de vreascuri, crengi din copacii uscați. Învățăm unii de la alții cum se frământă și se presează în formă chirpiciul, cum se fac îmbinările bânelor fără piroane, cum se fac gropile-capcană, cum se argăsesc blănițele de jder, și câte și mai câte.

Nu-mi mai iese din cap și suflet prima noapte dormită cu Anda alături, sub acoperământul căsuței noastre, care, deși încă neuscată în interior, este îndeajuns de solid ridicată pentru a ne apăra de frigul iernii care va veni și ne dovedește că merită să avem încredere în brațele noastre, în ceea ce ne stă în putință...

„Ce-ai? Nu-ți place cum a ieșit arpacașul?”

„Ba e chiar foarte bun!” am liniștit-o pe Anda, știind-o curioasă să-mi afle reacțiile la ultimele ei realizări pe linie culinară; mi le aștepta fără vorbe, trebându-i de formă pe lângă mine ori prin colțul încăperii unde convenisem să se ocupe de pregătirea mâncării.

Adevărul e că pe mine, la ora aceea, mă îngrijora în primul rând faptul că mâinile mele își pierduseră forma îngrijită, că bătăturile din palme îmi dădeau o neplăcută senzație de insensibilitate. Mă întrebam în ce fel aș mai putea scrie acum cu stiloul, închipuindu-mi-l că mi-ar aluneca mereu dintre degete, cum pățisem de atâtea ori cu bățul, tăiat în formă de lopătică, pe care îl folosim în locul furculiței și a lingurii, iar cauza, așa simplă și dureroasă

cum este ea, trebuie luată ca atare: o piele bătătorită nu devine moale, umedă și aderentă la coada săpăligii decât abia după multe minute de efort susținut.

Norocul meu e că, momentan, n-am nevoie de stilou.

IX

Pe Calofileanu l-am reîntâlnit într-una din zilele vânătorii, pe când ieșisem bine-dispus cu alți doi camarazi, tustrei purtând de-a curmezișul pieptului arcuri din lemn de cireș sălbatec proaspăt întinse și la bandulieră cu mănunchiuri de vergele din lăstari de alun, bine ascuțite, în speranța de-a ne întoarce acasă cu un prânz pe cinste. Era o dimineață dintre acelea rar întâlnite, în care te domină senzația de prospețime — începând cu iarba înaltă ce îmi mângâia gleznele și terminând cu luminozitatea aparte, de un albastru translucid, de apă marină, a cerului de septembrie —, iar asta mi-a marcat hotărâtor dispoziția.

Numai așa îmi explic motivul pentru care am găsit de cuvință că merita să-i dau binețe și lui, să-l scot puțin din aerul ursuz în care se izolase în ultima vreme de toți ceilalți. Vă întrebați ce tot am cu Calofileanu ăsta, acordându-i întreaga mea atenție. Sincer să fiu, nici eu nu eram lămurit pe deplin în această chestiune. Abia acum, când lucrurile au ajuns într-un punct de unde este cam târziu să mai pot da înapoi, asemeni deținutului care, pe nepregătite, văzându-se abandonat pe peronul unei libertăți hărțuitoare, singur, cu bocceluța în mână, se sperie, se retrage într-un ungher obscur și tânjește la siguranța lipsei de orizont cu care era obișnuit. Așa că nu numai curiozitatea m-a împins dacă i-am lăsat pe cei doi prieteni înainte și m-am oprit să-l observ de aproape.

Adoptase o altă atitudine. Resemnat — așa părea la prima vedere —, așezat direct pe iarbă, cu hainele în dezordine, duhnind a nespălat, a transpirație veche, Calofileanu scormonea acum depărtările cu un aer de

apatie, de spășire destul de convingătoare. Ochi apoși și inexpressivi, înfrânt, dezumflat — își pierduse aura dominatoare, aroganța, nervii. Cât pe ce să îl plâng. Îmi părea bătrân, foarte bătrân, mult peste vârsta lui reală. Lângă el, cenușa unui mic foc și oasele unei păsări ce o doborâse probabil cu piatra.

A ridicat către mine niște priviri șterse — cred că mă aștepta.

„Ascultă-mă, Verescule, se vor întoarce vremurile... Ți-o spune unul care știe el ce știe, să ții minte asta. Dacă m-am priceput vreodată la ceva, apoi află că am știut oricând să miros tendințele, direcțiile imediate, politica. Tu, băiete, în definitiv la ce te pricepi? Spune, hai!

Și, cum, surprins de o asemenea temă, eu încă ezitam, a continuat:

— Vezi? Taci... Ești un boem, un visător, n-ai fost nici odată în stare de ceva făcut ca lumea. Păcat că nu-ți dai seama... Pe deasupra ești și mândru de tine... Deocamdată!”

Vorbise mocnit, cu privirea întoarsă din nou înspre zări nedefinite. Nu cred că-mi aștepta de fapt răspunsul; a rămas așa, neclintit, minute în șir. Boarea îi prăfuisse hainele, părul crescut în șuvițe lungi și rare, nasul, fruntea, obraji, aducându-l foarte aproape de condiția unui mineral; numai astfel îmi explic aerul de străvechime, de înțelepciune matusalemică pe care-l degaja, așa spune, chiar cu insolentă. În definitiv, asta și era: unul dintre ultimii prăfuiți târați de hazard într-o lume nou-nouță.

„Ascultă... Știi la fel de bine... Totul depinde de cine-i mai stăpân pe situație. M-am gândit mult la asta, că nu m-am plâns de timp. Până acum, îți mărturisesc, ai fost mai tare. Felicitări! Nu m-aș fi așteptat să reușești... Dar, vezi tu, lumea mea era măcar verosimilă, pe înțelesul românului cel simplu, care se vrea condus, nu să-și bată singur capul, ci lui să-i pună nevasta blidul pe masă, să doarmă

liniștit cu ea în brațe și dis-de-dimineța să plece voios la spartul pietrei, în carieră. Că așa-i românul, greu în toate...”

„Iar cei ca dumneata?”

„Nu asta-i problema... Regula socialistă se ține minte ușor: unul conduce pentru toți.”

„Mai sunt și alte păreri!...”

„Ăia să meargă unde vor ei... Veto, niște apă, te rog! Ăia ducă-se...”

Cu toate că rațiunea îmi spunea că e stupid ce făceam, dar nu știu de ce, mi-am rotit privirea în căutarea aceleia căreia i se adresase. Și, ca pentru a-mi da cu tifla, din tufele de câtină a ieșit tocmai Veta, femeia noastră de servici!

Era îmbrăcată mai îngrijit de cum o știam, având coafura complet rearanjată — cocul ei cuminte, din coadă împletită, fusese înlocuit cu acel soi de caier de păr tapat, specific secretarelor de tot felul —, aducea, cu prudență exagerată, și având aerul că noul rol o pune la grea încercare, o tavă de inox, iar pe aceasta, un pahar cu apă rece. Nu-mi credeam ochilor: o cu totul altă Veta!

„...cluzie crezi c-am ajuns, ă? Ei, o spune fața ta uimită. Haide, nu-i așa că ai fost de când te știi la cheremul meu? La o adică, tot eu rămân șeful, recunoaște-o!”

«Măi, vulpoiul ăsta a luat-o razna!» mi-am zis, amuzat de lațul ce mi-l întindea cu atâta perfidie. Să-i răspund cu un afront? Mă mai gândesc un pic — nu pot avea neobrăzarea să nu-i dau întrutotul dreptate. Pe tov'șef Calofileanu doar îl cunoscusem numai în postura de șef al meu și-al celorlalți. Dar treaba asta nu avea nimic de-a face cu adevărul înaintea căruia s-ar pleca orice nătâng.

„Ai avut și tu o scurtă hegemonie, poate fiindcă ești la vârsta critică. O altă adolescență, o nouă dragoste... Da, da...” a mai spus, aparent degajat, tov'Calofileanu, după care a urmat o tăcere de calvar pentru mine.

Socoteam că nu aveam nimic de împărțit cu el, mai ales că ceea ce ni s-a întâmplat tuturor n-a fost nimic pregătit dinainte, vreun complot, vreo revoluție sau așa ceva. E absurd; e ca și cum i-ai cere socoteală lui Dumnezeu pentru cum conduce destinele lumii. Ceea ce a fost să fie trebuie acceptat pe deplin, fără vreo pică și părere de rău. Asta mi-era credința și prea prost nu mi-a mers până atunci.

„Eu unul nu v-am făcut nimic rău, tovarășe Calofileanu!” am îndrăgălit cu toate astea, fără a-mi da seama că astfel mă recunoșteam un outsider, afundându-mă și mai adânc în cele urât mirositoare.

Și, mai inconștient ca oricând, am pus și-un moț „tortului” meu:

„Sper că nu credeți ca eu să fi conceput toată această lume — și mira-m-aș să înțeleagă careva cum ar fi posibil —, ci doar Dumnezeu care le știe... Luați-o de bună, zău, e spre binele dumneavoastră. Nu e atât de absurdă pe cât vi se pare, credeți-mă.”

După expresia schimbată a feței, promise exact ce-i lipsea.

„Ba tu, nimeni altul, sunt sigur acum! De când îți tot simțeam împotrivirea, dorința de a mă discredita cu orice preț... Da! Iată de ce mi-ai conspectat mereu alandala cu vântul la ședința de vineri: ca să mă fac de râs! Tu i-ai prostit pe toți cu iarba ta, tu ai fost cel care i-ai ademenit cu marafeturi de-alde astea, i-ai asmuțit asupra mea, nu mai tu puteai fi izvorul relelor. Cel puțin până acum te-ai ținut deoparte, ai făcut de capul tău ce vrei... Mi-ai scăpat din căpăstru, asta e. Dar, spre fericirea ta, ai recunoscut-o până la urmă — chiar și aici, eu sunt pentru voi tot *tovarășul* Calofileanu! Ascultarea superiorului o aveți în sânge, o simțiți cu toții...”

A da replica unor asemenea elucubrații însemna să te cobori alături de cel care le emite. Să-i fi vârat din nou

pumnul de iarbă sub ochișorii de popândău, să-i fi arătat ce cuib frumos mi-am ridicat eu cu Anda pe coasta dealului, să-i fi arătat oasele de pasăre de la picioarele lui?

Dezgustat, am dat să părăsesc cât mai repede acel loc, să mă depărtez cumva de respectiva sursă a viitoarelor mele nevroze. Voiam să-mi ajung din urmă camarazii; ei se îndepărtaseră între timp considerabil, devenind două puncte vagi înspre orizont. M-am smucit.

„Heeei, așteptați-mă! Stați că vin, băieți!”

Ce se întâmpla, Doamne, cu mine? Nu mă puteam mișca din loc, iar în scurt timp i-am pierdut și pe ei din ochi. Mă comportam absurd, ca în visurile cu trenul apropiindu-se vijelios de mine cel încremenit în mijlocul șinelor, fără vlagă, ca în transă. Tot ce am reușit a fost să îngăim: „Tovar... domnule, tot ceea ce vorbiți n-are pic de sens...!”

Degeaba mă corectasem; el nu obișnuia să scape din mână vreun avantaj, oricât de mic.

„Zii, zii, că zici bine! *Tovarășe!... Tovarășe!...*” repeta cu satisfacție Calofileanu. Iar apoi, ridicând vocea: „Verescule, te-ai născut mic! Ce știi tu... Eu, *tovarășul*, așa cum mă vezi și te văd, voi fi salvatorul vostru, al nației române, eu, cu forțele divine de partea mea, mai curând decât crezi... Iar partida noastră atârnă de cine e — nu-i așa? — mai dat dracului...”

O sclipire, ceva care mă înfiora, niște inflexiuni parcă olimpiene s-au reflectat în ochii lui — de obicei atât de meschini —, însă, deodată, atât de vii. Tot atunci, ca o descărcare nervoasă mult așteptată, a râs nefiresc de zgomotos.

Apoi, în sfârșit, explozia.

„Încetați! Încetați! Încetați!”

Urlase cu venele gâtului mai să-i pleznească, cu mâinile ridicate deasupra capului. Făcea semne în cât mai multe direcții.

„Nu mai suport anarhia asta, gata! Priviți pentru cine ne strofocam și dădeam noi reprezentații!... N-o merită săracul de el... Nu mă înduioșezi cu tâmpenia ta, dar deloc, Verescule! Și tocmai de tine mă temeam că-mi vei lua scaunul... Ptiu! Hei-hei, voi ăia, n-ați auzit?! Sfârșim comedia!” a mai strigat el cu voce strunită, sigur pe autoritatea lui. „Apă, apă, Veto, dă-mi odată...”

Și-a scuturat disprețuitor hainele până la ultimul fir de praf, a scos de la pieptul sacoului o batistă incredibil de curată, iar cu ea a început să-și șteargă meticulos, fără grabă, ochelarii. Cu câtă plăcere o făcea... Ce m-a frapat este că dacă până cu câteva clipe mai înainte avusese o chică crescută, șuvițe neîngrijite, soioase, acum îl aveam înainte pe «tov'șef», pe Calofileanu cel dintotdeauna, având vechea lui cărare impecabilă și firele de păr lucind de briantină.

„Rusule dragă, ia-l pe Vanea și pe Firăroiu și mobilizați oamenii pentru curățenia cea mare!” s-a răstit el pe tonul cunoscut, bășos. „Să terminăm odată cu toată aiureala asta!”

Atunci, pentru a doua oară în viață, mi s-au prăvălit du-lăii. Unul câte unul, ca secerați, cădeau încâlciți, într-o teamă de moarte. Iar fără ei, cine mai eram eu... Vedeam cum, într-adevăr, în jur încetaseră toate. Rămăsesem în picioare, dar simțeam cum mă fărâmițam încetul cu încetul pe dinăuntru, că mă puteam surpa în orice clipă. Nu știu, deși mă îngrozea iminența unor tenebre neiertătoare, nimic din mine nu-mi dădea ghes să încerc să fac ceva anume. Pur și simplu așteptam. Îmi tresăreau puțin buzele, atât.

„Privește, omule!...” a mai zis, hotărât să-și dovedească triumful, aplecându-se apoi să rupă o fâșie de iarbă. „Uite...”

Când spun *fâșie* înseamnă că asta și vreau să înțelegeți: o *fâșie*! Ceva de natură textilă, sau mai degrabă semănând a imitație ieftină de verdeață făcută din hârtie creponată. Calofileanu se depărtase în răstimpul cât a durat încremenirea mea. L-am revăzut pe când tocmai doboră cu lovituri anemice de picior câteva tufe.

„Uite...”

Cădeau rigide, ca niște bucăți de iască ori de mucava, descoperind pe porțiuni, apoi în întregime, un monstru negru, încă unul... Birouri masive ca niște bivoli, lucindu-și placa de sticlă, mese de lucru cu vopseaua sărită de pe muchii, mașini de scris.

Câte unul, au început și ceilalți.

Se supuneau încruntați indicațiilor lui Noni Rusu, care se învârtea printre ei, atent, părand să pună multă iritare în ceea ce făceau — se demonta ce era recuperabil, restul fiind dărmat și pus în grămezi. Nu se putea spune că așteptaseră în liniște clipa aceea finală. Un aer de mohoreală acră îi învăluia pe toți, apărându-mi ca actorii unei premiere, despre care tocmai au aflat că se dovedise a fi un fiasco și că piesa nu va mai fi jucată, iar lor le fuseseră șterse cu buretele orele de învățare, de repetiție, ceea ce pe ei îi durea la propriu — nu vor lmai ua o lețcaie pe ele.

Dar vina? Trebuia oricum să existe un responsabil pentru toate cele întâmplate. Nu mă puteam gândi decât la mine, care fusesem unicul spectator într-o sală incomensurabilă, de dimensiuni strivitoare... După cum și îmi părea că fusesem adus acolo numai ca să-i văd mai clar ca niciodată: întunecați, ridați incredibil de adânc, ciolănoși mai cu toții — nici măcar unul nu surâdea —, lăsând de înțeles că voiau să termine cât se poate de repede ceea ce le revenea, în speranța să fie lăsați odată în pace. Aveau cu toții chipuri alungite, ochi umflați, încercânați, ca după un lung nesomn. Șeful preluase din mers regia; conta orice

amănuț pentru el. „Nu te uita la mine, Firăroiule, ia-ți băieții și dați jos norul ăla nenorocit! Ăla mic, mai în spate... Nu-l vezi? Da, bine... Haideți, mai repez! Ce-i cu voi, moleșiților?! Uite reflectorul galben cum arde de po-mană, Vaneol!”

Lumea se descompunea în fața mea, bucată cu bucată — cerul, muntele, pădurea, pârâul... Erau dezvăluți pereți anoști, tavane afumate cu ventilatoare negre, grupuri sanitare duhnind amoniacal, vrafuri de dosare. Sau mai știi, era de fapt acoperită o lume... Deocamdată totul se dovedea a fi desenat ori zugrăvit cu bidineaua pe hârtie ieftină. Hârtie jupuită, mormane de hârtie. Câteva bucăți mototolite mi-au ajuns la picioare — erau desene naive, făcute cu stângăcie, semănând cu opera unor preșcolari. O hârtie asemănătoare celei de maculator, uneia de ambalat prin piețe untură, brânzeturi.

Mă simțeam îngrozitor. Mi-am pus întrebarea dacă chiar fusese nevoie de un regizor în cele prin care trecuserăm cu toții, iar dacă, într-adevăr, fusese, atunci unde năba greșise acel regizor? Admit, poate am fost o pradă ușor de amăgit, de manevrat, cea dintâi victimă. Atâta doar că filtrasem totul prin simțurile mele! Analizasem cu mintea curiosului totuși *o lume*! Nici chiar așa de neajutorat să fi fost. Era clar, ceva scârțâia în mecanismul aparent al lucrurilor.

„Trebuie făcut neapărat ceva!” m-am auzit spunându-mi, și decizia asta a însemnat începutul trezirii. Undeva, în adâncurile mele nelămurite, un bob de jar a prins să pulseze, să fumege, să prindă formă, să capete tot mai multă strălucire...

Ca și-n alte dăți, primii care au simțit modificarea au fost prost-crescuții mei dulăi. Au năvălit, hămăind, s-o întâmpine. Li se părea firesc să fie soarele lor, chiar dacă era același de care, cu puțin în urmă, se temuseră de moarte. Odată ce-i mirosiseră palmele și-i simțiseră căldu-

ra dăruită fără alte condiții, relația lor se schimbase. Ei, cu devotamentul lor fierbinte, mi-au adus soluția.

Înțelegeam că eu însumi fusesem regizorul. Și cum de nu-mi dăduse asta mai demult prin cap? Mai ales că mă distribuisem singur! Păi, cu siguranță, de mine, de unghiul din care priveam lumea, depinsese alcătuirea ei. Dar acum?... O, mulțumesc, Doamne!, asta era cheia: totul se reducea la a-ți face o imagine de ansamblu, una proprie, numiți-o și viziune. Totul e să ai încredere în felul tău aparte de-a privi lucrurile!

„Haide, Verescule, mișcă-te odată, pune și tu mâna, nu sta ca o momâie de tărățe. Ce nu înțelegi? Spune, omule! Aici e doar hârtie. Hârtie! Așa un pământău n-am mai pomenit... Lasă, lasă, de-acum o să te trimită partidul în tratament la mare, la Predeal, la Zam, la Socola!...” a mai spus Calofileanu, lăsând să-i curgă din gâtlej un șuvoi de răs, urmat imediat de cascada celorlalți, a ușurare.

Își terminaseră treaba; îi simțeam acriți, folosiți, secătuți, ursuzi.

Am început să râd și eu, dar nu prea tare, de unul singur. Nu mă puteam abține — chicoteam în surdină, mușcându-mi câte puțin vârful limbii. Era plăcut să-mi simt pieptul cum se eliberează de tensiune.

Calofileanu, căruia-i vedeam ștergându-i-se de pe chip semnele bunei dispoziții, cum trecea la un disconfort vădit, se uita prelung la mine. Era cert: el, cu flerul lui, nu mă mai suspecta de criză nervoasă. Presimțea, mai mult decât să intuiască de ce anume râdeam. Numai de veselie nu putea fi vorba la mine, ci de alceva, mult mai grav: de o amară și crudă compătimire! Ceea ce observam era că lui îi scăpaseră lucruri esențiale. Îl orbise mulțumirea așa-zisei lui „victorii glorioase asupra anarhiei contrarevoluționare”.

Va fi amarnic pentru el să constate că de fapt eu râsesem de ceea ce ne înconjura — birourile, dulapurile, bibliorafturile, mașinile de scris, cele două ghivece cu mușca-

te, nu erau tocmai cele scontate de el. Ferestrele biroului deveniseră acum ovale, iar din marele portret de pe perete zâmbea o figură practic necunoscută. Și mai cumplit: cei care îi răspunseseră la numele de Luci, Noni, chiar Firăroiu, erau de fapt niște sosii neconvingătoare. Numai eu, Anda și cu el rămăsesem aceiași!

La o adică, era și natural să se ajungă aici. Cum de crezuse Calofileanu că drumul de întoarcere va mai putea fi călcat pe vechile urme? Între timp tălpile s-au mai tocit și ele, călcătura o ai deci diferită, chiar tu însuși nu mai ești exact același. Sărmane tov' șef, ți-a scăpat chichița asta...

O prezență caldă m-a învăluit din stânga, o mână s-a furișat într-a mea. Era Anda; căuta să mă tragă la o parte. „Să plecăm, Buți...” mi-a șoptit ea cu glasul înecat. „Te scot eu de aici...” Apoi, cu disperare abia reținută: „Vino! Lasă-i, nu te pune cu ei, sunt nebuni cu toții! Te implor, fă-o pentru amândoi, Buți, până nu e prea târziu...!”

Încă ceva s-a nuanțat atunci în înțelegerea mea. Mai era și Anda... S-o nesocotesc, aveam oare dreptul? Oare lumea în care voiam să exist o va presupune și pe ea? Poate da, poate nu. Dar un întreg univers mă aștepta, depindea doar de mine; poate și eu de el. Iar dacă aș fi lăsat să mi-l spulbere, ce s-ar fi ales din stâlpul de susținere al rostului meu? Multe, prea multe întrebări mi se încâlceau sub țeastă. După cum dispare într-o clipită, răsfirată în unde concentrice, tot mai largi, imaginea reflectată în luciul unui lac de munte atunci când o simplă pietricică îi atinge suprafața, la fel s-ar fi întâmplat și cu universul meu. S-ar fi întâmplat numai dacă aș fi bătut în retragere.

Ca un cablu mult prea întins, așa eram.

„Fugi!” i-am spus Andei. „Scapă-te. Nu încerca să mă înțelegi... Când mă vei înțelege, vom fi iarăși împreună.”

Am strâns cu hotărâre un bolovan — unul autentic, n-aș fi conceput să fie altfel — și n-am mai văzut absolut nimic înafara lucrurilor ce erau cu adevărat de văzut.

Și astfel, aruncându-mă în vârtejul ce se formase în mine, l-am lăsat să mă dizolve, să îmi recompună identitatea și să mă aducă aici, unde e rândul vostru să mă acceptați așa cum sunt. Am făcut exact ceea ce trebuia, însăși existența voastră întărându-mi convingerea asta — nu m-am zbuciumat deci în zadar. Desigur, m-am convins, voi înțelegeți ca și mine cele istorisite aici, nu mă îndoiesc de asta. N-am făcut decât să vă reamintesc niște experiențe amare prin care ați trecut și voi, atâta doar că m-ar durea să le știu date prea ușor uitării. Oricum, în linii mari mă simt satisfăcut, căci de aici înainte nu-mi rămâne decât să mi-o imaginez sosind pe Anda.

Ordinul peștilor

Nu știu dacă straniețea ar putea garanta originalitatea textului de față, dar, ca autor, cel puțin, am dreptul să pretind, pentru tot ceea ce voi destăinui în continuare, tolerarea unghiului meu de vedere, oricât de sucit ți-ar părea el. Recunosc, seamănă a șantaj, dar n-am găsit altă formulă. Pentru mine unul, eliberarea de obsesii este o chestiune vitală, una care nu suferă amânare, ele, obsesiile, dovedindu-se nu atât stresante, cât agresive, amenințătoare, provocându-mi un soi de exasperare, o suferință sub foc continuu.

Și acestea fiind cunoscute, îmi place să cred că bunul interlocutor își va depăși astfel mai ușor prudența, neimpli-carea și îndeosebi suspiciunea, firești unei prime lecturi, de altfel. Esențial pentru înțelegere rămâne doar ca eu să nu omit vreun detaliu, oricât de nesemnificativ ar părea acesta.

Mă conformez, prin urmare...

*

Câteva ciudățenii de care m-am convins abia târziu — la mijloc fiind pe puțin douăzeci de ani — m-au îndemnat

să reflectez asupra însemnătății lor pentru cel care am devenit între timp.

Odată ajuns la reflecții, acestea, drept urmare, m-au obligat a-mi reconsidera părerile în ce privește propria condiție — ignorată până mai deunăzi de mine — și anume aceea a omului responsabil de faptele sale, a unuia conștient că și acestea, la rândul lor, iscă tot fapte, mereu altele. Iar cascada asta, chiar cunoscându-i izvorul — unul aparent nevinovat, ce molcom își susură indolența — e capabilă să provoace, în aval, cele mai neprevăzute situații, nu rareori condamnabile.

După cum văd, iarăși mă pierd în sterilități, așa că voi porni neîntârziat la drum.

Data plecării am stabilit-o deja: *zorii subiectivității mele*.

Reîntoarcerea la mine, cel de care îmi amintesc să fi fost cândva, mi-a oferit explicațiile ce-mi lipseau. Un fapt, care s-a dovedit a fi plin de miez abia la maturitate, este acela că încă de la o vârstă fragedă am „devorat” tot ceea ce ținea de lumea viețuitoarelor acvatice, de legile lor neobișnuite, total străine nouă, pământenilor.

În primul rând m-au fascinat, bineînțeles, peștii. Instinctul, acest sprijin discret oferit omului la vârsta când el n-a învățat încă ce este suspiciunea, a fost acel ceva care mi-a compensat și mi-a orientat inteligența de copil. Nici vorbă să fi scăpat vreun episod din «Lumea tăcerii» a lui Jacques-Yves Cousteau. Tatăl meu, pe atunci ornitolog cunoscut între cercetătorii Deltei, îmi popula din plin imagarul pe direcția asta ori de câte ori mă vizita în micul oraș minier din Transilvania, unde locuiam cu bunicii. Știindu-mi slăbiciunea, îmi descria cu lux de amănunte cele mai stranii ori hazlii comportamente din familia peștilor, sau, mai direct, mă pune în fața unui dicționar ihtiologic bogat ilustrat.

Tentația de a viețui într-un mediu absolut nou o aveam teribilă, irezistibilă, căci identificarea cu peștii părea a-mi conferi nu numai imponderabilitate sau contopirea eului — așa neformat cum era el atunci — cu o anume visceralitate universală, dar și abolirea oricăror interdicții educaționale ori moralizatoare. Seară de seară alunecam în somn pe jumătate plutind în muzici abisale. Cred că la mine era vorba de un autism conștient, din moment ce ai mei nu se alarmau de ciudătenile mele. Și probabil tot o chestiune de instinct primar era faptul că, dintre mamiferele apei, nu puteam suferi duplicitatea vidră, și, totodată, îndrăgeam delfinul, cu toate că ambele se hrăneau cu aceleași ființe de care mă legasem sufletește.

De asemenea, nu m-am lăsat până când, la doisprezece ani, din economiile adunate cu „udatul” și sorcova, mi-am cumpărat din București o mască cu respirator de suprafață și labe verzi de cauciuc, pregătindu-mă să termin cursul gimnazial pe malul Dunării, în Tulcea, unde mă chemase tata, să-l ajut cu proaspătul meu frățior.

Joc al întâmplării? Sunt înclinat să mă îndoiesc de asta. Abia acum înțeleg de ce a trebuit să ajung lângă un fluviu tocmai eu, care detestam pescuitul. Revăd abia acum, cu claritate, unele lucruri la care, deși trăite în răstimpuri aleatorii, mă izbește convergența lor vădită, comparabilă cu semnificația unor desene străvechi, care ți se relevă doar privind de la mare înălțime. Dar cât de nepătruns fusese totul pentru mine altădată! Iar de aici, revelațiile ce îmi deschid orizontul înțelegerii astăzi, asemănător revărsărilor de primăvară, așa năvalnice cum le știm, ce lasă întotdeauna în urma lor mâlul originar, purifică pământul pe care îl îneacă și constrâng țăranul să-l reînsămânțeze.

Cele petrecute la prima și ultima mea încercare de pescuit m-au făcut să nu-mi mai pot permite a crede în nevinovăția hazardului.

Înarmat cu momeală, fir, cârlige și trestia cea rezistentă pe care o alesesem singur, dintr-o mlaștină de la periferia orașului, la sfatul prietenului meu mai mic cu un an, un tulcean neaoș, care mă uluia înghițind fără probleme primejdioasele oase de pește, am fost tare mândru — eu, băiatul de unsprezece ani, în maiou, pantaloni scurți și teniși decupați — să scot din Dunăre, în nici zece minute, doi guvizi de-un deget. La ultimul, amețit de bafta căzută peste mine, am avut tupeul să măresc miza, sacrificând unul prin agățare de aripa superioară; nu îmi rămânea decât să urmăresc zbenguitul plutei ca să știu încotro o ia micuța mea nadă. Brusc, pluta s-a scufundat, iar eu am tras cu putere trestia în sus. Nu-mi credeam ochilor: la capătul firului de nailon se zbătea o namilă cu aripi zbârlite. Un veritabil dragon! L-am lăsat să cadă cât mai departe de mine, pe cimentul înfierbântat al falezei. La primul pas făcut înspre el, acea fiară de culoarea oțelului cromat a deschis un bot ticsit de dinți ascuțiți și a șuiertat către mine amenințător. Eram ațâțat de frumusețea unui asemenea trofeu, dar nu făceam nimic; mă roteam doar în jurul lui, mirându-mă că și peștii pot vedea prin aer. Noroc cu prietenul care pescuia în imediata mea apropiere. Cu o dexteritate de invidiat, a luat șalăul de coadă și l-a izbit prin răsucire cu capul de bordură. Nu mi-am explicat de ce arderea inițială mi-a pălit atunci ca din senin, preschimbată în apatie, în posomoreală, iar atingerea aceluia trup rece, cu solzii mărunți semănând a tunică fină de zale — într-un sens, alunecoasă; aspră și tăioasă, ca bărbia nerasă a tatii, în celălalt —, mi-a trezit fiori în momentul când l-am vârât în punga de plastic. Oricum, nu erau decât impresiile unui novice în ale pescuitului, căci frumoasa soție a tatălui meu a făcut ochi mari de bucurie, trecând la prăjirea aceluia pește măricel imediat ce-am ajuns acasă; era exact carnea albă și slabă potrivită vechii ei hepatite. Eu, cel abătut, nici măcar să-l gust n-am avut curiozitatea.

La muzeul unde lucra tata aş fi rămas ore întregi în subsolul cu acvarii enorme (altele mai mari nu văzusem până atunci), urmărind nisetrii, cegile, somnii, şalăii, ştiucile, crapii, caraşii, plăticile, roşioarele, ȕiparii. Aveam impresia că şi ei mă remarcaseră. Pe unii reuşeam să îi adun bătând cu două unghii în sticla groasă a acvariului. Le zâmbeam, iar ei dădeau înveseliţi din înotătoare. Le-aş fi aruncat câteva firimituri, chiar râme, dar nu aveam acces în încăperile din spatele peretelui.

Sufeream enorm dacă în ziua când, venit la muzeu direct de la şcoală pentru a-l aştepta pe tata, descopeream într-un colţ de acvariu un peşte prieten întors pe jumătate, în poziţie nefirească. Tata îmi spunea că era modul în care agonizau ei, că de fapt prea puţine specii se acomodează la condiţiile captivităţii. În ziua cu pricina ne întorceam acasă posomorâţi; îmi închipuiam că tata nu voia s-o recunoască, dar că suferea şi el alături de mine.

Am învăţat să înot echipat cu masca peste ochi şi nas, cu muştiucul respiratorului în gură şi cu labe în picioare, cum e mai rău. Mai târziu, când le pierdusem ori le rătăcisem, mi-a fost o adevărată tortură să reînvăţ înotul, practic de la zero. Am visat mult timp că-mi voi putea procura un acvalang cu tub de oxigen, dar vremurile nu mi-au fost favorabile. O dată cu adolescenţa am părăsit şi năzuinţa asta. Iar de atunci... de atunci au trecut vreo douăzeci şi ceva de ani. Nimic nou.

*

Anumite lucruri ar fi trebuit mai demult să-mi atragă atenţia, dar n-a fost aşa. M-au încolţit fără somaţie, evoluând năvalnic, în trombă, iar mie nu mi-a putut rămâne decât să le constat.

Fără vreun plan anume, într-o obişnuită zi de sâmbătă, pe cât de frumoasă tot atât de tentantă, ne-am trezit,

eu şi soţia mea, în maşina amicilor noştri de familie, rulând pe lângă lacurile Tarniţa. Tocmai încetineam în dreptul unui cot al şoselei — un loc unde coborau de pe dealul împădurit două drumuri forestiere — când pe prietenii noştri i-au strigat — întâmplător, să spunem — nişte cunoştinţe de-ale lor mai vechi. Îmbrăţişări, râsete — tot tacâmul. Alături de acestora, având şi ei un break, am apucat-o atunci pe unul din acele drumuri forestiere, am escaladat dealul — un munte în miniatură —, coborându-l pe celălalt versant. Nu peste mult timp ne aflam în curtea unei cochete cabane cu două nivele. Eram tare încântaţi că răspusesem invitaţiei. Ca să vezi, neprevăzutul ne deschisese orizontul unui weekend la care tânjeam mai demult cu toţii.

Cunoştinţele lor se ocupau acolo de creşterea peştelui. Aveau câteva bazine pentru specii diferite — crap, crap-caras şi păstrăv —, amplasate pe firul unui mic afluent al Someşului.

Proprietarii vilei veniseră, ca şi noi, la iarbă verde. De peşti se ocupau angajaţii lor. Tocmai se încărcau cu peşte viu cele două tancuri de tablă ale unei camionete. Mirosul de peşte proaspăt ce inundase tot locul le incita de-a dreptul pe fete. Le vedeam cum salivează în secret; amândouă se dau în vânt după peştele prăjit.

Şi, într-adevăr, cât ai bate din palme ne-au pârjolit câţiva păstrăvi. Apoi, o dată cu servirea berii, veselia s-a instalat în mijlocul nostru. În asemenea clipe eu prefer să mă retrag discret, să mă familiarizez puţin cu împrejurimile.

Observând atenţia pe care le-o acordam crapilor din bazinul cel mare, proprietarul mi-a propus să dăm, eu şi el, o raită printre ei. Cum adică, printre ei? Păi uite aşa... Şi proprietarul, zâmbind şugubăţ, a adus pe braţ toate cele necesare înotului subacvatic. Nu m-am întrebat de unde până unde un mic crescător de peşte avea aceleaşi nos-

talgii; mie, unul, doar că-mi jucau ochii în cap, mă ardeau palmele și tălpile să intru mai repede, după atât amar de așteptare, în „lumea tăcuților”...

Mi-a trebuit ceva timp să-mi acomodez retinele cu opalescența acelei ape cu iz de pește stătut, sau, foarte posibil, de urină, alta decât a noastră. Adâncimea bazinului fiind mică, în jur de doi metri, și având o luminozitate acceptabilă, nu mi-a fost prea greu. M-a surprins plăcut că ei, crapii, nu se speriaseră, ba dimpotrivă, ne înconjurau ca niște căței ce dau de zor din ciotul de coadă în așteptarea unei recompense, aproape imediat ce-am coborât pe scărița metalică.

Am remarcat printre crapi un exemplar mult mai mare, chiar distonant de mare în comparație cu talia celorlalți. În plus, ca notă distinctivă, acesta a fost singurul care nu s-a grăbit să ne întâmpine. M-am apropiat însă eu de el, căci proprietarul a ținut cu tot dinadinsul să mi-l arate; era, vădit, mândria lui. De jur împrejurul nostru, odată trecut momentul de curiozitate și de speranță alimentară — cultivată de proprietar, se vede, cu bună știință —, peștii s-au împărștiat, fiecare la ale lui. Am priceput că exemplarul-gigant era conducătorul lor. Suveranul! Vedeam că femelele îl hrăneau cu ceea ce aduceau în gură, rod al scurmărilor lor neîncetate prin resturile măloase de pe fundul apei.

Părea să nu se sinchisească de noi. Pe mine, însă, el mă fascina. Apucându-mă de mână, proprietarul m-a tras atât de aproape de acel colos, încât îi observam mișcarea lină, discretă, a branhiilor. Era limpede, omul de lângă mine nu-și mai încăpea în piele, avea nevoie de uluirea, de aprecierea mea, ca de-un scărpinat bun pe spinare. Cred că l-am dezamăgit, însă.

Nu mă-nșelasem. Eu și crapul-rege ne studiam, nu făra oarecare admirație, cu circumspecția unora care se descoperă drept adversari. Nu-mi dau seama care putea fi

motivul, dar se pare că-l deranjam vădit, întrucât s-a refugiat din câteva undiri majestoase în capătul opus al piscinei. Instinctiv, am simțit nevoia să-l urmez. Însă ceea ce s-a întâmplat mai apoi m-a năucit de-a dreptul. Am fost realmente asaltat, atacat de conducătorul crapilor, îngheșuit în spațiul întunecat și împânzit de excremente vermiculare din colțul cu pereți de beton murdar al bazinului, prin lovituri neașteptat de puternice date de sus în jos cu un bot dur ca bombeul unei cizme țărănești, prin zbiciuiri dezechilibrante date razant cu coada lui solzoasă, cât pulpa unui cal tânăr. Apa, tot mai tulbure, clocotea, îmi vâjâia în urechi, începea a-mi intra în spațiul îngust al măștii. Am simțit mâinile proprietarului înhățându-mă de subsiori și trăgându-mă înspre suprafață. Agresorul ne-a urmărit, m-a mai lovit cu botul de două-trei ori, apoi s-a îndepărtat cu aer impunător, senioral, satisfăcut de lecția dată.

Chiar și pe proprietar îl uimise violența crapului conducător. Își reproșa că nu mă prevenise să le respect peștilor habitudinile, ba că el însuși avusese proasta inspirație să mă vâre în coasta celui îngâmfat care merită cu prisosință înfigerea pe-o frigare de pomină.

Iar eu, revenindu-mi din găfâială și paloare, după ce mi-am îmbrăcat hainele absent, m-am lăsat răpit de reflecții în cu totul alt timp și spațiu.

Cunoscându-mi ființa cât de lovită de amoc era când era vorba de pești — verii mei oculți — mă vedeam pus iarăși, pe nepregătite, în postură de amenințare a lor. Nu mă împăcam deloc cu ideea că, implacabil, eram împins spre a-i înfrunta. Carnea lor, râvnită de atâta lume, mie unul mi s-ar fi oprit, chiar și fără perfidele lor oase, în gât. Față de pești nutream simțăminte ca pentru un frate mai mic, slab și neajutorat, le înțelegeam soarta ingrată de veșnic vânat al celorlalte viețuitoare. Și tocmai eu să-i ameninț? Stupidenie cât carul! Duhoarea stârvului de pește a fost pentru mine supliciul suprem, cu rădăcini în vremurile când din în-

tâmplare căzusem pradă unei ambuscade pestilențiale pe străduța ce înconjura, fără posibilități de evadare, curtea unei fabrici de conserve de pește, unde grămezi de șprot stricat, negru, zăceau sub roiuri de muște sticlindu-și emailul verde în soarele torid al Dobrogei. A fost prima și ultima oară că am trecut pe acea stradă din Tulcea.

*

O altă coincidență suspectă a făcut ca tocmai soției mele să-i placă la nebunie peștele. Ca să fiu mai limpede, iubite interlocutor, aici e vorba doar de gustul acestuia. Aș justifica-o mai mult ca pe-o compensare întâlnită la destule alte cupluri. De pildă, acestei particularități i s-a atașat, pesemne tot ca destin, înnăscutul meu talent de alchimist al artei culinare. De exemplu, pasta de usturoi, într-o formulă personală, intrată deja în tradiția familiei noastre — pregătirea ei luându-mi neplăcut de multă energie și timp —, m-am văzut nevoit s-o recunosc ca fiind prețul neparticipării mele directe la gătitul peștelui.

Nu mă amăgesc că aș fi dat uitării momentele de calvar născute din această pernicioasă pasiune a soției mele, căci am fost constrâns să particip, încă din plin, și eu. Așa cum s-au derulat, însă, lucrurile, avea să mi se dezvăluie poate cele mai relevante și neștiute limite ale mele.

Cu puțin înainte de orele șase ale serii tocmai mă introduceam prin proaspăt schimbata ușă de lemn masiv a apartamentului nostru de la bloc, flămând și doritor de liniște domestică, după o zi de tracăsări inutile pe linia plăților restante ale micii mele imprimerii textile. În timp ce-mi spălam grăbit mâinile în baie, alături de chiuveta largă de porțelan, ceva mai jos, și fără vreun zgomot, o lucire venită dinspre cuprinsul căzii m-a făcut să arunc o scurtă privire într-acolo.

Apa fusese lăsată s-o umple pe jumătate. Sub luciul acesteia, paralel cu marginile înalte ale căzii, o dungă

neagră de circa șaizeci de centimetri, în formă de fus. „Dunga” cu pricina, având aparența umbrei, s-a dovedit a fi un exemplar frumos de crap-caras, o femelă, cum mi-o spunea ochiul format. Am zâmbit îndurerat. Neinspirată, după cum aveam să aflu peste cam două ore, soția mea se gândise că așa, în apă, peștele — cumpărat viu în piața din apropiere — își va conserva prospețimea atâta cât urma să lipsească de acasă. Nu voise decât să-și satisfacă vechea și recidiva ei poftă de pește proaspăt. N-o învinuiam de nimic, numai că nu-și pusese problema că va veni odată și momentul când cineva va fi nevoit să dea drumul apei, iar peștele va ajunge la cuțit... Numai eu puteam fi, obiectiv vorbind, acel „cineva”, singurul apt, și totodată condamnat, s-o facă.

Însă atâta timp cât eu nu simțeam decât compasiune, solidaritate, pentru spinarea de grafit bine polizat a celui crap-caras care, nu numai că îmi acceptase spontan prezența, dar se considera mai în siguranță cu mine în preajmă și începuse a se mișca în voie, familiarizându-și prin miros apa aceea fără gust și culoare, nu mai știam de ce anume aș fi fost în stare.

Eram singurul bărbat din casă — o situație fără ieșire. A trebuit să-mi calc pe inimă. Mă simțeam constrâns, violat de o complezență severă ca o cămașă de forță ce mă convingea că n-are rost să mă opun — insinuaie coruptoare, amenințătoare, făcându-mă să înțeleg cum și când voi dansa pe muzica altcuiva.

Mi-am sumecat deci mânăca și am început să pătrund cu degetele, apoi cu palma întreagă, cu încheietura, într-o apă înfiorător de rece, cufundându-mi nasul tot mai adânc în miasma peștelui pe măsură ce mă aplecam înspre luciul apei. El își flutura aparent nepăsător înotătoarele pieptului, dar îi ghiceam neliniștea după scurtele și aproape insesizabilele lui tentative de apropiere, ca hipnotizat de căldura brațului meu gol. Vârtejul format prin smulgerea dopului de

culoarea plămânului, sunetul cavernos ce-l provoca el în sifonul mascat sub piciorul de porțelan al chiuvetei, părea să mă tensioneze numai pe mine. L-am văzut cum se strecoară șerpește în ușoara adâncitură din jurul găurii de scurgere, apa dezvelindu-i acum bună parte din spatele lung, pe care aripioara dorsală atârna descumpănită într-o parte.

S-a zbătut prea puțin, dând dovada acelui soi de înțelepciune acumulată, poate genetic, de-a lungul coabitării speciei lui cu lighioana umană, mizând astfel pe o rezistență considerabilă la absența elementului său vital — apa —, nemaipunând la socoteală însăși captivitatea lui. Întrucât omul nu este deloc o ființă previzibilă, el scoțând întotdeauna la iveală câte ceva nebănuit, multe capricii, bizare-rii, și astfel, de aici — de ce nu? — poate să apară uneori chiar șansa supraviețuirii. Mai mult ca sigur, au fost suficiente cazurile când a meritat să reziste pe orice căi. În plus, viețuitoarea din cadă mai trecuse de două ori prin faza asta: la scoaterea lui din crescătorie și la cea din micul container metalic dus la vânzare în piață.

Meritam o palmă. Romantica mea perversitate m-ar fi împins să-i pun, protector, palma pe spinare, să-l mângâi cu degetul cel mare și arătătorul, dar am reușit să mă abțin, și asta a fost bine. Crap-carasul fusese surprins de retragerea apei în poziție diagonală, iar acum se găsea întins pe o parte, expunându-și pântecul vulnerabil de sidef alb; ridica arareori doar coada. Apatia cu miros de pește ce plutea în aerul închis al băii noastre fără geam transforma în chin lipsa oricărui zgomot — liniștea de dinaintea execuției.

Cred că au trecut destule minute până m-am hotărât să termin ceea ce îmi revenea de drept. Nu m-a mirat felul spasmodic în care s-a zbătut și mi s-a smuls din mâinile oricum prea alunecoase pe armura lui suplă, făcută din solzi elastici, muiați parcă în untdelemn. A doua oară am

fost fără milă. L-am fixat trupul în menghina pumnilor, dovedindu-i că eu eram cel ce dicta acolo. L-am izbit cole-ric cu capul de ambii pereți ai căzii, apoi i-am dat drumul din mâini. Am ieșit imediat pe balcon, după aer, altfel mă sufocam.

Tu nu mă zefleми sau mă deplânge, interlocutorule! Să cugeți, atâta te rog. Bănuiesc că te consideri un om cu picioarele bine înfipite în realitate, că numai un nevolnic și-ar putea face acest gen de procese de conștiință, atâta timp cât în jurul tău planează și așa prea multe nenorociri — boală, șomaj, cataclisme, războaie, terorism, victime de tot felul. Nu spun că nu ai dreptate, ba din contra; cu toții ne gândim în primul rând la soarta alor noștri, dar îți reamintesc: am convenit că aici îmi vei tolera confesiunea, că vei admite și alt unghi de vedere decât al tău.

Hai să fim deschiși! Dacă din întâmplare ai trece pe lângă un stârv de pește, ți-ar mai trece oare prin cap să-ți ciupești un smoc de păr de la ceafă, timp în care ai număra mental până la zece, așa cum ai proceda în fața unei pisici moarte? „Absurd!”, mi-ai zice îmbufnat. „Ce are peștele cu mine? E făcut doar pentru mâncat, ce naiba, e doar un amărât de pește!” Un islamic ar răspunde poate la fel, despre câine... Ai dreptate, nu e cazul nostru.

Lăsând deoparte superstițiile și prejudecățile, te mai întreb dacă ai auzit de teoria după care Universul s-ar organiza sub forma unui pește mare-mare, conținând la rândul lui alte universuri, tot mai mici, de aceeași formă — ca la desfăcutul păpușelelor rusești — și ce părere îți faci? A, nu, să nu-ți închipui că-mi vântur înaintea ta superioritatea, „înțelepciunea”; m-ar mâhni să știu asta. Le-am aflat și eu prin căutare, scotocind metodic prin vechiturile bibliotecii. Iar asta, numai după șocul de-a mă fi trezit la răspântia dintre tihna intimității mele netulburate și povara unei conștiințe creștine. Mă vedeam nevoit să aleg doar unul dintre

cele două. Dacă era obligatoriu? Ai răbdare, doar asta încerc să lămuresc aici. Cam la fel am gândit și eu atunci, fiindu-mi peste poate să adopt cu seninătate principiul sacrificiului. Nu fac caz de asta, dar dacă ai avut ocazia să citești *Leviticul*, mă vei înțelege. Un pește nu este admis între jertfele către Cer. Pe de altă parte, ca simbol al sacrificiului suprem făcut omului a fost ales același *PEȘTE*, sau grecescul *IHTYS*, adică *Iisus Hristos Teou Yios Soter*. Peștele, această abreviere a Mântuitorului, semn al Fiului jerfit nouă de către Tatăl, nu poate fi în același timp și darul nostru! Singura noastră îndatorire este aceea de a-l primi pe masa noastră, de a-l mânca nu numai cu gura, ci, deopotrivă, și cu inima. El este acea neștiută cuminecătură oferită omului, indiferent de credința, rasa, ori de recunoștința lui. Conștient sau nu, atâta vreme cât va exista pe acest pământ, omul va participa mereu la întregirea rostului pentru care a fost salvat. Din păcate, astăzi, noi, oamenii, ne aruncăm în oceanele lumii numai mizeria, otrăvindu-le cu egocentrismul nostru și împingând *peștele* înspre adâncuri.

Bunule interlocutor, cred că nu-ți vei mai pune, deci, întrebarea unde s-a sfârșit, în cazul meu, starea completă, și unde a început complacerea în vină, din moment ce am fost în stare să comit a doua oară un lucru pe care îl dezaprob sincer. Dacă însă tot ți-o vei pune, caută răspunsul și, cine știe, poate vei avea mai mult har ca mine. Să știi, crede-mă, sunt și chestiuni care au nevoie să fie păstrate doar în inima ta, căci altfel, atunci când ambițiozezi să spui absolut totul, riști să devii plicticos, chit că la mijloc ar fi o crimă.

*

... Erau trecute orele unsprezece ale dimineții și eu mă găseam, gata îmbrăcat, pe punctul de-a ieși din casă, când a sunat cineva la ușă. Am deschis gândindu-mă la

administrator, la șeful de scară sau la vreun tip cu dezinfecția. În cadrul ușii stătea însă un tânăr în halat albastru deschis, purtând mănuși de cauciuc translucid în mâinile cu care susținea pe umăr un sac negru de plastic. Venea din partea domnului J..., care îi trasase sarcina de a-mi restitui o datorie mai veche, una care, precizase patronul său, era în primul rând una de onoare. Observându-mi grimasa, băiatul a ținut să mă lămurească: „Pește, ceva mai special.” Aha, cum să nu, acel simpatic proprietar al crescătoriei de pe Someșul Cald! Ca să vezi cum nu te uită lumea.

Sângele ăsta aiurit al meu, pompat și absorbit atât de monoton de-o inimă dezinteresată, se manifestă însă uneori de-a dreptul scandalos. Căci aceeași inimă, pe moment și fără justificare, este cea care, *ex abrupto*, se decide să pistoneze, să urce sau să coboare vertiginos fluxul ei fierbinte. Așa îmi explic de ce, din clipa în care băiatul, condus de mine în luminoasa noastră bucătărie, a lăsat sacul jos, pe gresia gri, imitație de piatră, spunându-mi că așa un exemplar nu le iese din puiet decât o dată la câțiva ani, capul mi-a stat să pleznească de sângele urcat în el. N-a mai fost nevoie să-i ascult restul vorbelor ori salutul respectuos înainte ca clichetul yalei să marcheze închiderea ușii. Căci buimăceala îmi virase fără menajamente într-o stupefacție vinovată. Dinlăuntru-mi răzbătea zvonul încăierării pe viață și pe moarte dintre spaimă, uimire și încântare. În acele momente, peste mine se năruiau impozantele edificii ale certitudinii, timp în care privirea mi se lipise ca scotch-ul pe plasticul negru-lucios, boțit, al sacului ce își revenea încet, cu mici pocnituri, ajutat în bună parte de masa molatecă a vietății dinăuntru. Prin capătul nelegat al sacului își făcuse apariția un colț — încă ud — de înotătoare roșcat-negricioasă.

Îmi ajungea și atât. Recunoșteam acea înotătoare dublă ca aparținând unei cozi cu solzi neobișnuit de mari, cât monezile de-o sută de lei. Vara trecută ea mă pălmuisese... Copleșit, înțelegeam pe cine îmi trimisese de data asta Dumnezeu spre înfruntare. Se adeverea astfel frica fără nume ce-mi colcăia în străfunduri, cât și o situație anume care se repeta, chiar dacă puțin altfel. Și de ce oare mă miram? N-aș fi avut cum să scap; și, oricum, era necesar să-mi aduc aminte, chiar în ceasul al doisprezecelea — cum se și părea a fi cazul meu —, ce înseamnă acceptarea semnului jertfei Sale. Adică asumarea părții mele de vină.

Cum de putusem lua coincidențele drept simple potriviri...

Resemnat, am pus mâinile pe sac și cu puțin efort am făcut să alunece în afara lui un trup fără cusur. Lumina primei amiezi s-a așezat impresionant de calmă, părând cernută, filtrată de nuațele terne, pe acel trunchi sclipitor, dens, impecabil modelat, ca de platină arsă, și nu puteam face nimic împotriva simțământului de sacrilegiu ce mă invada.

Așa, întins de-a lungul, cu înotătoarele destinse, era efectiv enorm, nepotrivit cu dimensiunile bucătăriei. În brațele marcate de efort păstram un tremur ce consona cu felul tăcerii lăsate atunci, cât și cu semnele acelei vigori neobișnuite, latente, ce le resimțisem la deșertatul sacului. Mă ajutase. Își reluase cu demnitate, fără mișcări bruște ori de prisos, poziția convenită. Părea a se reculege înaintea unei decizii. Eu rămăsesem în picioare, frânt din umeri, ca un boț de lut dezmembrat, străpuns de vergelele unui sculptor. În acea liniște gravă m-ar fi deranjat până și târșăitul pașilor mei pe gresia străbătută de vinișoare albicioase.

Mă privea.

Ridicase de o palmă partea din față a trunchiului. Ochiul său limpede, dar profund, întunecat ca un lac de munte, așa, în imobilitatea lui, îmi părea inadmisibil de uman. M-a străbătut unda unui fior: mă studia ca altădată... Ca pe-un adversar. Nu-mi trebuiau dovezi; aveam convingerea că știa foarte bine cine eram. Și tot ca atunci, în bazin, când îl urmasem parcă la poruncă, îl priveam și eu la fel de fix, ca și cum i-aș primi fără să clilesc provocarea.

Bănuiesc că mă înroșisem; simțeam pe frunte lama rece a tensiunii. Totul din mine mă îndemna să-l izbesc cu furie, să-l înjunghii, să-l împrăști în bucăți mari, ca de porc, murdărind și umplând cu sângele lui bălos venele gresiei — doar era acum rândul meu să fiu cel favorizat!

M-a împiedicat numai îndoiala.

Prea multe pledau pentru o provocare jucată, falsă, aceea a unui muribund care nu urmărește decât un sfârșit pe măsura lui — unul demn și rapid. Cu alte cuvinte, înfruntare sau, oare, eutanasiu de păpușar abil?... M-aș fi descalificat înaintea mea însumi, eu care mă pretind un bun creștin.

*

Raționamentul făcut de mine atunci și-a urmat propriul fir, oferindu-mi astfel soluția care le împăca pe toate: lașitatea. Cât de comod e, la o adică, să te declari învins din capul locului! Numai gândindu-mă la înfrângerea și zbaterea celuilalt, la schimonosirea lui în clipele de după înfrângere — ce oroare... Și ce somn aș mai fi avut!

Totul A decurs de la sine. Pretextând că tot eram îmbrăcat, am lăsat în urma mea un apartament aparent gol, aparent tăcut, închis cu cheia, pornind-o cuprins subit de grabă spre centru, unde aveam de terminat câteva treburi lăsate încălcite cu o zi înainte. Încredințasem timpului sarcina și speranța de a le rezolva el pe toate. Rațiune sim-

plă: în caz că va rezista totuși până mă întorc, o să am cel puțin răgazul să-mi mai aerisesc ideile.

*

Am apreciat într-un târziu că cele trei ore îmi fuseseră de mare folos.

Acasă, situația, în loc să se lămurească după cum sperasem, căpătase dimensiuni de-a dreptul traumatizante. Soția mea, sosită între timp de la serviciu, după o scurtă încântare în fața surprizei care îi promitea un prânz copios, unul, fără exagerare spus, pantagruelic, pregătit după gustul ei, a fost înspăimântată de saltul neașteptat al crapului. Pe jumătate ieșit de sub sacul cel negru cu care îl acoperisem în fugă la plecare, el se deplasase prin destindere bruscă înspre ușa bucătăriei cu aproape doi pași. Ea închisese imediat, pentru siguranța ei, ușa, după care s-a refugiat tulburată în dormitor, așteptându-mă. A ținut să-mi povestească cum simțise în tălpi trepidarea planșeului, că abia atunci a realizat dimensiunea de excepție a monarhului crapilor, rezerva impresionantă de viață a acestuia, ceea ce o făcuse, fără voia ei, să se gândească la eventuale planuri de apărare, ceva în genul filmelor thriller.

Chiar pe când îmi relata însuflețită toate acestea s-a oprit deodată, scoțând un țipăt. Din bucătărie au răzbătut câteva bufnituri. Am dat-o la o parte și am împins ușa bucătăriei.

Agresivitatea de cocoș atârnat mi-a fost însă risipită, ca luată cu mâna, de îndată ce spectacolul — unul ireal, oferit mie acolo în deplină liniște —, mi-a deshumat vechile nostalgii. O altă năuceală menită, bineînțeles, tot pentru a mă face să reflectez asupra iluzoriului meu realism: regele-crap, cu totul ieșit din perimetrul ce i-l rezervasem, reușise a-și redresa verticalitatea.

Luase — formând un ușor arc, sprijinit pe abdomen și aripioarele inferioare — o poziție similară celei din apă, orientat pe direcția optimă ca să observe când intra cineva. Singurul element care îi trăda zbuluciumul interior era mișcarea înceată, dar convulsivă, a capătului „mustăților” lui viguroase, căzute, de mărimea unor degete de copil grasuț, ceea ce îi împrumuta un aer de năvălitor asiatic, aspect care de altminteri îmi afectase hotărâtor autoapărarea în prima noastră confruntare.

O nouă derută, una dureroasă până la geamăt, îmi venea dinspre cele trei înotătoare ale regelui, care puteau arăta acum atât de inutile, de veștede, de înnegrite — se uscaseră pe margini, erau realmente sudate pe gresia bucătăriei. Rezistase ca un martir în poziția lui mândră, își zăvorâse în acele înotătoare întreaga lui deznădejde și, mai ales, disperarea. Și, se părea, doar pentru mine... Dar merit eu atâta neîmpăcare, majestate? Nu l-aș fi jignit, dar asta numai a înfruntare nu aducea. Care-o fi sensul demnității la un pește, chiar și-al unui de aleasă descendență? Uite, un nerod monarh devenit captivul acesteia. Până și pântecul îl avea cusut parcă de pardoseală; îi vedeam teșitura ciudată prin care era unit cu plăcile de gresie.

Trebuia oprită cumva toată acea paradă funestă. Poate că nici noțiunea de călău, de gâde, nu își mai afla locul între respingerile mele, aici fiind vorba de cu totul alt înțeles dat lucrurilor.

„Dar nu greșești deloc, dragul meu; în definitiv, peștii pentru asta sunt și făcuți: să fie mâncați!”, m-ar fi întărit desigur, cu aer dezinteresat, soția.

*

Tu, amabilule interlocutor, de acolo unde îmi place să te știu, cu ochii ațintiți la mișcările mele, cu fruntea încrețită ca de-o farsă negustată, sper să nu te fi iritat într-atâta, făcându-te complice într-o chestiune strict personală. Poate sunt un egoist, dar ce altceva puteam face de unul sin-

gur, izolat într-o lume ca a mea — peisaj carstic vast, având galerii înalte, în care ecoul îți îngână batjocoritor fiecare gest —, unde recluziunea devine suportabilă doar cu cineva alături!

Să ne înțelegem bine: acum poți să stai liniștit, tot nu-mi mai poți fi de ajutor, pentru că eu, care păstrez cu mare grijă, în ordine strict gospodărească, ustensilele pentru intervenții ce revin capului de familie, știu prea bine că ciocanul de bătut felii de carne se găsește în bufet, în sertarul de jos. Acolo și-a avut locul dintotdeauna, așa cum ar trebui să fie totul în lumea asta; atâta doar că nu avusesem încă nevoie de el.

Iar fiindcă acum te văd evoluat în înțelegere — doar ai avut răbdare cu mine, cel care a încercat să-și verse aici mirările —, nu mă vei mai întreba, sper, din care motiv singura pânză cumpărată de la prietenul I. A. și așezată de mine în camera de zi, pe peretele luminat numai dimineața, reprezintă o natură statică — câteva prune bistrițene, o ceașcă de faianță bleumarin, goală, un pahar de coniac, plin pe jumătate, o lămâie, o strachină cu un pește atârând insolent peste buza ei smălțuită —, de ce tatăl meu s-a născut în zodia peștilor, de ce palestinianului A. K. — tot un pește — nu îi pot purta pică în urma fugii lui cu visele mele de îmbogățire în buzunar, poate pentru că zâmbetul lui misterios aducea, în mintea mea, cu cel al califului Harun Al-Rashid, de ce azi pescarii de oameni îi întâlnești mai întotdeauna moțând prin birturi.

În concluzie, dragă interlocutorule, n-am ce-ți face, va trebui să reconsideri și tu peștele atunci când îl vei ucide. Am convingerea, înainte de toate, că vei ști a ți-l imagina viu nu numai în fluvii, oceane or în filme.

Geamănul

Ca și cum jos, în curte, nu l-ar aștepta nimeni, Stelian rupea încet, momărlănește, din pâinea țărănească, înghițind mai departe, cu dumicați dureros de mari, piftia de porc. Ce dacă, ducă-se... Statul în spatele lui nu făcea decât să-l întărească, să-i vină să lase totul baltă.

Și, zău, ar fi păcat. Nu cunoștea mâncare mai succulentă, mai îmbietoare ca asta. Îi dădea fiori teribili să-și folosească degetele, să le simtă ude, lunecoase, lucind ca smălțuite, să desprindă de pe ele cu vârful limbii bucățelele limpezi de răcitură. O mâncare care nu balonează, nu zăpușește ca celelalte. Ba, în plus, pentru el prospețimea aerului înghețat ce învăluia castronul avea aroma zăpezii din preajma Crăciunului, așa cum îi plăcea lui s-o țină minte — călcată-n picioare, amestecată cu sânge și măruntaie încălcite, învăluită-n aburii porcului abia înjunghiat —, iar sloiurile moi ce i se zbenguiau acum între limbă și pereții gurii îl făceau să răsuflă scurt și des, împrumutându-i ceva din vioiciunea unui vier tânăr.

Într-adevăr, doar în armată mai trăise ceva asemănător.

Pe atunci, mai exact de Sărbători, în pachetul trimis de maică-sa el căuta înainte de toate usturoiul. Se și apuca numaidecâtsă zdrobească în dinți, vârtos, unul după altul, căței cu nemiluita — îi oferea satisfacții vecine cu ale se-

xului. Diavol de pătimaș, el ținea pleoapele strânse, așteptând să-i ia foc, rând pe rând: cerul gurii... gâtulejul... adâncurile nasului... Și tot atunci, cuprins de-un curaj dement, se repezea — pe drept cuvânt, sinucigaș — și dădea difuzorul la maxim, să-l izoleze cumva de acea lume cu rânduieli hingherești, mai cu seamă de ordinele, de înjurăturile lui Silă, cel mai nesuferit caporal al garnizoanei, un romașcan măsliniu cu privire viermănoasă. Ținea parcă cu tot dinadinsul să iasă din rând, avea mare nevoie de asta. S-ar fi vrut un zurliu, un periculos, să-i țină și el pe alții cu sufletul la gură.

Așa, ațâțat de toate bazaconiile astea — să-l fi zăpăcit somnul greu al după-amiezii? —, Stelian s-a ridicat să bâjbâie ca apucatul cu mâna prin spatele frigiderului, scoțând de acolo un vin de culoare îndoielnică, tulbure, într-o butelcă mare de plastic. A luat de pe masă cana în care avusese dimineață lapte — nu-i păsa de era spălată or ba — și a umplut-o ochi. De ridicat a ridicat-o destul de crispat; un soi de grijă superstițioasă îi încorda brațul până la tremur. Și la ce bun!, că până la urmă tot a pleoscăit o labă de găscă cât toate zilele pe mușamaua mesei. A mormăit ceva urât, dar și-a lipit, oarecum ușurat, cana de buza de jos.

Nu, încă nu...

Neclintirea ochilor, căscarea pupilelor, toate-i trădau ezitarea. Ar fi dat orice numai să nu se mai gândească atâta. La mama dracului cu nehotărârea lui cu tot...

Și a înjumătățit cana dintr-o sorbitură.

Ptiu, pe-a mă-si de poșircă! — vin oțet și cald.

S-a sculat de pe scaunul scund de bucătărie, făcându-l să alunece sub masă cu o smucitură de picior. Ajuns la fereastră, de acolo a scrutat cu ochi apatici ce se mai întâmpla prin curtea cu garaje mohorâte, din beton, înghesuită între blocurile puse față în față — două potcoave cu opt etaje.

Ușa bucătăriei a fost aruncată în lături.

— Ce dracu, tati?! Dacă nu vrei să vii, nu te obligă nimeni, dar spune-o!...

— Vin, micuțo, ai și tu răbdare..., și Stelian a înfruntat cu seninătate ghețarul din ochii fetei.

„Dar amarnică mai poate fi! Auzi, să mă mișc la comandă... E nărăvașă rău! Mereu de zor, de zor...”

Bombănea mai mult de formă, căci în fond era obișnuit cu izbucniri de genul ăsta, și nu era neapărat nevoie de nervii lui; știa bine ce-o să-i azvârle-n nas Eleonora. Fiică adoptivă, desigur, dar o crescuse cu mâna lui... Cum să nu, îi înțelegea tinerețea, îi îngăduia și așa destule. Una peste alta, însă, dacă o mai înfrunta sau o necăjea câteodată, era și pentru că de la o vreme fata asta îi răscolea niște simțăminte curioase, cu totul nelalocul lor. Pizmă, poate pică, dracu știe...

— Uite cum arăți... Drege-te odată! Vrei să te vadă Jean-Vincent așa? Hai tati, zău, e târziu!...

— Da, bine-bine... Adică ți-e rușine cu mine. Un nespălat, așa-i? Mă faci să schimb macazul, fir-ar... Și numai de dragul șmecherului tău! Vrei să uit înc-o zi cine sunt, da? E-n regulă, micuțo, dacă altă cale nu-i...

Atâta doar că un pișicher ca el n-ar face atâta caz de florile mărlui. Un năvălit cunoaște foarte bine felul setei iscate de o singură înghițitură, chiar așa acra cum o fi fost aceea, mai ales că gustul vinului încă-i persista pe sub limbă, printre măsele, ridicându-i din măruntaie niște eco-uri amarnice.

Așadar a dus, cu prefăcută supușenie, sticla la gură și a golit-o în mai puțin de un minut.

— Uite, micuțo..., a zis el trăgând aer în pieptul secătuit — timp în care pișcătura gazelor oțetite se făcea tot mai simțită, năvălindu-i numaidecât în nas, făcând să și-l simtă irizat, ca un balonaș de săpun lansat din vârful unui măr pădureț.

— Am făcut-o! Acum hai să mergem.

— Nu, tati!, l-a strunit însă, Eleonora. Mai așteaptă un pic, te rog...

Tânăra, cu mâna pe clanță, nu-l scăpa din ochii ei iscoditori; era limpede, voia să se convingă de ceva anume. Prevederea asta pe Stelian îl amuza; de mult nu mai fusese într-o așa formă bună:

— *Enfin, si tu le veux, ça me convient...*

Cu privirile deodată înseninate, Eleonora și-a înhățat poșeta de pe raftul cuierului și a dispărut în hol.

Da, lui nu-i rămânea decât să-i calce satisfăcut pe urme. Realiza cât de sigur pe el putuse să devină în doar câteva clipe. Îl reconforta, acesta fiind exact efectul ce-l scontase. Așadar, în mare, ziua părea să fi început cu dreptul.

În automobil l-a cunoscut pe spilcuitul franțuz achiziționat de fata lui cea zburdalnică în urmă cu o săptămână, la târgul de carte *Bookarest*. Cam bătrâior pentru Eleonora! Ochelari cu ramă fină, neagră, tonsură sport, nas cu bază piramidală puternică, privire flegmatică, asortare sacou-pantaloni-cravată fără cusur.

Abia schimbaseră câteva amabilități, că individul s-a și arătat curios să afle dacă el a lucrat vreodată în Franța. Era recunoașterea pe care, din capul locului, Stelian a savurat-o ca pe-o compresă caldă, binemeritată, pe șalele lui de cotoi bătrân. Franceza lui surprinzătoare, graseiată cu măsură, era una dintre enigmele pe care el însuși le-ar fi vrut elucidate.

Nu se îndoia cătuși de puțin: drăguța de Eleonora mizase pe acel efect de scenă. l-a ghicit-o, în fugă, pe față. Numai că uite, împrăștiată cum este, uitase de-un lucru stânjenitor pentru noul ei prieten, căci prevenirea lui Jean-Vincent i-ar fi scutit de momente penibile. Încă din primele momente, Stelian surprinsese posomorârea acestuia. Pri-

cina era evidentă. Oricare altul ar fi reacționat așa; sărmanul, se pomenise strângând mâna unui părinte de „numai” patruzeci de ani. Pe deasupra și vitreg.

Acum și câteva lămuriri asupra comportamentului său bizar.

Dacă ar fi vorba numai de năucitoarele cunoștințe pe care le tot scotea „din mânecă” Stelian în conversație, de folosirea cu naturalețe a câtorva limbi de largă circulație (evident, o cultură demnă și de-un universitar!) — lucru de care fiică-sa se convinsese pe viu —, și tot ar da de gândit, ar însemna ceva mai mult decât rușinoasa balmăjeală a unui alcoolice. Faptul că își dădea seama de unde i se trag toate acestea, de ceea ce se întâmplase de fapt cu el, asta îi întărea convingerea că nu-și ieșise cu totul din minți...

Se înfierbântase și Stelian, ca omul, la un chef. Avea pe atunci mai puțin de douăzeci și unu de ani, cam vârsta de acum a Eleonorei. Tocmai pierduse, alături de alții, un pariu consistent cu care-l ademenise Deneș, un coleg amator de performanțe aberante. Nu știa cum, dar uite, omul ăsta mai în vârstă ca ei, cu fața lui lucioasă, de plapumă, guraliv și prieten cu toată lumea, i-a înmărmurit pe toți, la propriu. Și-a bătut chiar acolo, în fața lor, un cui în cap. Da, chiar așa, un cui ca toate cuiele, nici mic nici mare; și l-a înfipt în craniul tuns chilug, între firele de păr abia răsărite. Siguranța lui, cât și cadența fără cusur, de metronom, a loviturilor cu care Deneș folosisese scrumiera cea grea, de sticlă, ca și atârănarea în final a prosopului, n-a lăsat vreun dubiu: n-o făcea pentru prima oară! Scârbit și înșelat, așa se simțise Stelian atunci. O senzație de rău insuportabilă. Căci numai pe calea asta putuse el ajunge ca, după ce azvârlise pe gâtjej puhoaie de țuică bistrițeană, să pună alt rămășag, de data asta pe-o ladă de coniac «Napoleon». l se năzărise să citească în acea noapte toată

biblioteca sărbătoritului. „O să rad eu rafturile astea, până la ultima cărțuție, n-aveți frică!” se încrâncenase el. Au petrecut rămasăgul cu un „apă-foc-noroc” de tot hazul, punând în el întreaga lor tinerețe de muncitori pe-un șantier vast cât o vale intramontană, unde-i adusesse foamea de câștig rapid. Degeaba l-au luat cu toții în bășcălie, ba chiar unora încăpățânarea lui stricându-le tot chef. El o ținea însă una și bună: să treacă numaidecât la fapte.

Stelian, or poate cel ce tocmai se deștepta în el, se baricadase îndărăt în camera cu biblioteca până târziu, în zori. A răsfodit ca bezmeticul tot ce scotea de pe rafturi. Dacă la început, pentru un ritm alert, citise cu voce tare, treptat, însă, observând că nu-l prea ajuta, a trecut la cititul în diagonală. S-a lăsat, astfel, ore în șir, sfâșiat pur și simplu de-o patimă nemaiîntâlnită, ajungând a fi în stare să uite de toți și de toate. Dar n-a fost să fie, fiindcă odată cu ivirea zorilor petrecăreții au năvălit peste el, silindu-l să plece împreună acasă.

Și nu, nicidecum, starea asta nu fusese simplă dambla de bețiv. Ea i se declanșa de atunci ori de câte ori puneă în gură o băutură oarecare. Alcoolică, se înțelege. A citit tot ce-i căzuse în mână prin casele camarazilor de pahar, chiar dacă majoritatea sfârșiseră prin a-l evita. Căci el, nerecunoscătorul, le ținea companie doar până la deschiderea poștei, dar lăsându-i baltă de îndată ce da cu ochii de vreun raft cu cărți.

O altă curiozitate: tot la beție, și cu precădere în locuri de noapte, distracția lui preferată era să se ia în gură cu persoane dintre cele mai respectabile, mai instruite în primul rând. Le ținea piept cu o neașteptată dibăcie, ba de multe ori chiar lăsându-le fără replică. Unde mai pui că superioritatea acestora, cum era și previzibil, se surpa o dată cu numărul paharelor date pe gât, pe când, ce vreți, dinspre Stelian lucrurile câștigau în claritate. N-ar fi destă-

inuit însă nimănui că „nemaipomenita lui deșteptăciune”, o dată cu mahmureala dimineții, se risipea de fiecare dată în neant, nelăsând urme, precum curcubeul. Iar ciudățenia tainei nu se oprea aici. Hai, că mintea i se împotmolea și se încețoșa, mai treacă-meargă, nu asta-l umilea pe el. Pe el îl măcina faptul că atunci, la trezire, nu-și mai simțea capul cât o baniță. Senzația acum era de lovitură. Una zdravănă, încasată lateral. Nu-i vâjăia decât jumătatea stângă a capului. În rest, pauză... Iar la gândul sinistru că cineva i-ar fi desprins din cap, cu toporul, or cu satârul, cealaltă jumătate, el zâmbea ca la dentist.

Părea neverosimil, dar pe nici unul dintre cei pe care îi uluise rapida lui „intelectualizare” nu-l contrariase faptul că, în mijlocul colegilor de șantier, Stelian nici nu voia să audă de întreceri, de pariuri, chit că-l provocau, râzând, mai toți șefii. Și nu teama de a-și umili adversarii era grija lui, ci simplul motiv că trebuia să respecte o realitate ca toate realitățile. El, în stare de trezie — asta i-o impunea „regulamentul de ordine interioară”, altfel riscând desfacearea contractului de muncă —, nu era cu nimic mai breaz ca alții. Și asta era situația, basta. Îl enerva la culme când ceilalți îi solicitau lucruri imposibile, nemaiînțelegându-și până și apropiații, care mai nou garantau cu mâna pe inimă fel de fel de elucubrații pe seama sa. La auzul năzdrăvăniilor de care s-ar fi făcut vinovat, Stelian se bloca din capul locului, roșind ca un băiețandru. Cine-i putea garanta lui în fond adevărul... Și apoi, câți își mai amintesc de cele săvârșite la beție? Cel mai bun exemplu i-l oferea propriul lui tată. Chipul buimac al acestuia îl impresionase nu de puține ori; avea expresia cuiva care tocmai află că fusese cules dintr-o stație de troleibuz, dintr-o băltoacă de vomă.

— Tati, te rog...!

Probabil bătea câmpii. Ăsta-i riscul când una gândești și trângănești alta.

Jean-Vincent șofa cu siguranța celui purtând în genă codul automobilului, în același timp părând a-și păstra intactă și atenția pentru stolul de porumbei ce ieșeau din gură tatălui prietenei sale — gură, ce-i drept, cam spartă azi —, vrând parcă a-și face o imagine convingătoare asupra acestuia, căci probabil aflase lucruri contradictorii despre el. Revenit la prezent, Stelian a înțeles că starea bugetară a culturii românești nu era tema potrivită pentru un interlocutor pus pe sporovăială.

— Haideți, dar sincer, *monsieur Stelien*... Acolo, în sufletul dumneavoastră, de cine sunteți mai legat: de Mr. Jekyll, or de doctor Hyde?

„Este la curent, va să zică... Are poftă chiar de săpături!”

Atins în punctul său fierbinte, dureros ca un furuncul stând să pleznească, Stelian abia și-a putut înfrâna reacția violentă. Și cum respirația agitată l-ar fi dat de gol, a întors capul, brusc interesat de reclama pe lângă care tocmai treceau.

„Ironie?... Bășcălie, poate?” Se pare că Nora pregătise temeinic momentul... Dar cel mai mult îl umilea zâmbetul zeflemitor decupat în profilul lui Jean-Vincent.

— Fii bun și lasă-mă aici, amice.

— Tati...!

— Măi, Nora... Chiar nu pricepi? Eu nu sunt ciudățenia ta de bălci!

— *Oh, mais non, monsieur Stelien, ce n'était pas justement mon intention!* s-a precipitat franțuzul să drege sensul dat de *papa* unei modeste glume de atmosferă.

După ce i-a calmat acuzând o indispoziție, și-a amintit că era așteptat la o familie de prieteni. Au înghițit-o, dar le-a întrezărit mutrele bosumflate prin geamul portierei atunci când le făcea cu mâna de pe trotuarul din dreapta bulevardului. Puțin îi păsa; ocazii vor avea ei destule să se cunoască îndeaproape.

— Hei, Stel! M-am tot gândit zilele astea la ce mi-ai spus.

Un bărbat de cincizeci și ceva de ani, în cămașă pepit, cu mâneci scurte, traversa înspre el strada. Era Pompiliu Mera, redactor al unei reviste culturale ce depindea de subvențiile bugetare ale primăriei; scrisese câteva volume de versuri, unul de proză scurtă, unul de publicistică, drept pentru care, cel puțin pe plan local, avea aura și considerația omului de litere consacrat. Părul suficient de lung, încărunțit prematur, de un alb uniform, îl avea pieptănat în arcadă peste creștetul lustruit de calviție, ameliorând ceea ce se mai putea din aspectul său, oarecum bătrânicos.

— N-am mai întâlnit o ființă ca tine, Stel... Ai reușit să mă pui pe jăratec după discuția aia de la „Ema”, când te-am cunoscut prin Genu, a spus acesta gâfâind, marcat de efortul depus pentru a-l ajunge din urmă. Auzi, de ce nu-ți încerci șansa în scris?

Și-a redus pasul, punându-l în acord cu cel al lui Mera, iar acum evoluau unul lângă celălalt, la pas. Ce să-i fi spus? Că a citit mult prea puțin, că patima asta nu se știe dacă-l va lăsa vreodată baltă și că se considera din ce în ce mai ignorant? Că i-e frică să dea frâu liber unor aberații, unor speculații cărora încă nu îndrăznea să le spună gânduri?

— Nu știu... Am un scris mizerabil, mai rău ca al doctorelor, și Stel a schițat un zâmbet, privindu-și interlocutorul pe sub fruntea sceptică.

— Vorbești serios?

Mera surâdea ca la un banc bun. Și cum Stel nu cata-dicsea să iasă din mușenia lui jenată, acesta i-a venit în ajutor la modul degajat, pe un ton cald, bine timbrat:

— Ți le bat eu la mașină, dragă, dacă asta-i buba. Zău, nici o problemă!

*

Și de atunci a tot scris.

Destule, într-adevăr, neașteptat de multe. A început cu ce avea mai la îndemână — câteva eseuri, două plachete de versuri, note de jurnal, mai încolo chiar un roman experimental —, oprindu-se în cele din urmă la teatru. În presa literară a vremii romanul și eseurile au fost dintru-nceput catalogate drept revelații, iar cele trei piese din volumul publicat cu ajutorul lui B. L. Ristea — om de afaceri întâlnit frecvent la «Ema» (el însuși cu „apucături” literare) —, i-au fost puse în scenă aproape simultan, și, lucru deloc neglijabil, mediatizate la mici intervale de cele trei canale ale televiziunii publice.

De obicei societatea se mândrește cu autodidacții ei. Nu și-a pus însă nimeni problema dacă și aceștia, la rândul lor, se consideră îndatorați respectivei societăți.

Părăsirea șantierului a însemnat pentru Stelian o agitație de lungă durată, prostească, ar fi zis, semănând prea bine a calvar. Vechile lui amicitii parcă deodată se voalaseră, se diluaseră, iar lui cerându-i opinteli serioase pentru a le menține în limite acceptabile. Pe stradă or în tramvai, întâlnirea vreunui prieten nu mai însemna altceva decât amabilitate, alipirea obrazilor cu afecțiune „regăsită”, cum o fac numai diplomați de confecție. Mai schimbau uneori și priviri complice, dar atât. Iar când prietenul catadicsea să scoată o vorbă inteligibilă, se simțea de la o poștă că acesta se exprima nefiresc, că omul n-ar fi conceput ca o bazaconie ieșită pe gură lui să-l coste privilegiul de a fi prietenul unei personalități de talia lui Stelian. Era și de înțeleș; ziariștii mișunau peste tot.

Încă din primele zile, odată cu vestea succeselor sale, șefii șantierului, cu toții oameni practici, au știut să mobilizeze valul felicitărilor. Mulțimea de guri căscate de surpriză a trecut fără multe mofturi la expresia veselă. A fost

sărbătorit asemenea unui fiu al comunității proaspăt promovat între seniorii echipei de fotbal *Universitatea*, cu alte cuvinte s-au pus la bătaie fondurile strânse pentru evenimente neprevăzute. Și totul s-a încheiat cu o masă de pomină la restaurantul «Minerva», în marea sală de mese a fostei cantine muncitorești, unde se organizau de obicei nunțile, botezurile și parastasele în cartierul lor.

Măcar dacă s-ar fi oprit totul aici.

A fost nevoie până la urmă să se mute și din apartamentul de bloc, unde el și Nora avuseseră convingerea că-și vor petrece tot restul vieții. *Uniunea Scriitorilor*, împreună cu *Consiliul local*, care de altfel îl distinsese pe Stelian cu titlul de „cetățean de onoare”, le-au pus la dispoziție o vilă cu două nivele și foișor în zona rezidențială a orașului. Alt moment stânjenitor pentru el. A trebuit să le facă cunoscută vecinilor, pe care se obișnuiseră a-i considera un fel de rubedenii, noua lor situație. Iar felicitările acestora au marcat cum nu se poate mai brutal începutul înstrăinării. Oricum, cu străngeri de inimă, cu priviri ezitante, dar a trecut și hopul acesta.

De pe o cu totul altă poziție, Eleonora, s-a bucurat din suflet de aceste schimbări, considerându-le spre binele amândurora. Tot ea, împreună cu «celălalt», s-a pus cu multă seriozitate pe treabă, una deloc simplă, nepierzând din vedere nimic din ce le era necesar. Se afla, vădit, în elementul ei. Unica lui sarcină s-a rezumat la a nu încurca orele când trebuia să-și ia „rația”.

Pentru început s-a răsfățat cu lucruri pretentioase: whisky Chimas, Regal, Gold Lebel, Ballantine's, gin Beefeather, tequilla, sambuca, rom Baccardi, brandy Carlos I, coniac Remy Martin, bere irlandeză... Mai apoi însă, o dată ce-a parcurs gama durerilor de cap, s-a întors spășit la vechea lui votcă.

Important era că, fără alte pregătiri speciale, Stelian s-a deșteptat peste noapte într-una din încăperile noii lor lo-

cuițe. O dimineață de aprilie, pare-se, una dintre cele anoste. În jurul lui, oriunde-și arunca ochii — pereți noi, tablouri, unghere străine... Când și-a bolborosit stinghereala, Eleonora, care-și abandonase parcă și orele de somn, i-a oferit, cu vioiciune de zile mari, noutățile survenite între timp. N-a putut protesta; avantajele erau cum nu se poate mai evidente. În afara capului — mahmureala mocnea la locul ei, pe partea stângă —, dacă-l durea totuși cu adevărat ceva, era că nu-l lămurise încă nimeni ce va avea el de făcut de aici înainte.

În clipa de față aștepta — greu de spus ce anume —, dar aștepta, lăsat pe-un colț al canapelei, cu coatele sprijinite pe genunchi. Zumzetul surd al acestora, venit de undeva din străfundurile ființei de care acum trăgea parcă toată lumea, pentru el era avertismentul cel mai concret cu putință. Căci dacă pe Stelian l-am privi și altfel, nu numai pe din afară, am descoperi în el niște spații înfiorătoare, imense, devastate de-un frig cumplit, asemeni vidului cosmic. Poate numai astfel ne-am da seama că, în realitate, el avea nevoie de un sprijin mult mai consistent, pe care se poate conta. În orice caz altceva decât firavii săi genunchi.

A rotit, absent, cu două degete, cartea de pe măsura din apropiere. Numele lui era acolo... Ttlul... «Ne-vro-ze... în... tur-neu...» Da, suna... interesant. Nu-l tenta s-o răsfioască. Mă rog, cu penultimul volum a fost altceva; simplă curiozitate. Adevărul este că se îndoia să-i folosească la ceva.

Ei na, acum telefonul...

Țârâitul insistent, cu melodia lui imposibilă, l-a târât în cele din urmă lângă comodă. Moale, fără prea multă convingere, a ridicat receptorul. Îl ținea suspendat în aer, de parcă n-ar ști la ce servea.

— Stel...? Stel! Uff, răule, îți place să mă ții pe fir... Răspunde, măi, odată! a auzit vocea pițigăiată a Eleonorei strecurându-se anevoie prin orificiile receptorului.

— Da..., spune..., a consimțit el după alt moment de balans.

— Ăăă... Tati?... O, credeam că-i *el*... Ce făceai? Sper că n-ai uitat, trebuia să-l lași pe *Stel*... La șase, la «Casa Universitarilor» e comemorarea lui Papacostea, nu mai știi? A promis să spună și *el* câteva cuvinte, n-avem ce face...

Zăpăcita, de parcă numai „el” ar fi putut să-i răspundă!

I se întâmpla de fapt frecvent în ultimele săptămâni. A surprins-o de câteva ori privindu-l descumpănită, ba chiar și roșind, lucru de care n-o știuse capabilă — ea, băiețoasa, cu pornirile ei impulsive, total nepotrivite unei fetișcane de douăzeci și unu de ani. Însă altceva l-a încurcat pe el, și încă teribil. Într-una din dimineți a găsit-o dormind lipită de el, aproape goală. Părul îl avea năclăit de transpirație, împrăștiat pe perna ce răspândea mirosul greu al băuturii amestecate.

Și nu e de mirare că și-a pus cât se poate de serios problema faptelor de care el habar nu avea, fiindu-i pe nedrept trecute sub tăcere. A oftat, știind că venise vremea să facă și el ceva, să nu mai fie doar dus de mână, ca un orb; ceva care să-l scoată din pâcla ce-i afuma creierii. Potrivite i s-au părut acele momente accidentale, nesuferit de lungi, când se pomenea „ca picat din cer” în mijlocul câte unei reuniuni simandicoase, unde cu toții îl tratau ca pe-un rege. De descurcat, se descurcase de fiecare dată binișor, reușind s-o scoată cumva la capăt. Și nu că ar fi avut idee de cum trebuia să se poarte, dar avea noroc cu beculețul său roșu, care începea numaidecât să pâlpâie: „Bea repede! Bea repede ceva!” La început, buimac, și luând-o ca pe-un imbold divin, nu i se opusese; din contra, improviza-se cu sârg, glumind, de pildă, că n-ar strica să-și mai „ră-

corească” și altfel gura. Abia târziu a înțeles că de la mână până la gură, paharul putea foarte bine să și aștepte...

Și, cum era singura posibilitatea de a da paravanul tăcerii la o parte, nu s-a mai sfiit. N-a făcut altceva decât să profite de neglijențele lui Stel, de neștiutele lui clipe de somnolență. A tot înregistrat, a băgat la cap, căci ocaziile nu trebuiau irosite. Uite, ultima agapă fusese oferită de Aurica Lupșa, o poeză „de gașcă”, și probabil se întorsese acasă pe la patru dimineața. Ce să facă, se convingea o dată în plus că lumea în care intraseră și se învârtteau acum amândoi, cu trâncăneala ei prețioasă, cu bîrfă și perversitate academică, cu ocheade și expresii alunecoase, n-o menajase deloc pe Eleonora. Or, în afara lui cine-ar cere puritatea?... Numai că pe el îl sfredelea de prea mult timp viermele îndoielii de sine ca să mai pretindă ceva.

*

Nici cu ea treburile nu stăteau prea grozav.

La început, și doar ca posibilitate, o duruse ideea că Jean-Vincent ar putea considera legătura lor ca pe ceva estival, de concediu, iar persoana lui «tati-Stel», pe care la început o tratase cu rezervă și oarecare sarcasm, peste noapte a devenit „o chestiune fulminantă” — audio-vizualul, în definitiv, îi era mediul profesional. „Habar n-ai câți oameni de știință (întâmplător, cei din Franța...) s-ar înghesui să-l studieze!” Iar de câteva zile se interesa de taică-său cu o insistență pe puțin spus enervantă. De fapt, cine știe, poate asta îl mai reținea în preajma ei.

Și uimitor era că acum toate astea o lăsau rece.

Mai grav era ceea ce se petrecea în tainița ei, refugiul oricărei femei. Ca un voal luat de pe ochi, revelația căzuse cu cruzimea ghilotinei: bărbatul pe care fusese obișnuită a-l numi, încă din grădiniță, «tati» avea cu doar patru-cinci ani mai mult ca Jean-Vincent... În plus — și aici toată car-

nea-i fremăta —, Stel nu avea multe puncte comune cu acest «tati» al ei!

«Stelian»?... Ei, nu, Stel era Stel, așa va rămâne.

O fascinasă cum pe zi ce trece îi întinereau ochii, cum câștigau în profunzime, în culoare, dobândind parcă acea luminescență specifică abisului, lucru de altfel valabil și în prezent. Discuțiile cu Stel (nu trâncăneala cu «tati») o înfierbântau asemeni unor călătorii prin ținuturi fabuloase. O, desigur, și «tati» îi spusese cândva, la culcare, destule povești minunate. Numai că fantazările lui Stel — așa arbitrare, capricioase, cum or fi ele — o transportau într-un alt mod, azi, ca femeie în toată puterea cuvântului; o făceau să plănuiască răsturnări de situație, să-și pregătească la modul concret o viață pe care n-ar fi sperat-o înaintea apariției lui.

Dar cât o mai sfâșia să-i vadă comportându-se atât de absurd! De parcă i-ar fi legat cineva spate în spate, numai să nu poată avea vreodată aceeași perspectivă. Unul înaintea, celălalt doar îndărăt.

Și mai rău ca toate, omul pe care l-a admirat dintotdeauna lângă mama ei se metamorfozase acum în ceva cu totul diferit. Un bărbat... Înaintea ei se închegase ca din neant un individ cu aer propriu, un farmec aparte, nejuțat, conceput parcă anume după standardele ei de exigență. Și toate astea, în urma unei băuturi oarecare... Eleonora s-a scuturat ca atinsă de o hidoșenie. O răvășea nu atât impietatea față de cea care-o născuse, cât obsesia incestului.

Chit că legătura lor de sânge nu avea bază reală, ceea ce-i lipsea, însă, era împăcarea cu ea însăși. Căci, subiectiv vorbind, o legătură tot exista. Iar de copilărie nu se poate scăpa una-două, după chef.

Acesta era motivul pentru care, în judecata ei, separarea se produsese de la sine, încă de la început. De o parte, «tati» — un necivilizat, un butucănos în gesturi și vor-

be, dar cald, protector în tot ceea ce o privea —, iar de cealaltă, acest «Stel», „născut” cu nici șase ani în urmă — cultul, sensibilul cu ton afectat, distant, cel pentru care Universul se împarte în Spirit, Materie și Artă, aceasta din urmă hibernând pe undeva, pe sub troienele de „puțenie” ale umanității.

Pentru ea, Stel nu era decât un imatur, un suflet firav într-o lume rapace, iar asta o făcea să sângereze, să vadă nesiguranță la tot pasul, să-și promită că, oricât ar costa-o, nu-l va scăpa vreodată de sub aripa ei ocrotitoare.

Sumedenie de sensuri se întretăiau astfel în cugetul Eleonorei, o hăituiău în permanență, făcând-o să bată de seori în retragere, amețită, obligând-o să aibă răbdare, să le aștepte decantarea. Cum cele mai multe rezolvări se ivesc abia târziu, pe muchea disperării, nici ea nu intenționa s-o forțeze pe-a ei. Și la o adică, indiferent de calea găsită, în imediatul lor halucinant rezolvarea ar fi semănat prea mult a sentință.

*

— Domnu' Stelian, mă iertați, dar poate mă mai țineți minte...

Insul îl reținuse prinzându-l delicat de stofa mânecii. Stel nu știa să-l fi cunoscut cândva. Nici să fie prea mirat; doar nu i se întâmpla prima oară. Totul ținea de penibilul noului său statut, în care două cercuri largi de cunoștințe, diferite în multe privințe, cumva trebuiau împăcate. Încă se mai amăgea că până la urmă lucrurile se vor așeza. Din nefericire, astfel de situații fără libertate de mișcare constituiau supliciul lui de zi cu zi.

Băiatul surâdea cu toată figura — genul adolescentinului costeliv (tip frânghie înnodată din loc în loc), îmbrăcat modest, după posibilități (pantaloni călcați până la luciu, pantofi bine făcuți cu cremă), suficient de curat, și părând,

după privirea aceea imensă, de cefalopod surprins de năvala luminii, dindărătul unor ochelari cu dioptrii adăugite, a fi un candid —, sperând și el, ca toți ceilalți, să fie acceptat între cunoștințele sale. Era o situație la care Stel ajunsese să reacționeze pur mecanic.

— Iartă-mă, dar pe stradă mie tot la ale mele-mi stă capul. Am probleme până și cu rudele din pricina asta. Atrage-mi atenția dacă mă mai vezi așa, cu ochii pe pereți, nu mă supăr. Bine? Așa e, nu ne-am mai văzut de mult-șor... Zii, cum o mai duci?

Formula era simplă; cu ea ieșise din impas nu de puține ori.

— Chiar mă mai știți? Că nu îndrăzneam... Cred că și doamna Eliza și-ar fi amintit de mine. Știți, eu sunt Țundrea, băiatul din podul blocului. Ichi, cel cu tropăitul!

Numele «Ichi», într-adevăr, îi suna cunoscut. Parcă ea, Eliza, îi spunea uneori ceva în legătură cu numele ăsta. Ia stai un pic...

— Nu te ajutam noi cu mâncare? Și cu haine, pare-mi-se. Dacă nu mă-nșel, erai blond, cu chică mare, creață. A, da, parcă mi-ai făcut rost de niște galben, din-acela alimentar, de la «Feleacul», unde-ți făceai școala.

— Vedeți?... Mă știați!

Țundrea își scosese ochelarii și-și netezea fără efecte vizibile părul tuns perie. Clipea des, mișcat că fusese recunoscut.

— Atunci, poate ați auzit de copiii mei...

Într-adevăr, Eliza, altruistă din fire, se legase sufletește de băiatul ăsta, se făcea chiar responsabilă pentru actele lui nesăbuite. Se interesase îndeaproape de buclucurile ce-l însoțeau ca scaietii, începând cu întovăărirea cu o alcoolică, și continuând apoi cu nașterea — unul după altul —, a celor patru copii. Se revedea cum, în timp ce urmăreau buletinul de știri la postul local de televiziune, Elizei îi săriseră-n ochi Ichi cu copiii lui, așezați pe treptele

primăriei; pe cartonul ce le atârna de gât scria: „greva foamei”. Se pare că garantase cu apartamentul de bloc — unica lor proprietate — un credit, pe care, fără să stea pe gânduri, l-a băgat într-una din aiuritoarele afaceri în sistem piramidal care trâmbița îmbogățiri miraculoase. Nenorocirea era că, o dată cu prăbușirea acestuia, el și numeroasa lui familie urmau să fie aruncați în stradă de oamenii băncii creditoare.

— Da, am auzit câte ceva.

— Păi sigur, ne-au dat pe post! Păcat n-au mai arătat și cum i-am rezolvat.

Încetul cu încetul, pe măsură ce vorbea, Ichi Țundrea reintra în vechile contururi. Pesemne părul cărunt și fața arsă inegal de soare să-i fi refuzat inițial suprapunerea cu imaginea din minte. Însă iată: aceeași osatură îngustă, ochi resorbiți, de orb, de o micime surprinzătoare la scoaterea ochelarilor cei grei, gura cărnoasă, fostă buză-de-iepure, de unde și aerul său de veșnică bună-dispoziție, de naivitate deplasată, dacă nu și mai rău.

Drept care, cu zâmbetul pe buze, Ichi a povestit cum le găsisse copiilor săi adăpost la un cămin de oligofreni, cum primise asigurări pentru buna lor îngrijire. Nevastă-sa? Dispăruse de câteva luni. O căutase cu poliția prin suburbiile capitalei, unde s-ar fi putut să încerce a-și reface viața, scotociseră până și-n canalul morii din satul ei, însă degeaba.

„De invidiat băiatul ăsta...”

Ceea ce pentru mulți oameni, pentru cei mai mulți, ar însemna un lucru anormal, de neconceput, la Ichi faptul că nu-și putea aprecia și chiar percepe condiția socială ținea mai degrabă de inconștiență, de un anume handicap sufletească. El cu certitudine va rămâne toată viața captivul aceleiași scenariu cu happy-end obligatoriu. Toate întâmplările, dar absolut toate, lui Ichi îi vor părea mereu promițătoare, după cât și de firesc i-a acceptat, fără mofături, cu fața

lătită de încântare, ajutorul în bani. La despărțire, bietul băiat l-a condus din ochii lui luminoși, mustindu-i de recunoștință.

Avea și Stel motivul lui să zâmbească. Ceea ce-l încânta pe el acum, poate și cu oarecare sadism, era că, cu ocazia asta, descoperise cum să se poată strecura în fondul de memorie al „frățiorului”. Un atu considerabil și, la nevoie, armă...

Ce nu poți face cu insistență și puțină disperare!

*

Singur vântul, la răstimpuri, mai tulbura pacea nopții. Nu convingea însă pe nimeni, căci abandona de fiecare dată repede, la fel de spontan cum se iscase.

Umăr lângă umăr, cu mâinile înfundate în buzunare, ei călcau agale asfaltul pe care din când în când luceau, asemenea băltoacelor de apă, câteva petece de smoală or de ulei scurs în lumina farurilor câte unei mașini vâjâind prin dreapta lor.

Eleonora, ea cel puțin, nu mai avea de gând să facă concesii. Simțea situația lor pe zi ce trece mai ambiguă, mai amenințătoare. Se săturase! O vor descâlci ei cumva și gata. Atâta doar că o treabă ca asta cerea din capul locului mult, mult tact. Și nu că i-ar repugna să-l pună, brutal, în fața faptului împlinit, dar, dintre temerile sale, o îngrijora în primul rând firea lui păcătoasă, de ursuz care le pune pe toate la inimă. I s-a părut cel mai potrivit lucru o asemenea plimbare făcută în liniște, fără multe vorbe, ca măcar o perioadă să-i preocupe interese comune. Știa cât de irascibil putea fi el câteodată. Pentru «tati», Eliza, mama ei, a însemnat, desigur, enorm, și nu vedea cum va accepta raționamentul ei. Cum adică, dreptul la o viață cât de cât normală? Suna evident prost. „Știi, tati, eu și Stel...

”Doamne, nici vorbă. Dacă se temea de ceva, era tocmai stângăcia lui «tati» în tot ce făcea, ca de pildă acum, când își arunca în toate direcțiile brațele, picioarele, până și trunchiul, de la mijloc în sus. Felul ăsta pățimaș, imprevizibil, îi secătuia ei rezerva de inițiativă.

În clipa când i-a propus să iasă în aer liber, l-a simțit venindu-i în întâmpinare. Era neașteptat de afabil. Asta o fi descumpănit-o? În fine, poate, pentru că a observat cum îl amuza fâstâceala ei, zâmbrele cu care ea încerca să și-o mascheze.

Dar inevitabilul tot trebuia să se producă. Așa, din mers, fără o vorbă, a asistat la transformarea lui într-un ins timorat, cu priviri tulburi, lucru pe care, în definitiv, îl și avusese tot timpul în vedere. Doar cu o zi înainte îi prinsese bărbia cu degetele lui calde, ca de lemn șlefuit, și o sili-se să-l privească în ochi. Înjositor de vinovată, așa se simțise. Tocmai, fiindcă înțelesese că pentru «tati» totul se reducea la fapte, la certitudini.

Ei da, numai așa luase ea hotărârea să taie nodul dintr-o lovitură.

Valul violent de aer rece, fire de nisip și alte frânturi minuscule, stârnit de un camion cu remorcă, le-a înțepat obraji, silindu-i să-și închidă repede ochii. Eleonorei i-a umflat și răsfirat coama de păr aspru pe umărul lucios al impermeabilului. S-au strâmbat amândoi, scuipând de mai multe ori pe jos nisipul scârțâitor din gură.

Măcar aveau ce face!...

Au urmărit, ca pentru a-și clarifica intențiile, cum se dizolvau în neguri cele două luminițe roșii. La fel, aparent adormiți, ascultau ecourile provocate de zăngănitul remorcii. Îi intimidă de fapt tăcerea vastă dimprejurul lor, calmul desăvârșit al nopții, simțindu-se în mijlocul unei impozante săli de judecată, unde fiecare, neprivind decât înainte, așteaptă tensionat apropiata confruntare.

Prezența conturului fragil al fetei făcea din Stelian o siluetă nu atât înaltă, cât masivă. Mergea mișcându-și mâinile lui vâjnoase, inutile acum, cu palmele bălăbănindu-se ca niște cârtițe moarte. Clipa ieșirii din muțenie, din cumpăna sufletului său contorsionat, la care jinduse răbdător și laș destulă vreme, o presimțea mai aproape ca oricând. Frisoanele ce-l cutreierau acum nu făceau decât să-l pregătească pentru ce va urma.

Ei, poftim, copilul Elizei, fetița atât de încântată să aibe și ea în sfârșit un tată, uite, îl ia pe sus într-o plimbare aiuritoare, noaptea... Vina era numai a lui, a cui să fie? Fără prostia cu cititul bibliotecii n-ar mai fi fost nimic din toate astea. Deneș cu cuiul lui, că l-a ambiționat? Pe dracu! Pof-ta de citit mocnise mai demult în el, dar i-a plăcut să ducă traiul prietenilor lui, să se bucure cât mai era tânăr, să cunoască viața așa cum e ea. Dar iată, totul în jurul lui începea să miroase a stătut, a împutit. Micuța Nora nu mai e micuța Nora. Este... Altcineva, ăsta era cuvântul. Din coconul Nora ieșise Eleonora... Iar dacă îi ușura ceva povara cugetului său slinos era că nu semăna maică-si. Ba încă de mică fusese o pasională, ea pusese dintotdeauna patimă, flacăra, în ceea ce-i plăcea cu adevărat. Se poate spune că o simțise mai demult, dar nu într-atât cât să-l pună pe gânduri. Cum ar veni asta, o copiliță de douăzeci de ani să fie atrasă de cel care a crescut-o, ba chiar râvnindu-l în taină, cu ardoare femeiască? Ce, doar că nu era carne din carnea lui?

Lui, unul, i-ar fi fost peste putință să treacă peste copilăria Norei, peste faptul că-i întinsese brațele s-o prindă din zbor la serbările școlare de sfârșit de an, când lua coronița de premiantă, peste nopțile petrecute la capul patului ei, unde un trupușor se zbătea în febra bolilor vârstei, peste excursiile pe Retezat făcute cu ea în cârcă...

— S-a cam răcit... Miroase a ploaie. Ce facem?

— Bine, bine... Hai!

Supuși, au făcut un tur-împrejur. Undeva la vale, sub ochii lor, licărea ghirlanda orașului.

Oare ce înțeles or fi dat ei ieșirii ăsteia aiurite de noapte, din moment ce nu îndrăznea nici unul să facă primul pas? Nu se arătau deloc dornici să se înfrunte. Sau, mai știi, tocmai pentru că fiecare, în sinea lui, se aștepta la prea multe din partea celuilalt.

Au realizat că nu mai mergeau în pantă, că ajunseseră pe un pod înalt, deasupra unei vâlcele largi. De-o parte și de alta se căscău hăuri umplute cu o ceață sumbră, prin care străpungeau vârfurile de grafit ale câtorva molizi.

S-au oprit lângă parapet.

Eleonora simțea nevoia să-și primenească plămânii cu răcoarea aceluia aer, chiar dacă purta în el amprenta iute-amăruie, anevoie de confundat, a căii ferate ce trecea undeva pe dedesubt.

Pe Stelian îl frământau în continuare multe. N-ar mai fi făcut un pas până la găsirea unei soluții. A apucat strâns în pumni țeava parapetului — răceala ei îi făcea bine. Și nu minutele sau orele cât vor zăbovi acolo îl interesau pe el. Atâta doar că, pe nesimțite, văzduhul s-a umplut cu stropi mărunți, fără greutate; le simțeau numai atingerea rece, pe față, ca vârfurile unor ace ușoare. În rest, aceeași încordare surdă de la început.

— Mergem? a sfâșiat el răgușit, cu părere de rău, tăcerea.

Pașii le cădeau acum de la sine, grei, alternând regulat în coborârea lor monotonă, cu o adiere tot mai rece, mai umedă, în față, care pe Eleonora începea s-o zgribulească.

— Tati, înțelege-mă, țin enorm la tine... Dar și la... *Stel*. Mi-e greu să-ți spun asta, mi-e tare greu...

— Ascultă, Nora..., l-a auzit fata cum își coboară el tonul în registrul grav, făcând-o să-și simtă inima apucată în-

tre fălcile unei menghine, tu cât m-ai cunoscut pe mine? Zi cinstit, ai vrut asta vreodată?

„La dracu, smucito, tocmai acum te mânca limba?! Trebuia luat pe departe, cu o răbdare îngerească!...”, și-a reproșat Eleonora în ciudată, dar și speriată de vocea stranie a lui «tati». Cum dracu să-l facă să priceapă că ea cunoștea deja totul despre viață, că își propusese să-i smulgă acesteia mai mult ca posibilul, că în Stel vedea un viitor la care va participa cu întreaga ființă, cu tot ce era mai bun în ea, că ambiționa pentru ei tustrei lucruri de neimaginat? Că egoismul de familie nu e neapărat o crimă? Și, mai important ca toate, să-l arate că ea își făcuse din situația lor aparte — aici o călăuzise din plin instinctul de femeie în toată puterea cuvântului, natură care n-ar rămâne datoare cuiva — însăși rațiunea vieții!

Și ar mai fi ceva. Chiar dacă ar înțelege-o, unul ca «tati» nu putea consimți ca cel cu care făcuse ea dragoste acum două nopți să aibă alte percepții trupești decât ale lui. „Cum adică, nu mi-e tată de sânge!” se revoltase Eleonora în clipa când, somnoroasă fiind, mâna ei se retrăsese ca electrocutată de pe șoldul păros al celui care, într-o fracțiune de secundă, încetase a mai fi Stel... Îl recunoscuse instantaneu; numai «tati» putea sforăi în felul acela.

— Ba te cunosc, nici o grijă. Dar ce m-a rugat *Stel*, care te știe mai bine decât îl știi tu, e numai în interesul vostru. Așa că dac-ai fi puțin atent...

— Lua-l-ar dracu!

Nu atât zăduful pe care i-l ghicea sub pojghița de stăpânire, cât vocea lui întărită a făcut-o să tresară.

— Deci tot mâna lui! *Stel*! Peste tot *Stel*... Și de-asta mă purtai tu pe mine noaptea, prin ploaie?!

Ca, după o pauză ciudată, să se răzgândească:

Dar nu mă tem de ce-o să zică. Dă-i drumul!

Ușurată, Eleonora își revenea. Îl simțea în sfârșit sătul de duplicitatea scrâșnită de până atunci, dornic de teren stabil sub picioare, chiar dacă n-ar recunoaște-o.

I-a reamintit că mai încercase de câteva ori să poarte împreună o discuție, numai că nu ajunseseră la vreun rezultat. Or n-a avut răbdare s-o asculte până la capăt (s-o fi lăsat măcar să se liniștească, că o văzuse în ce hal de agitație ajunsesese), or nu știuse ea să-și depășească emoțiile, care de fiecare dată o sugrumaseră, făcând-o să se zăpăcească, să se retragă în ea.

Numai că acum, sincer vorbind, nu-i mai păsa, a ajuns să îi fie lehamite de rolul ei în mascarada pe care, de dimineața până seara, trebuia s-o joace. A obosit să-și tot schimbe, așa, după client, rufăria sentimentală, se simțea o târfă. Și ce simplu ar fi fost ca Stel să-i fi lăsat „frățiorului” câteva rânduri pe-o coală de hârtie, sau — în comun acord — să fi ținut împreună la zi un carnet, un jurnal cu nemulțumirile lor. Ar fi schimbat multe lucruri! Stel s-a dovedit însă un prăpăstios; pur și simplu se îndoia de capacitatea lui «tati» de a înțelege situația și-i era frică să nu recurgă la fapte necugetate, poate chiar la sabotaj.

Ea, Eleonora — de fapt singura cu posibilitatea de-a le vorbi, în parte, fiecăruia pe limba lui —, nu vedea chiar atât de negre lucrurile. Ar fi vrut o deschidere totală, o convenție cu interesele amândurora puse la vedere, pe masă, ei revenindu-i doar grija norilor de furtună al unei negocieri la sânge. Evident, Stel exagera în privința sensibilității lui «tati», trăgând astfel lucrurile. Și iată, slavă Domnului, momentul convenabil pentru ei tustrei se pare că sosise. O dată și-o dată tot la reglarea orgoliilor trebuia să se ajungă!

Pe de altă parte, dacă va fi de acord s-o asculte și n-o va întrerupe, n-ar fi curios el, «tati», să afle la ce concluzie a ajuns Stel însuși cu privire la enigma nașterii lui — a lor,

se înțelege —, adică ce și cine anume erau, în fond, ei amândoi?

Sigur? Asta înseamnă că nu avea nimic împotriva. Ei bine, atunci atenție: ei nu erau altceva decât niște gemeni siamezi!

De împărțit, oho, ar avea ei destule — aceiași plămâni, aceeași inimă or aceeași pereche de picioare, ca majoritatea siamezilor —, ci UN SINGUR TRUP. Același trup, din creștet până în tălpi! Și nu tandemul reprezentat de ei doi, Stel și «tati», era de fapt noutatea pe care trebuia s-o afle el. Asta ținea de angajamentul ei, chiar dacă-i va părea o gogomănie. Deci din nou, atenție!

Îl va mira poate, dar în mic, situația lor se repeta la nivelul subconștientului oricărui alt om, chiar a celui de pe stradă. A lor era urmarea unui simplu concurs de împrejurări, și nici acela tocmai normal. Dar mai întâi trebuie lămurite câteva lucruri de bază. Pe scurt, cele două emisfere cerebrale ale unui individ oarecare sunt, foarte probabil, sediile unor personalități mai mult sau mai puțin asemănătoare, totuși distincte, în ciuda faptului că aceste jumătăți par a fi contopite în partea lor de mijloc.

Sau, la scară planetară, în bezna aceleiași mansarde — miliarde de siamezi!

Trebuie stabilit ceva: de regulă, în capul oricărui semen de-al nostru, exact ca în cazul a doi gemeni, deciziile aparțin unei singure emisfere. Este cea care, încă de la o vârstă fragedă — poate chiar înaintea nașterii — preia conducerea întregului, iar de aici înainte nemailăsând-o vreodată din mână. Tainele navigării printre obstacolele vieții sunt apoi dezlegate în ani, din mers, ba chiar agonisite — rapacitate instinctivă! —, iar celelalte jumătăți de creier nelăsându-i decât răspunderi minore.

Cu totul alta se dovedește situația când creierul descoperă viciul. Senzații noi, tari, fals eliberatoare — ca de pildă, beția. Ei, aici e aici... Efectul dezinhibant al alcoolului,

pătruns pe căile binecunoscute în vene și artere, se va manifesta, selectiv, cu precădere în această emisferă-cârmaci. E în firea lucrurilor, căci, fiind partea obosită, dar și obișnuită a-și rezerva totdeauna partea leului, ea se va grăbi să preia îndoit or întreit mai mult sânge. Și nu-i de mirare, tot ea va trage prima pe dreapta... Urmarea? Constrânsă să treacă acum la timonă, jumătatea „de rezervă” nu se va descurca la început prea strălucit. De unde altă copilărie, o nouă școlarizare în ale mersului biped, în ale vorbirii și gândirii logice?... Cum însă, din fericire, starea de amorțire alcoolică nu durează o veșnicie — somnul își are rolul lui —, copleșitoarea povară îi va fi ridicată de pe grumaz o dată cu instalarea mahmurelii „coechipierului”. Iar aici, după spusele Eleonorei, «Stel» avea convingerea că nefirescul situației lor s-ar datora în principal unei înzestrări genetice defectuoase. Cum adică, două emisfere, ca ale lor, până la un punct întru totul simetrice — lucru derutant, în sine —, să se fi dezvoltat de la început într-un permanent raport invers? Inteligenței să-i corespundă o voință sub orice critică, iar celeilalte părți, mediocră în multe privințe, să-i prisosească încă de la naștere? Poate tocmai de aceea, grație unui banal rămășag pus la petrecere, emisferei mai bine înzestrate i-a fost oferită șansa unei repunerii în drepturi... Și nu numai că a făcut față cu brio noii situații, dar a depășit orice așteptări. Așadar, s-ar impune un armistițiu, o înțelegere nu doar pe criterii morale, dar și pur fizice. Continuarea sabotării celuiilalt prin intermediul trupului comun nu era altceva decât războiul orbilor, unul care nu se poate pierde or câștiga. Mai pe scurt, al sinuciderii. Ar fi deci în interesul amândurora ca «tati» să-și depășească încăpățânarea în care s-a baricadat în ultimul timp.

— Chiar așa simplă vi se pare vouă tărașenia? Cum adică, eu să fiu suplinitorul, iar el, „titularul”?!..., a mârâit aproape imediat „proprietarul de drept”.

— Da, tati, dacă așa-ți place ție să-i spui...

Eleonora încă spera să-l domolească în vreun fel.

Pe neașteptate, însă, presimțiri sumbre au străfulgerat-o, văzându-l cum a pornit cu pași aruncați înspre marginea șoselei. Nenorocirile ce spânzurau la orizont au paralizat-o din capul locului.

Stelian se opri în dreptul unui mesteacăn înalt.

— Tati, te rog, termină, fără prostii! Te vede careva...

Nu mai avea aer, nici destulă forță să a i se opună.

El și-a sprijinit mâinile de acel trunchi alburui, lăsându-se apoi în genunchi pe pământul jilav.

— Nu, tati...! a gemut abia auzit Eleonora.

— Uite aici, mă, Deneș, uite-te bine!, a ajuns la ea strigătul lui gătit. Iaca, mi-l bat și eu! Parcă numai tu ești șmecher?!

Stelian s-a repezit cu creștetul în scoarța copacului. O dată, a doua oară, a treia, a patra...

— Ești normal, omule?!!

Urlase. Simțea că o ia și ea razna.

Zgomotul acelor izbitori o pătrundea, o fisura ca un piron lovit sacadat, necruțător, în capul pieptului, cu un baros. Era sunetul osului aflat în punctul său de rezonanță, când nu mai suna ca de obicei, surd, ci devenea tot mai tânguitor, mai limpede, ca al unei cutii de violoncel. Țipătul de dinaintea sfărâmării... Numai că, surprinzător chiar și pentru ea, haosul din minte i s-a repliat prompt, i s-a ordonat cu rapiditate, luând pe neașteptate forma și luciditatea cristalului.

Din câteva salturi a fost lângă Stelian.

Mănuind poșeta ca pe o ghioagă cu lanț, s-a năpustit cu o ploaie de lovituri, pe unde nimerea, asupra acestuia.

Nu scoteau o vorbă. Fiecare, îndârjit, lovea în cineva. Fiecare suferea pe cont propriu, nesupunându-se decât propriei neputințe. Două ființe deznădăjduite care, întâmplător, s-au întâlnit pe-o punte aducând a tăiș lung de cu-

țit. O apă vijelioasă, curată, numită *Adevăr*, trece undeva pe dedesubtul lor. Ele n-o mărturisesc, dar știu foarte bine că apele acelui râu, așa primejdioase cum par, sunt de fapt unica soluție. Până la urmă renunță la mândrii, se hotărăsc, se iau frumușel de mână și coboară-n iureș. Ceea ce știu ființele acestea e că oricare fir de apă, dacă i te încredințezi pe de-a-ntregul, odată și odată tot la o mare te va scoate...

Așa cum arătau ei acum — găfâind, livizi la față, hainele în neorânduială, ciufuliți, pătați de noroi —, s-au rezeamat unul în celălalt pe drumul către casă. Le ajungea să se audă respirând tot mai detașați.

O dată pătrunși în aerul închis al holului, mult prea uscat, dar emanând suficientă intimitate și miros de interior proaspăt dereticat ca să le reinjecteze drogul confortului, și-au pus impermeabilele la uscat pe umerășele pregătite, după care s-au refugiat tăcuți, fiecare în spațiul său.

Istovită, Eleonora s-a lăsat să cadă pe taburet, în fața oglinzii.

S-a descotorosit, fără să se mai aplece, de pantofii uzi ce-i schingiuiau picioarele; nu o interesa pe unde ajung. Distrată, și-a dezmoțit tălpile, degetele strivite, albite de umezeală. Cu un ultim efort și-a smuls peste cap, zbătându-se, bluza de lână, mai grea ca oricând, azvârlind-o pe tăblia patului.

În tot acest timp, aparent indiferentă, se evalua în oglindă, tratându-se ca pe o nouă și indezirabilă colegă de cameră. Și-a scuturat capul cu putere, repunându-și la locul știut șuvițele rebele. Și-a adus mâinile la spate, a desfăcut cu degete reci prinzătoarea, scoțându-și apoi sutienul, încet, cu migală, ca pe-o formă de savarină.

Lipsită de gânduri, și-a învăluit în priviri absente bustul gol, deja cufundată în plăcerea scărpinatului pe sub sâni. A căscat lung.

Cine mai știe dacă or fi închis vreo clipă ochii... Oricum, indiferent de ei, de convingerea la care ajunseseră, zorii s-au revărsat la puțin timp după sosirea acasă. Niște zori neprimitori, mai friguroși ca în ziua precedentă.

Așadar, încă o zi de umplut... De ce s-ar mai da ei jos din pat? Nu le promitea altceva decât cenușiul binecunoscut. Da, un mare rahat!

*

Jalnic... Castanii capitulaseră.

Impunătorul lor frunziș, bine aerat, de cu numai o lună în urmă, se răsucise, se zbârcise, lăsându-se desprins la fiece pală de vânt. Aceeași rugină șubreze și rarefiase obișnuita cupolă a intimității verzi de deasupra aleilor. Castanii deveniseră niște gheare diforme, agățate în continuare de un cer părintesc care, vai, acum le arăta atâta răceală...

Un handicapat tânăr, sprijinit în mersul sincopat de o doamnă sobru îmbrăcată — probabil mama —, bolborea cu însuflețire ceva. Folosea propoziții scurte, dese, pe ton gutural. După cum arăta — deșirat, ușor aplecat de umeri, cu părul căzut la baza sprâncenelor într-un breton tăiat de curând —, părea un întemnițat scos la plimbare cu ghiuleaua la gleznă. Discordant cu această primă impresie, de înlănțuit, era însă entuziasmul ochilor săi, pe de-a-ntregul fascinați de freamătul lumii ce-l înconjura. Se vede că ieșea rar în aer liber. Ceva mai încolo, două călugărițe greco-catolice discutau în registrul jos, mergând la braț, problemele de aprovizionare cu alimente, pentru care, probabil, fuseseră trimise în oraș. Pe banca din dreapta lor, doi țișănuși — ambii purtând haine «second-hand» de orice anotimp, în culori pestrițe —, se inițiau în arta scuipatului la distanță; se tachinau, râdeau cu chiote, încercând

să-și fure, unul altuia, capătul de țigară ce le afuma pleoapele mijite.

— Măi, cum se răzbună toate azi...! a spus, ca transportată, Eleonora. Apoi, cu capul în pământ, fără legătură: Fii sincer, Stel... îți par o posesivă?

„Ca la carte, începe cu ea... Normal, se teme, trage de timp. Argumentele mi le servește mai încolo, cu lingurița... Tot femeie!”, a dedus Stel.

— Nu-i vorba de... Vreau să mă clarific, atâta tot.

Dar, vezi, cu una ca Eleonora nu-ți ies așa ușor socotelile:

— Ei nu, fir-ar să fie! Pudră de doi bani... Pe cuvânt, sare-n ochi! Asta ne-ar mai lipsi, să intri-n gura ăstora. Te-ar scoate accidentat, poate bătut la comandă or victima naiba știe cărei mârșavii! Lasă. ți-o refac..., și Nora, febrilă, și-a deschis poșeta.

„E limpede, se agață de orice, nu concepe să-i scap din mâini. O înțeleg, cine-ar avea mai mult de pierdut... Ce să facă? Mă bagă în corzi!”

— Știi, Stel..., a spus Eleonora pe ton egal, întorcând delicat, spre ea, fruntea lui zdrelită. N-ai idee cât am avut de tras azi dimineață cu tati... E tare încăpățânat, știi bine, mai ales când are de ce. Mă simțeam o lepădătură, de parcă-l țâram la eșafod.

„Ca să vezi, inimă de femeie... Pe dracu, eu o îngrolesc. E clar, a auzit bine ce vreau să fac.”

— Dar, Nora, e oare cinstit? Nici față de el, nici față de mine. O balanță absurdă, cu doar un taler! Nu te-ntrebi dacă sufăr și eu?

Ea și-a întrerupt o clipă migăleala, privindu-l acid.

— De când?! Tu nu ai de luptat cu nimeni. Greul îl ducem eu și tati! De aia, că-s și proastă. Nu-mi mai mâncam eu nervii cu tati dac-aș fi știut de tâmpenia ce-o ai în cap!...

— Da, o tâmpenie. O idioțenie de om slab. Asta și sunt, Nora, căci dacă nu m-aș tot prelucra de unul singur crezi c-aș mai continua jocul tău sinistru? Pune-te-n locul meu! Cum așa, să fiu tras la ore fixe cu cheița? Adică să fiu jucăria mecanică din mâinile lui «tati», care, mototolul naibii!, nu-mi răsucesce arcul ca lumea, iar eu să mă pot face de râs în orice moment?...

— Ei, nici chiar așa, îl mai controlez și eu. Oh, Doamne, dacă n-aș avea atât de tras cu amândoi! Lupt, lupt cu meschinăria voastră, care pretindeți locul din lojă, fiecare. Unu-n proțap cu dreptul lui de proprietate, ălălalt — poftim! — cu dreptul de autor... V-ați lua în dinți, v-ați sfâșia dac-ați putea. A, că te temi de «tati»? Ce dracu, Stel, „cheița” o mai ai și tu. Măi, pe cuvânt, am obosit, sunt sleită...

— Bine, vorbe... Asta nu-ți ajunge?! aproape c-a strigat Stel, arătându-și fruntea. Da, sigur, am toată libertatea să-l amețesc, să-l îmbăt criță. Și cât o să mai rezistăm?... Adică să-l torpilez la nesfârșit, zi și noapte?! Or, mai bine... perna, să-l înăbuș în somn?

Aici a râs nervos.

— Mă exasperează că-l „adaptăm” tot timpul interesele noastre, că nu ne sinchisim că el se simte înșelat, e scârbit...

Eleonora se clătina. O striveau cuvintele lui...

— Eu unde-s, atunci?!..., a izbucnit și ea. Te doare-n cur de mine, da?! Evident, eu nu exist, eu sunt proasta de infirmieră care-ți golește ție plos... plosca..., iar aici, înecându-se, Eleonora și-a abandonat brusc lucrul, țâșnind și refugiindu-se între tufele de liliac din spatele băncii.

N-a fost greu de priceput că zgomotele care au urmat, acolo, nu departe de el, erau făcute de niște pumni strânși, albiți de furie, ce izbeau pământul. Covorul de frunze uscate era și el răscolțit, zvâcnit, la mici intervale.

„Mi-ajunge. Din păcate, cu scrupule n-o să mai scap vreodată. Sunt silit!” Și Stel, singur, a început să vorbească suficient de tare:

— Ei, Nora, Nora, zici că-ți pasă... Dar oare merită? Știi și tu la fel de bine. E golul rostogolirii la vale, e ștergerea iluziei de pe tăblița indicatoare, nimic altceva. A, da, nu ești obișnuită să fii deposedată. Uite, eu unul și așa sunt terminat, stors, nu-ți mai pot fi de vreun folos. A sosit timpul să mai și cedăm, fetițo!, iar apoi, fără alte cuvinte, s-a ridicat și a luat-o înspire ieșire.

N-a făcut nici cinci, șase pași, că a urmat țipătul.

— Ceee?! V-ar conveni să scăpați de mine, mizerabili-lor!... Asta-i mârłanie, e-o... e-o...!

Eleonora, de nerecunoscut și smucindu-și poșeta dintr-o parte în alta, l-a ajuns fugind din urmă.

„Cum o schimbă nervii!...” Pur și simplu îl înfiora expresia de pe fața ei. Uite unde s-a ajuns... Dar, oricum ar întoarce-o, eventualitatea pericolului nu avea suport real.

— Nu, serios, pe cuvânt, Stel, nu te poți duce așa.

Tonul! Altă surpriză — nu era cel la care s-ar fi așteptat. Era unul domol, grijuliu și temător, element care l-a făcut să dea situației un cu totul alt fond. Prin urmare, rușinat, s-a și supus, tăcut, lăsând-o să-i cosmetizeze după bunul ei plac fruntea rănită.

— Uite ce cred..., a murmurat Eleonora în timp ce-l tampona cu pudra de culoarea pielii. Nu te înțeleg... Tu dai bir cu fugiții — aici și-a contemplat munca cu ochi critici —, pe de altă parte am senzația... Nu știu, simt că ai sufletul greu, că ai prefera de fapt altceva. Oare asta vrei, numai să te eliberezi cu orice preț, indiferent de ce lași în spate? Haide să fim...

Momentul i-a părut favorabil. A întrerupt-o.

— Ascultă, Nora! Nu am încotro.

— Prostii!

Femeia își blocase judecata; ea știa una și bună: nu va permite împrejurărilor s-o înghită.

— Nora?...

Femeia doar respira.

— Ești capabilă să mă asculți?... Ești sau nu?

Cel mai mic dintre țișănușii de mai înainte s-a apropiat de ei și, adoptând ținuta cerșetorului, le cerea să-l miluiască cu câțiva lei. În timp ce el lua din mâna lui Stel hârtia de cinci sute, băiatul cel mare, apărut pe nesimțite în spatele lui, a încercat să i-o smulgă din mână. Nefericirea de pe chipul copilului s-a metamorfozat brusc într-un pufnet de râs subțire și amândoi s-au tăvălit în covorul de frunze uscate din stânga aleii.

N-a mai ținut cont de muțenia ei și a început să vorbească. Și-a descărcat sufletul ca unui duhovnic.

— Cum de te poți gândi la așa porcărie, Stel?... Pe cuvânt, ești un Mengele!

— Și ce-ai dori, Nora? O ființă monstruoasă, un bicefal care să-ți horcăie în brațe?... Dacă-i așa, nici o pagubă, tot n-o să te alegi cu nimic.

— Aici te înșeli. Îți garantez, tati nu e capabil de răutăți! Știe de noi, știe că țin la el... Îl înțeleg, el trece prin criza celui dat la o parte. Cam ca Abel și Cain. Depinde care pe care, nu? A cui viață a fost dată peste cap, totuși? Uți asta, te vezi doar pe tine. Exact flerul reporteritei ăleia de la ProTV! ăsta-i purul adevăr, tu nu ești în stare să faci diferența între a fluiera într-o biserică or aiurea. Și știi ceva? Acum mi-e frică de tine, mă scârbește crima la care te-ai gândit!

Pe latura mai puțin umblată a parcului, în fața unui șir de clădiri de stil vechi, un automobil cu motor diesel făcea eforturi considerabile să demareze; se îneca însă la fel de consecvent.

— Crimă, care crimă... Nici măcar sinucidere. Uite acum, de exemplu, dă-mi o palmă.

Cererea a prins-o, într-adevăr, într-un picior pe Eleonora.

Auzi la țicnit, palmă! Un pact? Un fel de adio? Or, mai mult ca sigur, un punct apăsător acolo unde el ar fi fost înclinat să pună trei puncte. Adică să-l pun eu. Lașul!

În sfârșit, era și timpul... Ceasul de peste drum, încas-trat în frontispiciul *Facultății de Științe Politice*, indica încă șase minute până la întâlnirea cu ziariștii.

Nu s-a mai uitat înapoi.

Fără discuție, avea nevoie de un test sever de sinceritate. Că amalgamase verbele *a neglija* cu *a uita*, pe *a avea* cu *a iubi*, pe *a supraviețui* cu *a profita*, pentru asta nu existau scuze. Mai degrabă subterfugii, lașitate, lichelism. Ce e cert e că nu mai voia să știe de compromisul în care se bălăcise; sufletul lui implora acum decantare, limpezire. Trebuia să tragă linia!

Doar la colțul ce dădea spre intrarea Sălii de Sticlă și-a mai aruncat privirea peste umăr. I-a recunoscut de acolo, de la peste o sută de metri, fulgarinul deschis, aproape alb. Părea a nu se fi mișcat din loc.

O pată.

*

Întâlnirea cu ziariștii a ținut exact cât își pusese în min-te. Văzându-se scăpat de promisiune, s-a aruncat în pri-mul taxi, cerând să fie dus la intrarea în parc.

Acolo o lăsase.

Un loc gol.

Pe obrazul lui stâng, tot mai vizibil, conturul unei pal-me...

Tot un gol.

„N-am ce-ți face, frățioare, am să te târăsc după mine.”

Refugiat în barul din apropiere, a dat pe gât două sute de votcă. Pentru siguranță. Măcar un timp va trebui să ră-mână *Stel*. Numai singurătatea îi putea garanta o decizie de viață și moarte.

Parcul se scufundase parcă în apele unui lac format din scurgerile unei carmangerii.

Mult sânge în apă multă.

Doi, trei bătrânei singuratici or însoțiți de câte-un câine, îndrăgostiți abia ghicindu-se îndărătul trunchiului înnegurat de care stăteau rezemați, ciori solitare — le putea distinge ca niște mogâldețe negre pătând acajuul bolții — lansându-și cârâitul prin rămurișul castanilor, erau unicele lucruri care, la ora aceea nepotrivită, i-au întâmpinat ochii obosiți.

Aleile arătau mai pustii, mai dezolante ca de obicei. Cu atât mai străine.

— Bună seara, domnule Stelian, ce surpriză!

Ichi Țundrea era cel care, ridicat într-un cot pe banca acoperită cu foi de ziar, îi surâdea larg.

— Nu luați o cafea cu mine? i-a propus acesta, care se și sculase în șezut, aranjându-și frizura și ochelarii săi gri.

Stel n-a refuzat; avea prilejul să poată stea jos.

Nu i-ar fi trecut prin cap că foile unui ziar puteau face atât de familiare stingerile unei bănci; se înțelege, nu neglija că ele fuseseră până atunci încălzite de trupul lui Ichi.

De sub bancă acesta a scos un termos și câteva pahare de plastic alb, subțire, băgate unele-ntralte. În lumina anemică, de un portocaliu supărător, a felinarului apropiat, aburii răbufniți o dată cu vâna lichidă ce se așeza, tăcut, în cele două pahare dovedea buna calitate a termosului. De ce nu, în lipsa altor surse de căldură, probabil...

— Aici dormi?

— Da, e cel mai ieftin așa. Dar numai săptămâna asta și gata! Un prieten mi-a găsit un loc la subsolul centralei termice unde lucrează. O să stau ca-n sânul lui Avraam

acolo! Nu-mi cere mai mult de-un pachet de «Coloana», zilnic. Până atunci, vedeți, mă descurc cum pot.

„Un refugiu, undeva unde nici dracu nu știe de tine”...

— Da, dacă-i așa, mă bucur pentru tine. Știi, Ichi, poate râzi de mine, dar și mie mi-ar conveni așa ceva.

— Dumneavoastră?... A, glumiți. Oho, dacă și dumneavoastră n-aveți locuință... Și-ncă unde! Știu, sunteți drăguț cu mine, asta e.

Oare greșea făcându-și-l confesor pe omul ăsta? Nu, sigur nu, pe unul ca Ichi îl ascuți doar după ce l-ai cunoscut de aproape.

— E mai complicat, aș zice... Așa e, am o vilă. Dar ca să dorm, cum să-ți spun... Și, aparent fără vreo legătură, ca și cum și-ar fi adus aminte: Tu nu vrei puțină vodcă?

Ichi Țundrea l-a iscodit temător prin lentilele lui multiple; a conchis totuși:

— Doctorii nu mă lasă. Dar dacă țineți neapărat...

Astfel, Stel s-a văzut nevoit să renunțe a mai scoate sticla cea plată de la pieptul sacoului — Nora i-o pune aco-
lo pentru orice eventualitate. Și, oricum, nu era cazul să bea în fața oricui.

— Adică necazul e... acasă la dumneavoastră? a mai îndrăznit, sfios, Țundrea.

„De ce naiba vor cu toții explicații?”

— Ei nu, nu mă-nțelege greșit. Am tulburări de somn, asta-i tot. E-o corvoadă de noapte pentru mine, nervi iroșiți, plus că mi-e lehamite de pastilele alea.

Era clar, sărmanul Ichi era confuz, nu putea da greutate discuției. De fapt, nici Stel nu-și propusese ceva serios. Și așa, tot timpul se ferea să conchidă că, în definitiv, omul din fața lui nu era cunoștința sa, că jocul pe care-l făcea era pur benevol, pentru salvarea unor aparențe care nu-i aparțineau. Îi părea lipsit de haz, n-avea nimic de câștigat. Atunci ce mai aștepta, de ce nu pleca mai departe?

Cu toate astea, Stel, nemișcând un deget, realiza totuși un lucru. În el se înfruntau argumente pro și contra, și-o ardeau peste degete, ca la „friptă”. Dialoga, așadar... Și cu cine naiba, mă rog? Cum ar suna asta, „cu el însuși”? Dialog înseamnă DOI, ce dracu! Sau că ceva, odată divizat, se poate divide de capul lui a doua oară?... Geamătul fără glas ce-i eroda capul pieptului s-a transformat dintr-o dată în strigăt. Un strigăt tot fără glas, arcuindu-l ca pe-o lamă de fierăstrău.

„Nu, exclus, e-o capcană, speculația unei minți denaturate.”

— Chiar așa, să aveți o casă și să nu dormiți în ea? Zău, mare păcat! Păi, mie-mi place la nebunie să dorm, să visez... Dacă-aș avea unde, după mine aș dormi ziulica întreagă. Îmi țin minte toate visurile, știati? Mie nu-mi trebuie televizor, de el mă dor ochii și capul. Ala nu mă lasă în pace, cum face visul. Când eram mic, mama îmi făcea un ceai dulce de mac și visam numai color..., după care, înviorat deodată, a ridicat vocea: Ce cauți acolo, tanti?

Nu departe de ei, în dreptul felinarului cu lumină portocalie, o femeie în vârstă purtând o beretă vernil, tricotată manual, pășea precaut, aplecată, cu privirea ațintită la suprafața iluminată de dinaintea pantofilor ei cu toc masiv, ieșit în afară. Măinile le avea împreunate pe pântec a înfrigurare. La auzul vocii lui Ichi s-a oprit, ridicând capul înspre banca lor.

— Cheia de la pivniță! s-a explicat aceea, umilă, cerându-și parcă iertare. Azi m-am plimbat prin parc și cred c-am pierdut-o. O caut pe-aici pe undeva, că poate o găsesc...

— Acolo ai pierdut-o?

— Ei, mai poți ști... E deja târziu. Măcar aici e lumină, că-n altă parte tot nu se vede. Și știi cum e, norocu-i noroc!...

— Să te ajute Dumnezeu să dai de ea!, i-a urât îndatoritor Ichi Țundrea. Apoi, de aproape: Săraca tanti, nici nu e sigur că a pierdut-o acolo! Precis o fi în buzunarul altei haine, știți cum sunt bătrânii... Bunică-mea întorcea totdeauna o cană cu gura-n jos până găsea ce-a rătăcit.

A amuțit în acea clipă sâcâitorul bârâit al mașinii pe motorină.

Parcul cel mare, epuizat ca după o ceartă cu vecinii, s-a reumplut imediat cu foșnetul frunzelor uscate, cu țipetele celor câtorva păsări întârziate, cu hlizitul excitat al vreunei fetișcane curtate asiduu, cu scrâșnetul șinelor de tramvai din apropiere. Bătrânica dispăruse fără a le da semn că găsise cheia de la pivniță.

— Te las și eu, Ichi. S-a făcut târziu...

— Ooo, chiar vă duceți?...

— Da, trebuie. Mă așteaptă un somn lung, lung, fără visuri.

Stel, aflat deja în picioare, îi întindea mâna lui Țundrea. Acesta s-a ridicat și el buimac, trezit parcă atunci, de pe bancă; i-a reținut palma.

— Mai treceți pe la mine, știți cât e de sănătoasă o plimbare prin parc. A, să nu uit! Dacă din întâmplare o vedeți dumneavoastră cel dintâi pe mătușica cu cheia, vă rog spuneți-i că, deși mi-e cam somn, o să caut și eu puțin. Să treacă pe aici mâine seară sau în oricare dimineață, până la ora șapte jumate. Că după aia plec la slujbă.

— Lucrezi?

— Îhî, vând pentru țărani în piață. Cartofi, mere, pere, zarzavat... Vă pot aproviziona cu ele direct acasă, dacă ați vrea!

— Nu, nu, are cine s-o facă. Și totuși, cheia aia... unde te-ai gândit s-o cauți?

— Cum unde? Unde a căutat-o și tanti — la felinar! Și Ichi Țundrea i-a arătat cu degetul rotogolul luminat pe terasament de felinarul cu pricina.

— Mă rog, bine... Spune-mi doar atât, Ichi dragă: chiar crezi că trebuie căutată acolo? n-a putut face față Stel curiozității lui bolnăvicioase.

— Gândiți-vă, tanti n-a avut de ales. Numai acolo era lumină, domnule Stelian! De ce m-aș duce în altă parte? Ar fi un chin pentru mine s-o caut prin tot parcul; nici don' doctor nu m-ar lăsa să-mi pierd noaptea cu așa ceva. Dar încerc, ce mă costă? Și cu puțin noroc, vorba măicuții, poate-i fac și ei o bucurie!

După cum avea să se convingă singur, nu totdeauna firescul lumii este menit înțelegerii imediate, de multe ori el expunându-și parcă înadins doar părțile nesemnificative. Dar, fapt straniu, pe Stel asta nu îl punea în dificultate, ba din contra, o lua de la început ca pe un joc de cuvinte încrucișate. Văzându-se așa, dezarmat, lipsit de vechile motive, cu gustul inutilității în gură, a tras singur concluzia: contraatacul lui disperat din acea dimineață fusese de fapt o acțiune gratuită, pur copilărească. Cum să nu zâmbească? Auzi, de cine se temuse... De-a dreptul hilar un asemenea suflet mizericordios, cu tare de sentimental. Un alt molău, un alt necopt la minte. Ia stai, stai un pic... Adică cum, acest Ichi Țundrea, cu taifasul lui de precupeață — în fond, locuitor al memoriei lui *Stelian* —, să fi jucat rolul moderatorului în reconcilierea asta suspectă? Hm, posibil, da, se leagă; căci misterul, poate capriciul naturii, da, n-ar exclude-o. Mai îngrijorător i se părea faptul că din anxietatea ce-l perpelise până atunci nu rămăsese mare lucru. Calmul, detașarea, judecata limpezită din senin, toate-l pregăteau parcă pentru ceea ce urma să întreprindă.

Dacă îl surprindea cu adevărat ceva era dialogul din capul lui. Asta îl devia, îi schimba judecățile deja făcute. Mai mult, înseși latențele cărora le datora el existența căpătau acum dimensiuni total neprevăzute.

„Isuse!...” Stel, înfiorat, se și imagina, la rândul-i, dedublat.

Cât ai bate din palme, în minte i s-a conturat silueta unui necunoscut. Naiba știe a cui; posibil a unui neputincios, poate a unui fățarnic, a unei canalii, poate a unui hoț de buzunare, a unui ucigaș plătit... Posibilă metastază a răului? Și pentru cine? Ce mai, nimic nou sub soare! L-a străbătut un frison semănând a fulger legat fedeleș. Da, trebuia să și-o fi închipuit, natura nu-și poate abandona erorile. Acțiune simplă: ca și-n cazul grefelor ratate, unul îl va exclude pe celălalt. Vulnerabil nu putea fi decât unul... Căci după cum dreptatea nu admite prea multe variante, nici Stel, căruia acum porii-i musteau o sudoare grea, cli-soasă, nu avea de gând să mai coboare vreodată la subsolul demnității sale de om.

Faptul că pleca de acolo resemnat nu-l deranja deloc, era exact ce avea el nevoie. Îl ajuta la o decizie importantă. Lui îi trebuia neapărat o minte limpede, una care să se înalțe cât mai repede de la pământ aruncând peste bord leștul reproșurilor. Că săvârșise cândva și tâmpenii, asta nu mai interesa acum pe nimeni.

Pe drum s-a convins că pierderea Eleonorei era în fond relativă. Vor exista și mai departe, vor locui la aceeași adresă. Și-a mai spus că retragerea privilegiilor din partea Consiliului Local era încă departe, la fel ca și punerea la index a intrării lui în Academie. Declarațiile făcute în Sala de Sticlă a primăriei ar atrage cel mult atenția pe prima pagină a revistelor de scandal.

Oricare ar fi urmările, ele nu i-ar mai putea zădărnici încrederea în perioada care, cu siguranță, va urma. La întrebarea dacă adevăratele sale motive vor fi sau nu vreodată înțelese — și la ce bun, în fond? —, numai descifrarea sensului avatarurilor sale va oferi un răspuns plauzibil. Of, și câtă dreptate avea Ichi Țundrea! Dacă l-ar avea din nou în preajmă i-ar fi mărturisit că de fapt n-a fost sincer cu el, nu până la capăt. I-a lipsit poate curajul, poate umilința necesară. Acum i-ar spune-o răspicat: tocmai lucrul

ăsta și-l dorise el, un somn cu visuri colorate, aidoma cu ale lui...

Poate nu va fi în stare, dar cel puțin trebuia să creadă că o va face.

Ascunsă în spatele grădinii pline cu boscheți și arbori decorativi, vila — fortul de la capătul peregrinării sale —, îl aștepta la fel de austeră cum o știa.

Protejat de întuneric, s-a ușurat pe tulpina unui cycas. Abundent și fierbinte, benefic ca o purificare.

Apoi... uși ale căror clanțe nu opun rezistență, un întuneric subtil, pur, ce se cere inspirat cu încredere, o mochetă care veghează canonul discreției, un parchet ultrasensibil, de stil vechi — în acord elastic cu piciorul care îl apăsă —, iar peste tot, același aer ușor ambrat, circulând dintr-o încăpere în alta însoțit de foșnetul imperceptibil al unor falduri de mătase.

Singurele care iradiau, forfecând obscurul acela dens, erau ferestrele.

Înalte, impunătoare nu atât prin buna lor tradiție cezaro-crăiască, cât prin cadrele ce le spărgeau în perete: diorame cu peisaj quasi-abisal, adevărate travesti-uri ale unei lune nevăzute. În ochii unui amator de rarități aceste cadre s-ar fi dovedit a fi înrămările unor pânze de colecție privată. Desigur, inestimabile — nu erau făcute să fie expuse. Asta, pentru că, la cea mai slabă iluminare dinspre interior, tonurile originale s-ar voala iremediabil.

„Interesant, de notat ideea...”

Adevărul e că lui îi priia întunericul. În plus, i-ar fi plăcut să fie spiritul rătăcitor al casei, cel care nu dă nimănui socoteală, unul căruia nu-i trebuiesc aplici or lampadare aprinse pentru a străbate holurile, încăperile mari și mici, fiecare ungher, începând cu subsolul și terminând cu înghesuitul pod al foișorului.

Nu, nu cerea prea mult. O singură noapte, una cu vise dintre cele mai comune, atâta cerea. Ar accepta de fapt orice, până și un coșmar... I-ar ajunge, da, pentru că l-ar elibera, l-ar curăța de suspiciuni, de ranchiună, de mojie. Și de fapt, ultima, pentru că va avea grijă să zidească poarta din spatele lui.

*

Pendula tocmai bătea ora unu de amiază când Stelian mijeia ochii... Unu? Ei drăcie, iară i-a făcut-o „onorabilul”!

Numai în chiloți și maiou, s-a săltat de pe canapeaua de piele nisipie, aruncându-se spre baie cu capul înainte. Nu voia decât să scape de gustul searbăd al gurii, de scârba trezită de acel trup despre care nu afla prea multe niciodată; el prefera să nu-și închipuie nimic.

După dușul aproape rece, spălatul pe dinți și gargara prelungită, folosind apa de gură a celuiilalt, Stelian a intrat în bucătărie pentru a-și face un ceai.

Dar s-a posomorât. Foaia împăturită stătea rezemată de-o cană, pe bufet.

Îhh!... Dracu mai crede-n de-astea! Vreo nouă propunere, băga mâna-n foc. Rost de împăcare, vorbe meșteșugite... Evita să mai privească într-acolo, făcându-și treabă cu cutia de teabagg-uri, cu zahărul, cu lingurița cea lungă, cu chibriturile... Măcar de-ar fi prima oară! De negociat, oho, ar avea ei destule, încă prea multe, după capul lui. Ar fi trebuit să se învețe amândoi minte după cât pătimiseră în anii din urmă, mai ales că îngemănarea asta — în fond, o fundătură —, n-o să le poată ține veșnic spatele numai așa, de dragul lor, amăgindu-i cu câte o felie de viață.

Ca să vezi, vrând-nevrând au ajuns să-și ghicească dedesubturile — măi, dar cât de parșiv se spionaseră! —, chit că interesul le-ar cere-o să fie mână-n mână. Nici unu-

ia, în tot cazul, nu-i va conveni vreodată regimul de asediu, darămite șantajul cu nesomnul or cu nervii la pământ ai ăluilalt. Poate ar avea de învățat câte ceva și din conviețuirea Lunii cu Soarele... Una peste alta, cel mai mult îl ducea să știe că întregul ponos al vrajbei lor îl culegea, ca și până acum, amărâtul său trup, cel căruia nici unul nu i-a cerut în vreun fel părerea. Da, mereu potcovit, păgubaș în toate.

„Să fiu al dracului, cu ce gânduri mă spetesc...”

Își tot repetase în acei șase ani că se va putea lipsi într-o bună zi de bălciul ăla blestemat, că și temerile își vor veni până la urmă singure de hac. Poate aici greșise, îndărătnicindu-se să creadă în capacitatea lui de înțelegere. Numai că încrederea asta l-a dus la a nu mai da lucrurilor din jur prea mare însemnătate.

A apucat, așadar, biletul între arătător și mijlociu. Îl va citi, desigur...

Atâta doar că acesta, ca de plumb, i s-a smuls din mână.

Stelian, descumpănit, a mai apucat să vadă cum, în cădere, dreptunghiul alb s-a zbatut, răsucindu-se spasmodic în aer... Ceva a ricoșat în gresia pardoselii cu un țuit metalic. Ca eliberată, foaia împăturită a mai rămas o clipă suspendată, aterizând apoi, în voltă, undeva sub bufet.

N-a fost nevoie să caute, i-a sărit pur și simplu în ochi.

Un mesaj cât se poate de palpabil...

Tulburat, cu fața zvâcnindu-i de tensiune, cum nu mai fusese din copilărie (la obraznicia lui, bunicul pe atunci îi ținuse capul, silindu-l să-l privească-n ochi), s-a aplecat să ridice acel obiect. Abia așa, cu el în palmă — lunguiet, neted și dur —, l-a invadat o copleșitoare rușine, strivindu-i până și colivia pieptului. Se simțea nu atât umilit, ci mai degrabă pășind pe sărăcăciosul peron al comunei natale, în care se întorcea după o lungă absență. Înfrânt, flămând,

iarăși copil. Sau, mai simplu spus, venit după iertarea pământului.

Era prima oară când erau de acord, numai că porțița ce-o avea întredeschidea dinainte mai mult îl înspăimânta decât să-l încurajeze s-o deschidă cu totul.

*

Ar fi vrut ca umezeala grădinii să-l inunde, să i se ridice prin gleznele și tălpile goale, să o simtă gâlgâindu-i în urechi. Nu îl tenta comoditatea băncii de sub fagul-pitic. S-a întins direct pe pământul acoperit cu frunze jilave, lângă trunchiul pinului cel falnic, din partea ridicată a terenului.

Stând așa, cu fața în sus, el aspira cu nesaț culoarea cerului prin niște ochi înfometați de spațiu. Mult albastru, cât mai mult albastru...

Dar tot i s-au închis până la urmă.

Nu, nu, altceva i-ar trebui lui cu-adevărat. Cel mai liniștitor lucru pentru el ar fi să poată hălădui, să se afunde în nesfârșite întinderi viscolite, cu nările udate de pulberea ușoară ca ceața a zăpezii, cu gura numai o apă la gândul răciturilor de acasă... Măi să fie!, oare de cât amar de vreme nu mai pusese în gură minunățiile maică-si? Naiba știe, dar ce bine că le ducea lipsa! Înseamnă că n-au putrezit chiar toate în el!... Ca să vezi cum îl zăpăcesc pe om închipuirile cele nătânge, ce harababură iese când te arunci prin hore străine de locul tău.

Gata cu păsuirea! Stelian și-a vârât în sfârșit mâna-n buzunarul stâng.

E și normal, era acolo: rece, curat și cu floare întreagă. Dacă se gândește bine, cuiul lui Deneș îi păruse ceva mai subțire.

Ultima încăpere

În micul spațiu, pustiu acum, aerul închis de peste noapte duhnea îngrozitor a ceapă tăiată — câteva felii, împreună cu alte resturi, zăceau împrăștiate pe foaia de ziar ce acoperea măsuța sprijinită de perete —, a costiță prăjită și pălincă de Zalău.

Zăngănitul scândurilor ușii trăda pe cel dinafară cum petrecea ferm, ca pe-un căpăstru, capătul zăvorului peste toarta de pe cadru, cum îndesa el cârligul lacătului prin gaura acesteia, cum îi învârtea cheița, după care îl smucea scurt, cu putere, lăsându-l să izbească bolovănos lemnul ușii. La câteva momente, ceva păros și moale s-a frecat de scândurile ei, iar prin despicătura de lângă ușorul acesteia s-a făcut simțită răsuflarea agitată a unui câine dornic să se furișeze neapărat înăuntru. Un fluierat scurt, însă, l-a rechemat la datorie. Pașii cuiva bine dispus, purtând o încălțăminte cu placheuri ce scrâșneau prin pietre, s-au îndepărtat apoi, luând-o la vale, urmați imediat de ceilalți, ușor ca fulgul, ai patrupezelui.

Cu ușa închisă, abia dacă mai deslușeai câte ceva. Inspirată parcă de păianjenul ce dormita, retras într-un ungher al ferestruicii prin care în curând vor pătrunde primele raze de soare, tăcerea se și grăbise a-și arunca voalul peste puținele lucruri de acolo. Aparent plictisită, o mus-

că mare, de pădure, cu zbârnâitul ei de ici-colo, nemulțumită de puținătatea spațiului în care nimerise, nu făcea altceva decât să sublinieze intimitatea acelei liniști. Poate și fiindcă din afară nu răzbătea vreun alt sunet. Chiar!, ce naiba mai așteptau ciripitoarele pădurii? Totdeauna s-au trezit cele dintâi, de cu noaptea-n cap. Așa o fi, de ce nu, cu condiția ca și restul lucrurilor să se petreacă după tipicul binecunoscut lor. Numai că, uite, semiobscuritatea de afară încă nu dădea semne de împrăștiere, iar în depărtare nu se întrezăreau schimbări liniștitoare.

Un acordaj general, izvorât de undeva dindărătul masivului muntos, răspândea acum zvon de tunete, ecouri de trăznet prin văile împădurite, prin hăurile căscate între versanții de stâncă și gresie, pregătind probabil acel ceva care făcuse să amuțească obișnuita zarva matinală a micilor zburătoare. Cam aiurea și vremea asta, doar ziua începuse atât de bine...

Primii stropi, neobișnuit de mari — s-ar zice de mărirea unei beșici de pește — au căzut neînsoțiți de vreun fâșâit, lovind fără pic de vlagă acoperișul de șindrillă al cabanei — o darabană dezlânată. Păianjenul, trezit la viață, s-a mutat în centrul prăfuitului său hamac, ca pentru a asista la un spectacol ce nu trebuia pierdut. Un tunet înspăimântător a zguduit în acea clipă solul, făcând să zăngăne podeaua, pereții din bârne, întreaga structură de lemn a cabanei. Ce a urmat, însă, ar descumpăni orice așteptare.

Averse ropotitoare, una mai violentă ca alta, asaltau acum, în valuri, un acoperiș prea subțire să le facă față multă vreme, scândurile ce îl susțineau zbârnâind asemenea unei corzi de zmeu. La un moment dat, schimbându-și tactica, rafalele, mult îndesite, s-au năpustit a lovi sălbatic în peretele de la răsărit, geamul păianjenului pierzându-și în câteva clipe orice transparență, fiind străbătut de vâne

lichide groase cât degetul. Vântul ce însoțea avalanșa apei se infiltra cu de-a sila printre bârnele cabanei, făcându-le să șuiere ascuțit, să trosnească, după cum, din pădurea de molid înconjurătoare, se făcea auzit pocnetul ramurilor rupte, cât și prăvălitul lor. De la izbitură de bici, fâșâit aspru, apa căpătase acum un sunet gâlgâitor, de bulboană în naștere.

Șiroaiele, la început timide, prelinse cuminte pe sub ușa din scândură, au devenit subit, fără prevenire, mult mai îndrăznețe, transformându-se văzând cu ochii în șuvițe ce țâșneau prin îngustele ei deschizături laterale, printre bârnele pereților, pe lângă cerceveaua ferestrei.

Lacul de pe podea ajunsese de-o palmă și jumătate când cizmele verzi, de gumă, aflate aliniate la locul lor, s-au răsturnat. Au început, tot atunci, să se miște, câte unul, lemnele tăiate și despicate, stivuite în două grămezi lângă sobița de fontă, una cu lemn de brad, alta cu lemn de fag. Năruindu-se, stivele și-au împrăștiat lemnele scurte în toate direcțiile pe suprafața apei clipocitoare, în continuă creștere.

Pe neașteptate, ferestruica a cedat, fiind împinsă înăuntru de un șuvoi gros și tulbure. Sărmane păiajen...! Nivelul apei a crescut după aceea vertiginos, ridicând mai întâi patul de o persoană, din colțul ferit al încăperii, cele două scaune scunde, fără spătar, apoi masa, cu tot ce avea pe ea. Acum toate pluteau liber, în derivă, schimbându-și câte puțin orientarea avută, din cauza frământărilor apei — s-au oprit, pe rând, unele într-altele. Ultimele care au căzut pradă nivelului au fost mantoul cel îmblănit, gri închis, o căciulă militărească, cu urechi, un prosop în dungi galbene-roșii și o sacoșă de plastic, plină cu mărunțișuri — cu toate fuseseră atârinate în câteva cuie bătute într-o bârnă de sus, din apropierea grinzii. Au plutit

mult timp așa, în parte deasupra, umflate, cocoloșite, în parte răsfirate fantomatic sub luciul apei.

Deși afară părea să se fi oprit orice mișcare și, luând seama la lumina din jur, ieșise chiar soarele, nivelul a crescut însă nestingherit până aproape sus de tot, rămânând după aceea neschimbat. În cabană domnea o liniște rezonantă, nefiresc de sonoră, întreruptă din când în când de ușoare izbituri și clinchete. În apropierea tavanului, pe masă, un individ în ținută diplomatică, aflat pe puntea înaltă a unui pachebot alb, surâdea larg, electoral, unui grup care îl întâmpină cu stegulețe colorate; în acea porțiune ziarul nu se udase.

Pe sub apa din interiorul cabanei umbrele erau vagi, unduitoare, lumina ce îngăduia să se observe câte ceva provenea în principal de la fosta fereastră, acum fără sticlă și cadru. Prin pătratul ei azuriu-lăptos tocmai s-a zvârlit înăuntru — întâi cu contururi întunecate și, după ce i-a trecut pragul, ca arătare albicioasă — o modestă caracatiță în căutare de refugiu. S-a învârtit o vreme pe lângă pereți, dar n-a prea arătat să-i convină locul.

Podeaua se înclina, încetișor, când într-o parte, când în cealaltă.

Ioan al nimănui

Cred în Lume ca într-o margaretă, fiindcă o văd. Însă nu o gândesc, căci a gândi înseamnă a nu înțelege.

... alias Alberto Caeiro

1. Gura de canal

Alunga din răputeri blestemata zădărnice ce-i dădea târcoale. Cu fălcile încleștate, înota între malurile abrupte, în parte surpate, ale canalului cu apă măloasă ce-l răsucea după voie, în undiri ample, leneșe, aidoma unei dihanii informe pe care nimic n-o putea grăbi sau abate de la ritualul festinului. Tot mai conștient că în curând puterile îl vor părăsi, încerca să-și drămuiască efortul cum se pricepea mai bine, în speranța ivirii unei ocazii, oricât de scurtă, numai cât să-și tragă sufletul. Îi ajungea că se putea menține la suprafață, fără a mai încerca să se opună curentului ce-l înfășura, treptat, în toropeala faldurilor ude ale unui adevărat lințoliu.

Pe lângă toate astea, îl înnebunea înălțimea malului de care încercase, nu o dată, să-și agațe într-un fel oarecare brațul, zdrelindu-și până la urmă coatele, chiar genunchii și bărbia, în cramponările lui inutile. Căci tot timpul acel prag întrecea cu câteva degete orice tentativă a sa, dovedindu-se a-i fi pe de-a-ntregul interzis. Și, lucru curios, adevărata lui intenție nu era de fapt escaladarea pere-

ților acoperiți cu amestecătură de lut, excremente și bale — o asemenea treabă era total nepotrivită halului de epuizare în care ajunsese —, el neambiționând decât să-și înalțe cumva capul, să respire orice altceva în afara duhurii grele, umede, ce învăluia, ca un ulei de-o palmă, apa aceea infectă.

Dacă la început mai zărise câte ceva în jur, adâncimea beznei de acum îl făcea să nu mai poată fi sigur că se afla tot timpul numai la suprafață. Își mișca doar brațele în același craul șleampăt, prin care, deși nu smulgea apei vreun clipot, își apăra măcar convingerea că făcea tot ce-i stă în putință pentru supraviețuire. Cu alte cuvinte, o făcea în mod reflex, fără a mai spera cu adevărat într-un liman, după cum n-ar mai fi putut crede că acea apă zoioasă să fi avut vreodată sens de curgere sau, mai bine spus, de scurgere. Nu știa sigur cât o fi durat răsucirea asta a lui, poate minute, poate ore, și nu-și va bate capul cu așa ceva, dar l-a chinuit cât o tortură de noapte. Ceea ce contează e că s-au ivit, în sfârșit, și zorii...

Prefirat printre niște pleoape tumefiate, temătoare, torantul de lumină s-a prăvălit fără pic de milă în sufletu-i stors, ținându-l mădular cu mădular în adâncul marelui pat, pe aceeași saltea pietroasă. Și-a calmat respirația privind tavanul.

În cele din urmă s-a ridicat într-un cot nesigur; a mai așteptat o vreme așa, risipit, cu privirea tulbure căutând ceva fără nume prin încăperea spațioasă, sobru decorată cu câteva pânze de Corot, un dulap-bufet, două fotolii imense, un secretaire și o consolă cu oglindă, toate acestea fiind de colecție *Régence*. Dezgustat că se trezise acolo unde nu-l mai mira nimic, a plescăit din limbă, trecând-o apoi peste buzele uscate.

Prețiozitatea cu care îi fusese mobilat dormitorul nu mai era demult în stare a-l revolta cu adevărat. Doar că-l obosea, îl deprima. Chiar dacă nu recurseseră la porțela-

nuri de Sèvres și la damasc stacojiu pentru tapet — lucru care, ce mai, l-ar fi scos din țățâni —, reușiseră totuși, după negocieri în toată regula, a-l plasa, stingher, împreună cu înaltul său pat imperial, în centrul unui impresionant persan de epocă. Iar după încă alte câteva concesii, pe nesimțite, s-a văzut surghiunit între piese de mobilier unicat, constrâns fiind astfel să respire zi și noapte un confort oficial, muzeal, patrimonial — oricum i-ai zice —, dar acolo nu mai putea fi vorba de intimitate.

Cămașa pijamalei o simțea lipită în spate, cearșaful făcut ghem sub el, iar amândouă purtau în ele izul acru al albiei din care tocmai ieșise.

L-a dezgustat până și pielea obrazilor, brăzdată adânc și spânzurându-i pe pomeții osoși; și-o studia atent, dureros de atent, în oglinda ovală de lângă șemineul de teracotă albă până unde și-a târșit papucii găsiți, ca de obicei, aliniați la capătul patului de neobosita Erji. Și-a plimbat încet degetele uscate peste arcade, peste obraji și bărbia acoperite de peri fără culoare, încă aspri, ca pentru a se convinge prin pipăit de realitatea celor câteva trăsături străine pe care le descoperea în acele ape neiertătoare... Le accepta, ce să facă, nu avea cum a li se împotrivi. Mereu altele, mereu altele — deci, în fond, nimic nou.

S-a desprins din fața consolei, pășind șovăielnic spre draperiile plușate ce atârnavă în dreptul uneia din cele două ferestre înalte; le-a smucit în lături.

L-a trebuit un moment de zăbavă ca, rezemat cu palma de răceala geamului, să-și poată reveni din orbire. Prea multă lumină, așa deodată, pentru ochii săi de vechi prizonier. Iată ce înseamnă să privești către lume de după grătile unei guri de canal...

Reușind să deștepenească canaturile ferestrei și apoi îmbrâncindu-le înapoi, a putut inspira din plin aerul acelei

dimineți dominate de un soare năvalnic, neobișnuit de fierbinte.

„Merită!” l-au lovit aparent din senin dinții lungi, ca de furcă, ai unui gând bizar. „Merită, loane, merită!” îl tot împungea drăcușorul, tropotind nerăbdător din copitele lui mici, asemenea unei obrăznicături de patru ani care vrea neapărat să bea din paharul tatii.

De ce nu, în definitiv? Cu toții suntem uneori săraci cu duhul...

Așadar, după un scurt răgaz, depărtându-se de fereastră, Ioan a început să-și desfacă nasturii pijamalei. Frisonul ce-i juca în degete vestea că astăzi, fără îndoială, va fi o altfel de zi. Una fără canale și guri de canal.

2. Cum se ridică praful

Ca beat, o vreme Ioan s-a complăcut în a spinteca cu creștetul talazurile arșiței vălurite din darnicul furnal al cerului. Ocoala în primul rând locurile umbrite ce-i ațineau calea, pe cele mai mici evitându-le sărind ușor peste ele, ca peste niște bălți noroioase, și nu ținea cont de amețeala ce-i tulbura văzul la fiecare salt. Nu-l interesa decât să-i pătrundă căldura soarelui până și-n cea din urmă fibră a lui, nimic altceva.

Undele de uscăciune, aproape lichide, îi legănau pașii pe străduța ce șerpuia printre hardughii de toate mărimile, majoritatea lor având geamuri oarbe și balcoane șubrede din ghips înflorat, aninate neplăcut de sus, aproape de acoperișuri; îl înfiora să le știe undeva deasupra lui. Fără îndoială, îl înfiora toată această lume, poate fiindcă îi uita-se regulile. Un pesmet de dimensiuni aberante părea a fi tot ceea ce vedea acolo, sau, mai aproape de șoapta intuiției, mucavaua ciuruită de carii a unui decor îmbătrânit,

decolorat, dat uitării într-un colț îmbâcsit de magazie. Dacă ceva părea a susține zidurile aplecate cu precădere în afară, ca vinovate de-o prăbușire inevitabilă, dându-le în același timp un aer pașnic, cimentând cât se poate de firesc, laolaltă, cărămidă, lemn, tablă roasă de rugină și gusturi ridicole, acel ceva care îl adusese de fapt acolo nu era altceva decât *liniștea*. O liniște rudimentară, limfatică, una alcătuită din miriade de vinișoare în care pulsează o viață molcomă, ciclică, poate însuși timpul. Ținea numai de intimitatea lui o astfel de liniște, în felul cum nu se putea bucura de un arbore căruia i s-a confiscat foșnetul frunzelor, zumzetul insectelor, cuiburile și țipătul păsărilor sale.

Cât despre cealaltă — liniștea filtrată, cea sterilă, amenajată ca un acvariu în care, pentru a immortaliza peștii, melcii și algele, s-a turnat, în locul apei, un soi de plastic, perfect transparent, dintre acelea care doar mumifică —, de aici încolo nu voia să mai audă.

Ce chestie... Dar e pueril, e caraghios!

Vuietul ce i s-a iscat între pereții ca de hârtie ai craniului odată cu încercarea de a-și imagina cam ce fel de cutie de rezonanță ar ieși prin lovirea cu un berbec roman în acea îngrămădire de ziduri construite fără logică, acum găunoase ca trunchiurile copacilor uscați din marginea râpelor, crescute unele din altele asemenea unui recif părăsit de ape, calcificat, vuietul astfel închipuit căpătând inadmisibil de multă realitate în mintea sa. La urma urmei ce era de regretat? O făcuse fără intenție imediată, mai mult într-o doară, atâta doar că acest mic și nevinovat capriciu găsisese consonanțe de nebănuț în tărtăcuța sa. Ce aiureală, ce straniofonie, totuși! Vuietul ăsta se armonizase într-un cor jalnic, nelipsit de stridențe și falseuri. Ceva în genul zăngănitului de geamuri.

A băgat de seamă că încremenise acolo de minute întregi, așteptând nici el nu știe ce, așa că a luat-o repede din loc. Altfel, ca un netot ce e, ar fi în stare să se reculeagă la mai toate colțurile de casă.

... Știuse asta, numai pe o străduță uitată de lume pot fi călcate trotuare strâmbe, pietre și griblură care îți împărtășesc tălpile cu praf încins, că doar acolo te puteai bucura de-un văzduh patriarhal, de muzeu ignorat de locuitorii orașului, unde exponatele își așteaptă răbdătoare ararii vizitatori spre a le destăinui înțelesuri tainice, valori surprinzătoare pentru oricare alții. Era sigur că măcar acolo era suveran în ceea ce privește aprecierea lumii prin propriile simțuri și că o astfel de liniște, pe drept cuvânt privată, numai a lui, nu ar însemna neapărat egoism.

Cisterna a trecut la un pas de Ioan hurducându-și încheieturile; n-o auzise. Mai mult din reflex, s-a aplecat să-și scuture pantalonii. Realiza inutilitatea gestului, dar a mai lovit de câteva ori petele deja conturate, așa, ca să fie...

A rămas cu capul atârând în jos. Nu-și amintea și pace când a simțit, în nări și în gât, polenul sec, astringent, al periferiei, ultima oară. Să fi fost prin anii studenției, parcă... Dar ce mai contează, cât timp nu-l împiedica nimeni să urmărească cum delicatele mărgelile de apă fuseseră învăluite în voaluri alburii de praf; îl fascina o atât de plâpândă și efemeră existență, văzând cum micile sfere strălucitoare erau sorbite treptat, cu satisfacție clipocitoare, în covorul de pulberi cenușii-gălbui.

O dată cu acel colb în care se tăvălise pe vremuri, Ioan își regăsea începuturile. Copilăriile, îndeosebi, îl găseau pentru moment disponibil.

Așa aplecat, și-a petrecut brațul peste fruntea asudată, s-a întins și a zâmbit soarelui din dreptul stâlpului. Cu fie-

care rid destins, fața lăsa tot mai multă căldură să o transpară, mai cu seamă prin pleoapele-i de pergament, ajunse ca de jar...

Zvâcnetul surd al timpanelor, cât și pulsul greu din venele ce amenințau să-i pleznească-n gât, l-au silit a-și îndrepta cu un icnet trupul, auzind cum îi aluneca în corp, spre vechea lui firidă, un ditamai cheag de sânge. Eh, tânăr... Un pled grosuț, din lână australiană, așezat pe genunchii lui artrozici, ar fi fost lucrul cel mai nimerit pentru unul ca el, și gata pe astăzi, maestre... Tânăr cu sânge de sclerozat — greu de înghițit așa ceva, ba chiar amuzant, numai că intenția surâsului i s-a rătăcit undeva pe drum, nemaipucând a-i supune la chin acea tăietură mărginită de două buze ursuze.

Nu de vitalitatea sângelui se preocupase el vreodată. Cine să-l fi făcut să cedeze din când în când, măcar o idee, să fi dat atenție capriciilor aparent fără cap și coadă, hai să le zică năbădăi, manifestate de sângele rebel ce-l umplea altădată cu o poftă de viață scandaloasă, asemeni alcoolului, cine altcineva înafara lui însuși?

A scuipat lângă el cleiul dimineții ce-i stătea în gât. A făcut-o fără grabă, tacticos, cu amăgirea că va stoarce și puțin din amăreala gândurilor năpădite, așa, din senin, într-una din prea rarele sale escapade, netezind apoi locul cu talpa sandalei.

3. Scrâșnete

A luat-o din loc cu stăpânirea de sine pe care i-o mai permitea starea de nemulțumire. Păi, ce mama naibii, își propusese atâtea...

Prin mahala nu avea pe cine să întâlnească. Merita și el o după-amiază de capul lui, una fără aerul condiționat mirosind a cafea tare, făcută la nisip de credincioasa Erji, a țigară mentolată, aprinsă de conștiinciosul său asistent,

Despa, din treizeci în treizeci de minute, exact; fără Nina, Cela, Ane-Maria ori cum le mai cheamă în ultima vreme, care-cum le este rândul în program, cu părul lor strâns în coc franțuzesc, încorsetate în deux-pieces-uri mult prea sobre pentru tinerețea lor, de surâsul lor ambiguu cu care îl invită la plimbarea obișnuită, când îl ajută să intre în limuzina neagră a Academiei, de care se săturase... Nu, dar nici să renunțe așa ușor la încântarea inițială, amărându-se din pricina unui teanc de amintiri, legat și pus deoparte ca inutil, considerat ca incinerat în cugetul său, dar care se răsfirase pe negândite, așa, evantai, imagine cu imagine... Ca să vezi cum o memorie ca a sa, educată în spiritul reacțiilor convenabile, o ia razna — semn de ramolism sigur. Știa preabine, ar trebui ținută mai din scurt, fără nici o concesie. Adevărul era că nu se simțea în stare să facă față înfruntării cu ea. Poate indiferența ar fi o soluție; mai știi, o va încerca și pe asta.

Nu-și mai controla pasul, călca pe unde se nimerea, răcorindu-și palmele ca un puști, legănate din umăr. Și ce dacă era caraghios ori mai știe el cum? Să fie. Oricum, pentru moment unicul criteriu acceptat ca să fie catalogat astfel era felul său de a privi lucrurile — basta!

De necrezut... Păsări!

Și câte!... Nu s-ar mai fi rupt de ele. Erau chiar păsări... Se scurseseră ani buni, sau mai știi, decenii, de când nu-i mai zburătăciseră privirile oprite-n sus. Până și-n zonele verzi din oraș, ori pe unde naiba le va mai fi admirat odată zborul, nu-l uluiseră vreodată în felul ăsta, răpindu-l cu totul lângă ele, imponderându-l parcă. Adevărul e că, deși nu le căutase, ar fi prea categoric să spună că nu le duse-se lipsa. Inconștient, pasiv ca de obicei. Și, fără doar și poate, observase mai demult că apariția păsărilor prin parcurile din centru nu mai trezea nimănui indiferență, că porumbeii deveniseră o raritate până și în spațiul verde din

jurul catedralei, dar faptului nu-i acordase cine știe ce însemnătate. El era mereu dus în altă parte... Și uite unde se putuseră totuși refugia ele — niște copii ai străzii, totuși —, în vreme ce prea puțini s-au omorât cu firea de grija lor. Mizantropia, se pare, îi molipsea pe tot mai mulți... Dar păsările încă nu-i părăsiseră!, iată o revelație de bun augur pe azi.

Dacă descoperirea asta îi echilibra una din balanțe — aerul se purificase parcă în jur —, talerele acesteia, însă, surprinzător de grele, își continuau, încet, ca de la sine, mișcarea spre cealaltă extremitate. În el se trezea, la început vagă, apoi tot mai intensă, o senzație de iritare, iar din străfunduri i-a răspuns imediat un sentiment de revoltă, umplându-l în cele din urmă cu sânge în clocot.

Spurcații! Meschinii! Cu câtă claritate vedea acum Ioan totul: rea-credință, nimic altceva. Numai specimene ca ei putuseră să asocieze inaugurarea *Monumentului* cu dispariția păsărilor. O mână de panglicari cu nume, erudiți nevoie mare, plictisiți să tot pună în cârca poluării dezechilibre de orice gen, acești producători de valuri numai pentru a arăta lumii că au și ei o identitate, numai ei puteau sta la baza interpretărilor răutăcioase. I-ar fi târât de mână aici, să respire împreună aerul periferiilor, să le arunce în aer îngustimea, miopia. Orice vietate reacționează la calitatea aerului pe care-l trage în piept, îl caută instinctiv pe cel respirabil. Omul, cea mai stranie dintre vietăți, se acomodează și atât; îi e mai la îndemână obișnuința. Omul va rămâne pe vecie prizonierul deprinderilor sale (și s-a făcut atâta haz că primitivii *ayanta* își sacralizau fecalele...).

Nu trebuiau neglijăți nici lingăii cu față calpă: „Maestre, de când ne-ai oferit *Monumentul* lăsam deoparte nimici-cia plăcerilor noastre trupești...” În felul lor, erau dați dracului, pentru că de fiecare dată îl înfiora o satisfacție dezarmantă, rușinoasă, care aducea atât de bine a complicitate încât îi suspecta de-o inteligență mefistofelică. Nici mă-

car nu voia să se gândească la ridicolul luminii în care l-ar fi văzut aceștia dacă s-ar fi aflat doar una dintre cele câteva porniri așa-zise puerile, degradante pentru unul ca el, și toate astea numai fiindcă ținea cu ardoare să rămână în continuare cel vrut de ei toți.

Dacă-i admiseseră totuși ceva, era fiindcă ținea de firea păcătoasă a omului și intrase demult în legenda țesută pe seama sa. *Femeia* și iar *femeia*! Aceasta a fost cea care, în ultima instanță, l-a învârtit pe degete o viață întreagă, l-a obsedat și, în același timp, l-a secătuit, ca până la urmă — de pildă acum — doar să-i vegheze sănătatea precară. Probase și căsătoria, o singură dată, dar n-a ținut; monogamia nu era de el. A rămas un cuceritor, un veșnic fermecat. De statură mică, nonconformist în toate cele, cu un mers flegmatic și gesturi sigure, Ioan cel tânăr (asta însemnând: licean răzvrătit, student al câtorva facultăți, dintre care a terminat doar una, profesor de liceu cu convingeri libertine, iar apoi, temporar, asistent la arhitectură și arte plastice) nu era nicicând în stare a neglija contururile bine trasate ale oricărei femeiuști venindu-i din față, ceea ce-l făcea să se oprească din mers cucerit pe de-a-ntregul, să prețuiască lung, de aproape, fără jenă, cu ochi ușor mijiți, de cunoscător, ca înaintea unui nud în lucru, provocator și curtenitor, pe aceea ce tocmai trece, unduitoare, la două palme de sexul lui. Multe, în primul rând cele răpitor de frumoase, i-au cedat poate din spirit de frondă, de sfidare a conveniențelor, iar altele, nu puțin, se lăsau seduse de proiectele lui, de anvergura neobișnuit de ambițioasă a acestora, de spațiul original în care trăia — un veșnic atelier-șantier —, de incursiunile ce le făceau alături de el în magica istorie universală a artei. Le vedea înnebunite de felul său furtunos în care le devora, cum îi tolerau orice fantezie erotică, ca unui copil neobrăzat și robust, pentru care nu mai contează că se mânjește până la urechi când își înfulecă înghețata preferată. Feme-

ia i-a conferit lui Ioan acea dimensiune prin care el putea accede la înălțimea Creatorului, la credibilitatea a tot ce făcea, la însăși încrederea în sine. Pe atunci era încă de parte de Dumnezeu.

În anii cavalcadei succeselor sale, iubitele cu care se afișa în lume erau constant în număr de patru, și nu neapărat aceleași. Oscilarea între ele îi imprima energia turbionară a unui motor electric, insuflându-i astfel efervescența de care avea nevoie în clipele însingurate ale creației. La fel de natural, ele îl trădau, îl furau, îl părăseau de fiecare dată. El doar le iubea, le mințea frumos; le ajuta chiar să-l înșele... În ultima instanță, pentru ele construisese, de fapt, *Monumentul*.

Abia târziu, o dată cu revelația că lumea se mișcă în legea Dumnezeului care a creat-o și nu după logica orgoliului hormonal, le-a părăsit o dată pentru totdeauna. De pe urma lui avuseseră cu toate numai de câștigat, nu le-ar fi plâns de grijă. Iar Ioan, devenit temător și mistic, cum nu știuse vreodată a-i sta în fire, părea să se fi împăcat definitiv cu vremelnicia omenească, cu renunțările.

Întrucât ani îndelungați, chinuitori ca dracu', și-a reprimat tângelile ca pe niște prunci făcuți în taină, cu secretara, se denaturase de unul singur, deci, o eroare care-i contrăfacuse formula de viață, constrângându-l la umiliința acceptării unui prestigiu împovărător, a unei prestațe „fără cusur”. Din păcate, spiritul lucid și l-a redobândit abia spre bătrânețe, când „recuzita” asta îi fusese trecută, cu încetul, în sarcina celor din preajmă, specializarea lor rezumându-se la a tezauriza, de a conserva bunurile patrimoniale. Cu ocazia aceea a constatat că nu-și mai aparținea, că-i fuseseră inventariate până și clipele de singurătate. La fel, oficialele și fictivele lui metrese — tinere simpatice, bine și cu gust îmbrăcate — îi erau, în realitate,

simple însoțitoare cu rol pur imagistic. Straniu sentiment să te știi devenit legumă... În plus, se vedea și prădat, nu atât pe dinauntru, cât în drepturile cele mai elementare. Un duș rece care l-a făcut pe Ioan să treacă la lupta de rezistență. Ceilalți, însă, buni strategii, l-au neutralizat fără efort, aproape în joacă, cu zîmbete și autoritate „parentală”. A realizat atunci cât de inegală îi era lupta, asociind-o cu aceea a unui gard viu ce, la un moment dat — în pragul desfrunzirii ultime și a uscării —, refuză a-i mai fi retezate acele ramificații crescute spontan, în legea naturalului, nemaivrînd să respecte geometria trasată în mintea grădinarului. Un asemenea gard, dacă totuși se pretinde viu, măcar forma și mijloacele de apărare ar trebui să și le decidă singur, indiferent la asigurările privind măiestria, profesionalismul și rapiditatea operației de tundere.

Nesupusul său gard viu l-a adus pe acele străduțe periferice, în speranța desfacerii tainicilor muguri tomnateci, în a căror latență credeau deopotrivă amândoi, în suflet promițându-și un octombrie de altădată, când miracolul înfloririi mai era uneori posibil. De sperat, sperau amândoi, numai că Ioan o făcea într-un fel temător, punându-și cât se poate de serios problema dacă ploile târzii, cu soare, ar folosi într-adevăr unuia de vârsta lui; s-ar fi mulțumit și c-o ploaie amărâtă, numai să-l convingă, să-l amăgească nițel. În orice caz, era de preferat să spere, întrucât de resemnare într-un canal privilegiat, prin care se scurgea același borhot cu miros de formol, de zambile plantate pe morminte, se săturase până peste cap.

Și-a mutat privirile în înalt, din nou, de data asta stărui-tor, în așteptarea unui semn venit dinspre zburătoarele lui; avea de făcut multe, multe lucruri astăzi... Le-ar fi cerut umil iertare, cu căldura prietenului către alt prieten, numai să-l primească printre ele... Să se vadă odată scăpat de reproșurile care-i măcinau nervii tocmai acum, în rarele lui

clipe de reculegere. La drept vorbind, dacă ar reflecta ceva mai calm, cu detașare, nici poluarea n-ar trebui să fie complet absolvită de răspunderi, iar el prea dramatiza totul, ajungând să cerșească clemență unor biete necuvântătoare. Că le-ndrăgea, asta-i altă poveste.

Un scrâșnet lung, a icnet, l-a paralizat. Un automobil încins, galben-portocaliu, oprise cu botul la două palme de genunchii lui Ioan. Portiera a răbufnit odată cu un obraz congestionat:

— Tăticule, calci pe nori?! Te stâlceam, bă, tăntălăule, o pățeam cu tine! D-aia ai ochi în capul ăla sec, să vezi! Bă, moșule, tu m-auzi?...

— Lasă-l, lorgule, termină odată!... Tu nu-l vezi?... a auzit Ioan un glas aspru de femeie venind din spatele celui ins. Uită-te mai bine, că tu ai ochi buni... Nu la mine, lorgule, hai că ești nostim!

Ioan aștepta în neclintire, simțindu-se ținta unor priviri dezorientate ce încercau, în panică, să înțeleagă ceva ce le depășea.

— Din-ăia ce se roagă la *Monument*, pricepe, lorgule...! a adăugat rugătoare femeia, în a cărei voce începeau să vibreze nevrăcalele. Ei...? dar, cum nu obțineai ceea ce scontase de la partenerul ei, a pufnit agasată: Hai, dă-i drumul, că mă enervezi. Hai odată!

În sfârșit, portiera a fost trântită, chiar dacă nu cu cine știe ce fermitate. Înainte ca mașina să cabreze și să se piardă într-un haos de praf, în clipele acelea stupide, chinuitor de lungi, în care tipul de la volan nu făcea altceva decât să stea prăvălit, cu capul lăsat pe spate, în rezemătoare, Ioan a apucat să audă ceva ce i-a trezit îndoieli amarnice. Un gol i se căscase în piept...

Din el a țâșnit, ca o răbufnire purulentă ce rupe o cicatrice veche, cea mai murdară înjurătură dintre câte știa. Un urlat de lup înnebunit de lună. Limba aceea

inscandescentă a pârjolit de-a lungul pereților mai multor case, stingându-se în sincope undeva prin cotloanele zigzagate ale străzii, pe unde tocmai mureau ecourile unui eșapament înecat.

S-a urnit, fără a-și propune o direcție anume.

Mergera, călca, înainta cu intenția declarată de a ieși cu orice preț din acel moment; își purta fierberea pe două picioare de plastilină, iar aburii acesteia, înălțându-se, îi împăienjneau vederea, îi întăreau fălcile. Auzea cum îi pârâia în gură complicata lucrare la care doi cunoscuți stomatologi își pierduseră timpul și răbdarea doar pentru a-i da lui puțința să-și mestece singur dejunul, însă mult mai limpede simțea el, ca venite din înaltul unui naos, șfichiuiturile biciului ce-l încovrigau de durere: „... Mai bine mă lăsai prost, mamă!... Mi se apleacă de ăștia.”

4. Blocul

Ioan nu se voia decât ceea ce era acum: un mai-mult-să-se-afle-n-treabă în nădragi scofâlciți, cămașă cadrilată nu prea nouă, sandale de plebeu, pe piciorul gol, obraz neras, păr în șuvițe argintii răspândite pe un creștet pătat cu maroniu, ochi stafidiți în orbite închise la culoare. Cum dracu' și de unde până unde a ajuns să fie asociat cu cel de care nu mai voia să știe, cel puțin astăzi!?

I-ar fi recunoscător aceluia care i-ar da o explicație cât de plauzibilă. Deconspirarea fusese mult prea brutală, una care-l aruncase tam-nesam în sudorile vechii sale vinovății... Dar avea el oare suficiente certitudini ca s-o numească „deconspirare”? Legătura făcută între înfățișarea sa și *Monument*, da, poate asta l-a zdruncinat din prima clipă, i-a anulat orice reacție. Oare inhibarea sa puerilă să le fi mărit confuzia? Dar era și pluralul „ăia”. Care „ăia”? Ca și acel „se roagă”. Nu pricepea o iotă. În ce privește felul

cum arăta, nu avea ce să-și reproșeze, doar se declarase satisfăcut de cum se deghizase; se studiasse atent înainte de plecare, fiind satisfăcut de aspectul lui comun, de om al străzii.

Ce mai, la naiba, s-a agitat prosteste! Evident, la mijloc trebuie să fie altceva. O simte, are certitudinea intimă că nu el a fost cel recunoscut. Un altul cu siguranță, unul „din-ăia” pe care-ar fi curios, chiar interesat să-i cunoască și el... Chiar era? Aici, din păcate, era nelămurit. La ce i-ar folosi acum, când fugea de scârbire, să afle ce s-ar putea ascunde îndărătul unei astfel de expresii? Măcar în privința asta să rămână nedumerit și tot n-ar fi în mare pierdere.

Zile, numai bune pentru elucidat neînțeleșuri, vor mai fi și altele, destule, pe când asta de acum era una, poate ultima care-i îngăduia neîngăduitul și-i promitea câte în vremuri frumoase. Ziua asta n-o va irosi pe tichii de mărgăritar luându-se după franțuzul cel aiurit care-l asigura odată că timpul este materialul ideal pentru confecționarea praștiei. Cine-și închipuie, la o vânătoare de cai verzi pe pereți — ca, de pildă, cea de acum —, că timpul poate fi întins și până la ureche, se înșeală amarnic. Neglijând — cum, de altfel, o pățise el însuși la vârsta uceniciilor esențiale —, că orice lucru își are limitele sale stricte, la o întindere plină de entuziasm, acel cineva va fi pleznit pe neașteptate peste față, sălbatic, cum e mai rău. Un om cu scaun la cap nu și-ar storce, deci, creierii, taman în ziua sa liberă, pentru a-și aminti mai multe lucruri decât are nevoie. Mai ales că, într-adevăr, era o după-amiază în toată splendoarea ei, magnifică!

Crengile unui salcâm ivite printr-un grilaj lung i-au răzu-it obrazul până la tâmplă, dar nu le-a luat în seamă. Arsura chiar îl încânta, îngânând mai departe cântecelul deocheat

de care-și amintise cu surprindere mai înainte, iscându-i un zâmbet larg pe chip.

Se petrecea ceva uimitor cu el, era convins de asta, din moment ce s-a pomenit în minte cu niște șoapte năstrușnice, nelalocul lor: „Uite, amice, ăstea da culori adevărate! Serios, loane, de unde a mai răsărit un așa cer luminos, scaldând totul în culori de basm, parcă lustruind și patinând lucruri de neobservat altădată. Chiar!, de unde, amice?...”

— Domnu', fiți bun!... Uu-u, domnu'!

Smuls din reverie, Ioan a orbecăit cu privirea pe zidul dinspre care auzise strigătul.

— Aici! Mai sus, domnu'!...

În fine, a dat de ins la nivelul cinci. Îi zărea parcă și zâmbetul, ori era de înțeles.

— Un program, atât, domnu'!... N-o să rămân dator... Zău, v-aș ruga mult! E după colț, aproape de tot. Ce zi-ceți?

Toate îl luau pe nepregătite.

— Eu? Păi...

Dar nici așa! Nici nu se cunoșteau, de-o vârstă nu erau — diferența fiind chiar considerabilă —, iar individul îl trimitea, ca pe-un țișănuș, după programul TV...

A observat pe celălalt trotuar, un pic mai în susul străzii, chioșcul. Și, cum nu-l mai preocupau ironiile sorții, și-a zis că, în definitiv, n-avea ce pierde. S-o ia măcar ca experiență.

— Bine, s-a făcut.

De la balcon, omul într-un halat deloc nou a aruncat o monedă lucitoare.

Ioan, cuprins de o îndrăzneală vecină cu imprudența crasă, s-a mișcat repede pe direcția bună. A reușit s-o înhațe din zbor, ceea ce l-a încântat de-a dreptul. Dexteritatea în astfel de treburi se numărase pe vremuri printre mândriile lui cotidiene, cele care-i confirmau că totul era cu

putință. Nu-l părăsiseră deci cu totul! Regăsirea asta de sine îl binedispunea la culme, făcându-l să se simtă ca atunci când, în urmă cu peste treizeci de ani, după o dispariție inexplicabilă de patru luni, și-a găsit, încovrigat pe preșul din fața ușii, câinele. A rețrăit înduioșat scena în care Spic i se aruncase cu labelle lui mari și murdare pe reverele sacoului, respirând precipitat și luându-i la lins tot obrazul.

I-au revenit în minte drumurile de mai demult, făcute după cumpărături. Pe unde nu trecea atunci, alegând de regulă un traseu ocolit, mai lung, pe când uita de plasa ce i se bălăbănea de glezne, numai ca să se piardă în vitrine, în aglomerația din fața cinematografelor, printre minunățiile electronice scoase de basarabeni pe tarabele din piață... Părinții, fiind obișnuiți cu întârzierile sale, îl certau mai mult din rutină sau, mai simplu, nu-i spuneau nimic. Găsea o plăcere deosebită în a colinda prin oraș cu banii mototoliți în pumn, gândindu-se la cam ce ar putea să facă cu acea sumă dacă ar fi fost banii lui de buzunar. Acum, cu ziarul cumpărat în mână, s-a revăzut cum aducea acasă, ca pe-un trofeu vânătoresc, plasa încărcată cu ce reușise să cumpere.

Insul din balcon fuma cu nerv. Se perpelea vădit; nu îl zărise încă.

— La datorie! Hei, ia uitați! și a folosit programul ca pe-un fanion de semnalizare.

Zâmbea stingher. Cel de deasupra a zvârlit departe, cu un bobârnac zdravăn, mukul ce începuse a-i arde unghia.

Ce pierdere!... Cu măcar o fărâma de întuneric în jur ar fi avut parte de niște curbe magnifice, desenate-n văzduh de acel jar. Păcat...

— Dar ți-a trebuit ceva timp, măi tată..., i-a auzit Ioan bombănitul. Și, cum nu avea timp de pierdut, omul i-a mai aruncat în pripă: Bine, lasă, caută-mă la nouăștrei. Stai!...

N-ai cumva să-mi schimbi..., dar s-a răzgândit. Bine-bine, lasă asta. Hai! și balconul a devenit pustiu.

Blocul, o adevărată hecatombă arhitectonică, pe lângă faptul că nu semăna a nimic, avea peretele frontal aproape negru de cât fum înghițise, o tencuială bolnavă, putredă, căzută pe mari porțiuni. Mai mult ca probabil aparținea unei perioade obscure. La intrarea prin gangul înalt și boltit l-a izbit în față, ca avalanșa unei tone de zăpadă fleșcăită, cu iz muced, un puternic curent de aer rece, venit dinspre curtea interioară. Un asemenea curent mai simțise trăgând doar la gura minelor închise, puse în conservare.

A pășit câteva momente nesigur, până ce a distins câte ceva prin clarobscurul care-l înconjura. În afara zidurilor nesfârșite, igrasioase, s-a împiedicat în tot felul de lăzi pentru gunoi, unele goale, altele supraîncărcate cu resturi menajere urât mirositoare, în întretăieri de frânghii și sârme cu rufe puse la uscat. Nelipsitul ochi de cer l-a găsit înghesuit între ziduri negre, la capătul unui tunel așezat în picioare.

Măcar de s-ar zvânta! Treaba lor... După aprecierea lui, o piesă de îmbrăcăminte pusă acolo la uscat, era lăsată în principal să prindă mucegai, și numai în al doilea rând să se și usuze. Umezeala aceea înecăcioasă, resimțită la tot pasul, îl atacase de cum pusese piciorul în acel spațiu, urcându-i-se rapid dinspre tălpi în glezne, în coapse, ca într-o sugativă. Nu și-a putut înfrânge scuturarea — înfrigurare și dezgust. Fără doar și poate, rufele erau întinse pe sârmă mai mult ca să se scurgă de apă, iar uscarea propriu-zisă continuând mai apoi în apartamentul, în baia sau bucătăria gospodinei; aceasta doar le înlocuiește pe cele de afară cu altele proaspăt stoarse. Pe una o avea de fapt în imediata lui apropiere: plinuță, de vârstă mijlocie, figură cumsecade, asudată, priviri curioase, deschizând și închizând aceeași ușă cu mâna rămasă liberă — una

umedă, albită, umflată de apă și detergent, asemănătoare, până la frivolitate chiar, celei tocite, de maseur din băile publice.

Cum naiba reușea femeiușca asta să se miște cu atâta larghețe pe scara suspendată înspre curte, s-a întrebat el în ciudat, căci lui i-a trebuit destulă concentrare spre a nu privi în jos și a nu scăpa vreo clipă balustrada din palmă, pipăind-o orbește, neîntrerupt, în urcarea asta spre înălțimi nesigure. Nu-i ieșea din minte structura șubredă a scării de sub el, compusă din bucăți de țeavă metalică înfipite în perete, roase cu toate de lichenii maronii ai ruginii. Îi apăruse întregă când a ridicat ochii în căutarea locului unde trebuia să ajungă — amintea de-o schelă improvizată, dispusă într-o spirală largă, amețitoare, ce se ermina la ultimul nivel. Escaladarea asta îl secătuia de aer, trăind cu presentimentul unei prăbușiri iminente, când totul s-ar petrece aidoma coșmarelor ce-l bântuiau adesea, celor cu el prăvălindu-se într-un gol înfiorător, având inima contractată și măruntaiele asfixiindu-i plămânii, dărâmând rând pe rând, ca pe niște bețe de marocco, tuburile unei cutremurător de înalte orgi, în agățarea-i disperată. Cum peretele îl avea lângă el, i-a căutat cu palma soliditatea, asprimea, ori de câte ori a simțit nevoia să-și mai tragă sufletul. Dar, curios, oboseala lui de bătrân neputincios nu avea alt efect decât acela de a-l îndârji și mai tare.

Și a urcat-o până la capăt, blestemata!

Epuizarea l-a făcut să apese lung, cu zăduf, butonul cel murdar al soneriei, de parcă s-ar fi sprijinit în el, să-și calmeze mai repede agitația pieptului. A mai apăsă de trei-patru ori și ar fi bătut chiar cu pumnii dacă n-ar fi auzit în ultima clipă un „Intră-intră-nene!” înfundat de dincolo de ușă.

Nu intra în obiceiul lui să deschidă el primul ușa unei case străine, dar cum îndemnul îi era adresat lui și nimă-

nui altuia, a apăsător totuși mânerul rece al clanței. Era deschisă. S-a văzut intrând în semiîntunericul unui hol ocupat mai în întregime de mantouri de vânt, de ploaie, pardesie, sacouri uni și în carouri, o scurtă îmblănită, pălării, sacoșe fără-moarte cât toate zilele, suprapuse cu toate într-un cuier invizibil; era cel puțin de presupus unul acolo. A între-zărit prin crăpătura altei uși — a bucătăriei, se pare — o tăblie de masă pe care tronau teancuri de vase de faianță, coji de pâine, pungi sparte, o conservă deschisă, lucruri ce denotau veșnica grabă în luarea meselor de peste zi, rezumate de fapt la aceeași mâncare încropită din ce e de găsit prin frigider. S-a împiedicat în încălțărilor îngrămădite anapoda pe jos, dinaintea cuierului.

— Hai odată nene, fără sfială! a venit alt îndemn dinspre capătul antreului unde, pe geamul translucid al unei uși, se succedau pete și umbre luminescente, vag albăstrui, așa că a apăsător încă o clanță.

A fost orbit de marele reflector ce-și arunca proiecțiile în toate colțurile unei încăperi neaerisite, căreia îi tapeta pereții cu motive în continuă schimbare, culoarea dominantă urmând imediat alteia. Poate camuflarea ferestrei și lipsa altor surse de lumină să-i fi contrazis lui Ioan simțul normalului, ducându-l la concluzia că acolo ceva nu era în regulă. Nu atât că l-ar atinge nesinchisirea insului la apariția sa — își ștergea mai departe subsioarele cu prosopul, nederanjându-se măcar să aprindă veioza aflată la îndemâna lui pe măsută —, dar măcar să se fi jenat de goliciunea vestimentară cu care întâmpină un necunoscut!

Întins în voie pe fotoliul tras la mai puțin de un metru de ecran, și sprijinindu-și picioarele durdului pe un taburet de tafta verde-banană, cu un ștergar flaușat petrecut pe după gâtul și ceafa asudată, omul se afla vădit în elementul său. Poate și asta, într-adevăr, să-i fi intrigat bunul simț — grăsunului îi părea foarte normal să se posteze la nici o jumătate de metru în fața ecranului, distanță pentru el, unul, de

neconceput, ca de altminteri toate aberațiile suportate de el în acel loc, începând cu scara suspendată — adevărate furci caudine pentru cel venit din afară.

— Ai fost un domn, tăicuță, mulțumesc mult! Săptămăna trecută am dat doar de techerghiei. Unul a șters-o cu banii, escrocul! Cei ca dumneata sunt ceva rarissimi azi. Dar ia loc, te rog, fă-te comod. Hai, nu te codi atâta, ia un pahar cu apă rece și stai odată jos, că pierzi o finală mare. Nu te pasionează sumo? Eu mor! Să nu-mi spui că n-ai auzit de Tai-Sutara și de Mc Plath, tot nu te-aș crede. Măi, măi, dar stai jos pentru Dumnezeu, că pierdem din prima rundă!

Și, cu aceste vorbe, corpulentul omuleț s-a foit în uriașul său fotoliu căutând o poziție cât mai confortabilă, în acord cu momentele de excepție la care urma să asiste în câteva clipe. Cu fixitatea nerăbdării în ochii pe care strălucea câte un ecran minuscul, a băjbăit după pachetul de țigări printre cutiile de bere, paharele și sticlele ce aglomerau măsuta, l-a găsit, a scos, abil, cu aceeași mână, una, și a aprins-o cu gesturi automate. S-a abandonat după aceea, preț de câteva secunde, unei satisfacții numai de el știute, sorbind subțire, absent, cu privirile împăienjenite, de cunoscător, ofranda beatică a tutunului de calitate.

— E-n formă băiatul! a zbierat el deodată, bătând puternic cu palma în brațul fotoliului. Norul de praf, astfel iscat, a gravitat ceva timp, ca un nimb, în jurul televizorului. Are șanse, are șanse mari azi, uite! și omul, chicotind mărunț, femeiește, și-a frecat palmele, pregătit pentru victoria secolului.

— Unde pot să-l pun?

Ioan ar fi vrut să plece de îndată; nu-i convenea unde nimerise. Asemenea specimene, după socoteala lui, n-ar fi trebuit să existe. Un voyeur, un malformat între atâtea alții, după direcția în care evolua atunci însuși omul. O așa scârbă de toate nu-l mai încercase pe Ioan de mult.

— Ce spui?... A, programul! Așa e, uitasem... Dă-mi-l, te rog.

Insul îl privea pentru întâia oară. Părea un neajutorat așa cum stătea, cu brațul întins către Ioan, cu ochii clipindu-i în felul miopului rămas fără ochelari, voind cu orice preț să discearnă figura interlocutorului.

— Ia stai, nene, un picuț... Nu, nu, asta-i prea de tot!...

Fără a-și explica, Ioan a simțit atunci pătrunzându-l o căldură sufocantă, cum spinarea i se acoperea cu bruma panicii. A rămas însă nemișcat în continuare, ca fixat în ace entomologice pe locul în care îl țintuiau doi ochi îngustați, cu rozetă de colimator. Nu i-ar fi stricat câteva lămuriri, să-l pună cineva la curent cu ce se întâmplă cu lumea asta... Instinctul, oricum, îl avertizase mai înainte, așa că trebuia s-o șteargă urgent de acolo.

— A, vă știu, vă știu! Ce căutați voi la mine-n casă? V-o spun de la-nceput: n-o să țină! Știu ce vreți voi. A, să înțeleg, deci, că nu mai am scăpare, că trebuie să mă convingeți și pe mine, nu-i așa?!

Ioan se clătina, pus în bătaia rafalelor unui viscol de ianuarie. E prea mult... Ce se întâmplă oare cu el?

— Nu pricep, domnule, ce spuneți, dar vă atrag...

— Haida-de, nu mi te preface, „bătrâne”! Trebuia să te miros de la distanță, ce dracu. M-a orbit finala, să n-o pierd, de-asta am fost prost să te chem. Să nu credeți voi că-s nătărăul care vă lipsea!

— E stupid, domnule. Vedeți bine că sunt singur. V-am făcut un serviciu fiindcă m-ați rugat, asta-i tot.

— Bogdaproste! i-a tăiat-o sarcastic acela, dar ceva mai potolit. Ne ascundem după degete, deci... Buuun! Dar pe mine nu mă-mbrobodiți voi, e clar? și i-a aruncat o privire prevenitoare. Opiu pentru imbecili, asta-i fenomenalul vostru *Monument*! și a rânjit batjocoritor. Că vă face mai deștepti dacă beți licoarea ce v-o dă acolo? Eu nu m-aș spurca cu apa aia colorată ce pute ca dracu'. Degeaba-mi

răcesc gura, nu? Sigur că nu vezi, sigur că nu vezi... Orbi cu toții! Dar pe asta îl vezi? și i-a arătat cu degetul tensionat ecranul televizorului Zii!. Cum adică, nu? Oh, săracii... Află că mai există și alții pe lumea asta,ăștia ca mine, care-l văd bine de tot. Da, și numai pe asta! Doar n-ai crezut că sunt singur!? Și care-i paguba că nu suntem ca voi? Eu, dacă am chef, trec pe internet și discut cu orcine de pe fața pământului! Voi, acolo, vă închipuiți că-l veți putea înlocui pe ăl de sus cu sufletul națiunii, că mintea omului se descurcă și fără El? A, vouă vă ajunge să vă pupați în cur unii pe alții când sunteți în culmea extazului... Haide, nu-mi dai cu ceva în cap? Vezi, nici tu nu știi ce crezi. Eu, de-aici, din fotoliu, mă plimb pretutindenii, nu-mi scapă nimic! Poate-or fi sticleții mei, dar măcar sunt mai întreg la cap decât unul ca tine, care tânjești la instaurarea stării de „românitate” în cele patru zări — *Imperiul României*! Ce să-ți zic...

Aici, rămas fără aer, omul a horcăit a râset și s-a prăbușit în fotoliu, într-un fel dezamăgit de lipsa riposteii lui Ioan. Parcă uitând cu desăvârșire vehemența ce-l îmbujorase mai înainte, omulețului nu-i păsa decât anume cât pierduse din finala de sumo. A pus la maxim sonorul, aruncând apoi telecomanda pe măsută cu un gest care-i trăda nervozitatea. Nu-l mai interesa prezența lui Ioan. La dracu, Mc Plath pierduse deja o rundă!

S-ar mai fi ignorat ei, așa prostește, încă mult și bine — un chin suplimentar pentru Ioan cel „amestecat în troaca porcilor” —, dacă obezul nu și-ar fi amintit ceva, drept pentru care s-a răsucit să scotocească din nou printre lucrurile de pe măsuta din stânga sa, bodogănind:

— Să-mi intre-n casă, auzi... Orb am fost... Uite, i s-a adresat acela, mai mult nu am, și cu asta basta! Gata, ia, nu-mi umbla mie cu smiorcăieli, atât ți-e plata pentru drumul făcut.

Ioan n-a realizat imediat ce-nsemna mâna întinsă. A, da, plata... Nu trebuia să-l mire, intrase singur în jocul ăsta; se va conforma... A luat bancnota, lăsând ziarul să cadă între cele două scrumiere pline vârf de pe măsuță.

— Mai degrabă mă-nnebuniți voi toți... i-a ieșit, acru, șuierul dintre buze. Nu m-am ramolit chiar într-atât, e zadarnic, vă amăgiți. Pot să judec, încă am un trai al meu...

Și ar mai fi scos din el destule altele; nu de mocneli ce-i scrumau pacea sufletească ducea el lipsă. Căci linia sa de plutire i se confundase mult prea des cu deznădejdea, iar acum, stându-i în puțință să ia în sfârșit o atitudine, se împiedica, se înneca în propria bălmăjeală, permițându-i omulețului să-l străfulgere pe sub sprâncene: „Ce tot îndrugi acolo!? Mc Plath și-a revenit, sunt încă șanse!”

Când a ieșit, Ioan n-a avut putere să mai izbească ușa-n urma sa, lucru de altfel total gratuit.

Insul își aprinsese țigareta următoare, bine uscată, mai pe cînte ca precedentă. S-a tot fîit, căutînd poziția cea mai comodă în uriașul său cuibar, ca apoi să salte așa, în palmă, cele două monezi de un leu rămase ca rest, plictisit de moarte în fața valurilor ce se rostogoleau agale pe sub înalta și înșorita faleză scandinavă din agasantul intermezzo publicitar, cu singurul gând că runda decisivă va începe peste douăzeci și șase de secunde.

5. Vitrine și reflexii

N-a putut rezista. S-a întors pentru a doua oară să privească urmele rămase întipărite dincolo de bordura ce mărginea asfaltul neted al autostrăzii. Acestea nu-l urmau. Abia vizibile, anonime, mute, parcă anume așezate în centrul ovalului aruncat în drum de conul de lumină ruginie al felinarului. Abia acum, cu ocazia asta, a observat că tocmai se înserase.

Un pas peste-o graniță... Greșise crezînd că se va debarasa fără urmări de acel ținut, de colbul ce-i păstra cu sfințenie urmele de sanda, muștrare amarnică pentru cel ce poate uita... Cu toate astea, sentimentul ușurării, al eliberării, resimțit odată cu părăsirea mahalalei în acel capăt de stradă, cât și deschiderea noii perspective către măruntaiele de beton, sticlă și oțel încins ale fiarei cu răsuflare grea, numită metropolă, semăna nedorit de mult cu cel încercat cu ani în urmă de ștregarul care se ținea de șotii provenite din surplusul său de neastîmpăr și din dorința de-a sfida într-un fel oarecare interzisul, făcîndu-l responsabil de toate neîmplinirile vârstei.

Pasărea întunericului s-a lăsat atunci pe acoperișuri, aducînd sub aripi mase de aer răcoros, proaspăt, în tonuri de acuarelă udă, o neașteptată mană cerească pentru un Ioan sleit, amator de schimbări lăuntrice.

În drumul spre casă, odată ce s-a văzut înghițit de viermuiala străzii, s-a lăsat furat, ca atîția alții, de mulțimea vitrinelor ivite în cale. Ar fi ajuns mai demult dacă ar fi luat un tramvai, dar a preferat respirația largă a bulevardului, altfel înghesuirea într-o cutie de tablă ce-și zăngăne toate încheieturile i-ar spulbera până și bruma de bună dispoziție care-i promisese o zi cu mult cer albastru deasupra capului. Și oare, că se întorcea de bunăvoie la poalele *Monumentului*, a cărui umbră îl sufocase un timp cât veșnicia gheenei, și numai pentru o condiție privilegiată, de relicvă, de exponat cu har autobiografic, asta nu însemna că se retrăgea spre lașitatea comodității? Că gardul cel viu, sătul de inconvenientele luptei, se abandona în mâna grădinarului și-a foarfecii sale?

Dacă i-ar fi fost în intenție să ajungă acolo, ar fi făcut-o de la început, repede, fără ocoliș, iar în locul escapadei ăsteia aiurite, în travesti, ar fi beneficiat de-o promenadă instrumentată după tot protocolul, instalat între pernele li-

muzinei de lac negru a Academiei, cu Smara sau Anabela alături, numai bune să le mângâie pulpele pe sub rochia ridicată deasupra unor genunchi impecabili, iar pe locul din față cu un Despa doldora de informații și comentarii la zi, cam piperate ele, dar spuse pertinent, în surdină, timp în care, dincolo de parbrize ar defila monoton traseul prevăzut, ca un decor traforat în buza unui disc de placaj... I-ar fi ajutat astfel să consemneze promenada ca realizată și s-ar fi retras după aceea mulțumiți cu toții... Merita oare să-l amuze, ori să-l întristeze, duplicitatea lui? Nu se va strofoca în găsirea unui răspuns; nimic nu-l presa în direcția asta.

Vitrinele îi făceau plecăciuni grațioase la mai tot pasul. Adevărat, meritau și ele puțină atenție. Aveau geamuri uriașe, strălucitoare, efecte luminoase halucinante, mărfuri mai accesibile ca oricând, iar privirilor profane nerămânându-le decât să le înscrie inconștient printre poftele lor secrete.

Nu puține erau însoțite de câte-un fond sonor propriu, sesizabil numai în imediata lor apropiere, în care succesiunile de sunete, nu multe la număr, dar de tonalități insinuante, obsesive, se desprind alene, se împrăștie în jurul privitorului ca un roi de îngerași cu aripi multicolore, subjugându-l, aproape silindu-l a le îngâna inconștient firul melodic. Capcane nemaipomenit de dulci, un drog injectat altfel de cum se obișnuiește.

La o anumită înălțime, pe cristalul ce separă lumea iluziei de cea a ofertei comerciale, se puteau distinge amprente de palme, de nasuri mici, turtite.

Printre ele se amestecau cândva și ale sale. Pe atunci erau șterse zilnic cu o bucată de molton; apucase să și audă zăduful celui care o făcea — un băiat de prăvălie îmbrăcat îngrijit, bine ferchezuit și duhnind a colonie tare;

se vedea că ține la imaginea și poziția lui. Ambiții potrivite cu omul potrivit.

Din spate, o voce amabilă căuta, se pare, un interlocutor:

— Ce spui, prietene, nu e impresionant? E bine așa, el trebuie privit de la distanță... Ne dăruie prea mult, nu știi dacă-l merităm...

S-a întoars pe jumătate, atât cât îl obliga eticheta. Nu înțelegea la ce anume se referea străinul al cărui contur înnegurat îl avea în coada ochilor.

— Da... impresionant..., a convenit el în speranța încheierii aici a schimbului de amabilități.

Nu era însă prea greu de ghicit; insul avea chef de vorbă. Glasul neutru, tonul amabil, de taifas, căpătau, pe măsură ce vorbea, accente nesuferite pentru Ioan. Acel ins, cu vorbăria lui nepotrivită, îl agita, îl răscolea, de parcă în celulă îi fusese adus un coleg de care s-ar lipsi bucuros. I-a fost ciudă în acele clipe că nu putuse învăța tactul trebuincios pentru a scăpa de sporovăiala plicticoasă a celor ce nu au multe de spus.

— N-am intrat vreodată în el, a meditat cu gravitate acela, fără a-ncerca o sinceră vinovăție. Și nu una de trei parale, de păcătos, cum zic popii, ferească-mă!, ci una care, zău, mă-nfricoșează de sus până-n tălpi, o simt de parcă-i ridicată din sufletul nației noastre...

Abia atunci, reflectate în sticla vitrinei, a întrezărit și el luminile ce drapau *Monumentul*.

Nu-și amintea de când nu le mai băga în seamă, sau, mai bine zis, nu îi lipseau, și apoi se scurseseră suficienți ani ca să-l intereseze și altceva. La inaugurare fusese, ce-i drept, cât se poate de satisfăcut... Chinul a urmat abia după aceea: adulări care-i ridicaseră sângele în cap de rușine, osanale aduse ca pentru a-l mortifica cu tot dinadinsul, sfârșind prin a-l izola de restul lumii. Calvarul actorului ca-

re-și interpretează la nesfârșit rolul ce l-a făcut cunoscut, lui nepermițându-i-se a mai fi el însuși...

O șleahță de lipitori, că altfel nu-i putea numi, îl sufo-cau cu respirația lor mereu agitată, vârată în nasul lui, tăindu-i mereu, ca înțeleși, retragerea, silindu-l să se scă-lâmbăie dinaintea unor oglinzi deformante, ca în iarmarocurile de cu ani în urmă. „Bucurați-vă, maestre, pu-teți fi mulțumit de ceea ce ne-ați oferit. Ați realizat mult prea mult pentru o singură viață!...”, sau: „Bucurați-vă, lau-rii deja vă aparțin, posteritatea...”, sau: „Spuneți-ne, maes-tre, ce sens mai găsiți în căutări acum?...”

—... de magnific, de discret totodată, prin tot ce dăru-iește, fără să ne ceară nimic!... În schimb, inconștienții, nă-tărăii cu reîntoarcerea lor la creștinism, la natură, cât și sclavii televiziunii de rețea, mai au neobrăzarea să ne scu-ipe-n obraz toleranța pentru cei ce vor să ne termine, mun-ții lor cu pajiști, păduri și izvoare „miraculoase”, adorând prostiile astea doar de dragul butonării pe-o telecomandă unsuroasă! Le vom mai înghiți multă vreme impotențele, noi, care ne-am putut depăși stadiul de habotnici, de robi ai naturii, am depășit însăși natura, oprindu-ne asupra esențelor?

Iar după o pauză scurtă și plină de subînțeles, acela a reluat cu însuflețire:

— Nu, nimeni n-o să mai treacă peste noi! Trebuie să ne convingem o dată pentru totdeauna că numai uniți pu-tem fi tari și respectați!

Incapabil să încropească vreun gând, Ioan încasa lovi-turile fără să clipească, simțind cum îl strivește o realitate lipsită de preliminarii. Absurditatea zilei de azi, într-adevăr, se dovedea demnă de el. Partea rea era că pedeapsa, ce și-o asuma ca pe-un lucru meritat pe deplin, se abătuse cu mult în afara lui. Pe lângă toate, avea siguranța amară că nici de data aceea recunoscutul nu era el.

— Eu îl știam doar ca lăcaș de artă străveche, a răbuf-nit cu oarecare sfială Ioan, un templu al legendelor noas-tre...

— Așa și este, cine neagă? Un templu! Nimeni nu are dreptul să piardă vreo fărâmbă din sufletul mioritic al româ-nilor, și uite, camarade, câtă măreție!... Așa că, prin el, Ioan Valahul ne grăiește din nou, după secole, putând fi considerat chiar reîncarnarea lui, și din păcate nu profităm de șansa de a-l avea printre noi!...

— Adică...? Mi-e neclar...

— N-ai fost atent, văd.

— Ba am fost! Numai că ați sărit la...

— Totuna. Pe Ioan l-a născut geniul nostru național, iar *Monumentul*, o dată cu el. Ioan al nostru, al românilor, n-a făcut decât să-i dea formă cu mistria-n mână. Știm cu toții, Maria lui cea fără chip e aici, în piatra asta!...

Ioan s-a cutremurat. Omul acela nu putea vorbi serios! Nu se putea ajunge până aici...!

— Păreți așa sigur... Nu zic că lucrurile sunt altfel de cum le vedeți dumneavoastră, numai că, știți, sunt destui care susțin că proiectul *Monumentului* a fost comandat în ideea unui substitut al credinței în Dumnezeu!

— Care Dumnezeu? Nu-mi veni cu tâmpenii de-astea! Aa, mă încerci, prietene?

— Nu, nici vorbă, dar așa se aude.

— Ai ajuns cumva la îndoieli?... În cazul ăsta retrage-te, nu ne-ncurca! Și-apoi, vezi, ai jurat un legământ, par-că...!

— Eu, unul, n-am jurat nimic.

— Aha, erai un novice?... N-aș fi crezut după cum arăți. Oricum, felicitări, m-ai derutat!

— Știți ce se mai aude? Că ar fi cel mai de temut drog pus vreodată la îndemâna omului! Așa s-ar explica de ce păsările, chiar animale mai mici, cu instinctul lor bun, au

evitat încă de la început zonele centrale și așa riscăm să dispară din tot orașul. Ceea ce cred eu...

— Da, e-un punct de vedere, îl cunosc. Mă mândresc să fim noi cei care le aflăm primii pe toate, înaintea altora... Ai zice că nu suntem de acord..., iar aici insul și-a lătit umerii obrazilor a rânjet. E foarte bine că ne punem între-bările pe care și le-ar pune oricine. Ești abia la început! Vei vedea, se vor găsi răspunsuri pentru fiecare nelămurit în parte. Cine va înțelege, bine, cine nu, treaba lui! Nu arăți deloc a încuiat, observi și tu cum ne înghite piața mondială, globalizarea, cum păianjenul internetului ne în-văluie copiii până-și uită patria-mamă, cum începe vântul să ne șteargă granițele, cum rețeliștii televiziunii ne modifi-că orarul de viață. Cine mai suntem noi, românii, astăzi?... Așa că oricine vorbește românește va înțelege că Ioan Valahul e acum aici, între mioarele lui, să le păzească!

— Să le apere de autosuficiență, poate..., a murmurat Ioan, după care, vrând să fie auzit, a zis tare: Cine știe ca-re-o mai fi părerea lui astăzi... Un *Ioan Valahul*, un *Mesia* națio-nal, spuneți? Hm... Veacuri la rând, în transhumanța lor, moșilor noștri le-au ajuns culmile munților, aerul pădurii, cașul, brânza, fluierul și câinele. Singuri cu Dumnezeu... Dar de atunci ne-am mai înmulțit, ne-am creștinat, nu mai putem să trăim înconjurați doar de turma și sunetul fluierului nostru. Vrem ceea ce au și alții, dar pentru asta trebuie să coborâm în târg, să facem schimburi, să și vindem, dacă avem ce, iar acolo sunt alte re-guli decât le-am face noi. Nu cred c-am deveni mai puțin români dacă le învățăm pe acelea. Aproapele nostru poate avea altă limbă, strai, obiceiuri, și nu la umilire ne îndemna Iisus Hristos când ne-a spus să-l iubim ca pe noi înșine. M-aș încumeta...

— Fantastic! Un adevărat avocat al diavolului! Te iert, știu unde bați tu, șmechere! Cei săraci cu duhul te-ar as-culta cu gura căscată; ce bine că ești de partea noastră! Auzi la el, *Iisus*, *Dumnezeu*, *Allah*, *Buda*... Acum, serios: puțini români mai sunt ca noi azi, și nu de oricare; noi sun-

tem traci, geți, daci get-beget. I-am avut pe Zalmoxis, pe Deceneu, și i-am pierdut ca proștii. Tocmai de-asta nu tre-buie terfelit ce ne-a rămas!

— Latini-s de izbeliște, deci... Sunteți sigur că cel care a ridicat *Monumentul* nu se putea înșela folosind doar mo-tive de ritual păgân? Oare s-a gândit el că vor veni și vre-muri tulburi, ca de pildă cele de astăzi, când Istoria de obi-cei o scaldă printr-o dictatură oarecare? Și că ceea ce a ridicat el va fi folosit fără scrupule în lupta orbeților pentru putere? Dacă ați amintit de internet, de televiziune, și aici sunt o sumedenie de păreri asupra unei anumite manipu-lări de mase. O fi posibil și așa ceva, însă căile ăstea mi se par în firea lucrurilor. Din moment ce s-a acceptat ideea de concurență ca motor al oricărui progres, la o manipula-re dovedită se poate răspunde oricând cu o contra-manipulare, și mijloace sunt destule pentru făcut asta, atâ-ta timp cât nu se apelează la metoda pumn-în-gură...

Ce să mai spună? Și-a folosit toate argumentele. Spe-ra ca celălalt să-i fi simțit nuanța de indignare. Zadarnic, însă. De parcă ar fi pretins nucii să stea cuminte pe un pe-rete, spusele sale nici că l-au atins pe străin.

— Mulți suntem și noi, a urmat imperturbabil acela, o știți la fel de bine. Zi de zi mai mulți! Avem o misiune sacră, iar asta cere luptă, sacrificii. Mândri să fim de noi, cei hă-răziți!... Apoi cu condescendență: Mă încântă să mai schimb o vorbă cu unul care ne bate la poartă!...

„Este pornit, omul”, își spuse, privind aiurea. Ar trebui să se vadă odată scăpat din tot acest calvar de care se știa în mare măsură vinovat, căci nu ar mai suporta să i se impună un alt rol, unul față de care nu avea cea mai mică obligație. Iar dacă se acuzase mai înainte, o făcuse dintr-un exces de puritanism; păi, sincer vorbind, ar fi fost oare cu-adevărat în stare să prevadă astfel de consecințe? Se-nțelege că nu. Abia acum, când viața-l mai schimbase, a priceput și el ce înseamnă a te pripi să-ți consideri desă-

vârșită opera, și că, de fapt, validarea i-o poate da numai societatea căreia i-a fost hărăzită, și nu destinată. Societatea te naște, te modelează, te îngroapă, și nu întotdeauna așa cum dorești.

Deocamdată voia să se vadă cât mai departe de acel loc, indiferent cum, dar scăpat. Nu-l interesa să priceapă stăruințele, apropourile străinului. Nu era nevoie, fiindcă se simțea încolțit de-o teamă nedefinită care-i devasta adâncurile.

— Paștele mă'-si, plouă!

Lui Ioan, însă, atmosfera de ploaie îi lua parcă cu mână o bună parte din tensiunea ce-i uscaseră buzele. A întins palma pentru a simți cum o picătură de apă i se culcă ascultătoare între degete — era călduță. A auzit o frântură de înjurătură dinspre cel din dreapta sa.

Ce-l făcea oare să fugă mereu de realitate? Doar pentru că n-o mai înțelegea?... S-a decis să se întoarcă cu totul înspre străin, pentru a-i distinge chipul. Un lucru nu tocmai simplu; omul se afla plasat în contralumină, formând o pată întunecată, ale cărei contururi contrastau strident pe fundalul obositor, violent, al reclamelor ce panotau cealaltă parte a bulevardului. I-au venit în ajutor farurile unei mașini ce tocmai vira în dreptul lor.

Instinctiv, a căutat un sprijin pe care, oricum, nu s-ar fi așteptat să-l găsească.

Înfiorat, a recunoscut pe acel chip trăsăturile himerelor sale: haina de studiu cu buzunare lărgite, același creion înfipt între foile notes-ului cu coperti muștării, scorjite, din buzunarul de la piept, «Citizen»-ul cel vechi la încheietura celui alt. Cu alte cuvinte, se identifica pe el însuși în postura de sine-stătătoare, poate ca mesager al unei oglinzi luciferice... Încă o aberație pe azi... N-ar trebui să-l mire; mergea de la stupid către mai stupid. Aerul se înfierbântase; era uscat, arzător de uscat în pieptul său subțire, de pasăre bolnavă, făcându-l să gâfâie ascuțit sub greutatea

vitrinei de care s-a rezemat. Aceasta sta acum aplecată asupra-i, imensă, obositor de strălucitoare, mai să-i pleznească sub palmele alunecoase. Să fie o farsă, un delir?

Omul-loan nu găsea nimic anormal în a fi privit cu atâta insistență; mai degrabă îl preocupa să-și tamponeze febril fața cu o batistă minusculă. Privirile li s-au întâlnit ca din întâmplare, pentru o clipă, îndeajuns cât să-l pună în încercătură pe Ioan, care și așa nu știa ce să facă cu uscăciunea gurii, a gâtului, chinându-se fără succes să înghită în sec.

Ploaia, devenită între timp o suspensie fină ce putea foarte bine să ude și de jos în sus, descompunea încet dar sigur „trăsăturile” celui alt; batista din mână acestuia nu reușea decât să întindă și mai mult petele de culoare nedefinită provocate de apă. Străinul — totuși un străin, ce naiba! — l-a privit într-un mod straniu, ridicând colțurile gurii a zâmbet.

— Ca să vezi, nu m-am gândit c-o să plouă... Fardurile bune le țin pentru ocazii mai speciale. Ale tale, a scăzut acela glasul cu considerație complice, nu sunt probabil de la negru. Înseamnă că-ți permite buzunarul, n-am dreptate?

Ca deodată, observând ceva anume, să se precipite, înviorat:

— Ce ți-am zis, suntem uniți!... Iată-i pe-ai noștri, nu ne-au lăsat baltă! și insul, coborând de pe trotuar, a făcut câteva semne cu mâna înspre susul benzii de asfalt; batista o băgase ghemotoc în buzunar, nemaisinchisindu-se de ravagiile rimelului dizolvat.

„Dar toate astea se petrec aievea, Ioane!... Nu mai ține să le îmbrobodești, să le potrivești la nesfârșit. Varianta cu ziua de vacanță trebuie și ea dusă frumuseț la pube-lă...”

Cu puțin mai multă răbdare și-ar fi putut aminti de știerea ce se strecurase până la el acum câțva timp. Zvonul

după care pe străzile orașului se observaseră de la o vreme indivizi hilari prin aceea că se străduiau să-i copieze înfățișarea, îl băgase repede între nenumăratele trăncăneli mondene auzite de paznicii săi. Pe atunci, însă, era tentat să nu mai dea crezare nici măcar imaginilor reflectate în apele unei oglinzi de Murano și că însuși adevărului trebuia să-i fie găsit un alt nume.

Cu o frână lungă și aducând un val de umezeală rece, lângă ei a oprit una din mașinile autostrăzii, de o culoare închisă, greu de precizat care anume, datorită ploii — miros de combustibil ars și ștergătoare scârțâitoare. Portiera din spate s-a deschis larg, parcă singură.

— Haideți, băieți, repede! N-avem nevoie de necazuri.

Cel de lângă Ioan a dispărut prin deschizătura slab luminată, nu înainte de a-l imboldi ușor din spate: „Hai!...” Fi-
resc și nesupărător pentru ei toți ar fi fost să urce și el, că prea se petrecuseră toate după cum le prevăzuse omul-copie, poate așa cum le știau și cei din mașină, atâta doar că pentru el gluma concesiilor se îngroșase deja peste limitele prudenței elementare. Și fiindcă nu-i venea nimic în minte care să-i justifice oscilarea, a rămas mai departe locului, adoptând atitudinea celui care deține potul cel mare.

Clipind cât mai convingător, s-a hlizit la parbrizul întunecat, aburit pe dinăuntru. În aer plutea atât fals, atât absurd, puse parcă special în evidență de măsura joasă, molcomă, în care torcea motorul mașinii, și n-ar fi fost de crezut să reziste până la capătul acestei reprezentării. Crispat, asculta darabana stropilor grei ce explodau pe capotă în mici jerbe, fără a-și mai dezlipi privirea de la zbatăra agonică a celor două ștergătoare.

— Ascultă camarade, ne cam calci pe nervi!... Ce dracu' aștepți? a auzit Ioan prima voce sfâșiind cu asprimea ei o liniște și așa cam subțire. Când ceilalți au intervenit cu șușoteli, insul le-a retezat-o hotărât: Nu, nici gând, sunt în-

că destui de cules în seara asta. Apoi, ținând către Ioan: Vii sau nu? Să știi că te las aici!

— Bine, bine, n-aveți grija mea, mergeți... Întrebați-l pe dumnealui, mie nu-mi pasă de apă..., s-a pomenit Ioan vorbind cu o voce posacă, ca venită din afară.

— Așa e! Am fost lângă el, șefule, și-o spun eu. Hainele ălea-s de șmechereală. Se vede, are dresuri de mânăntâi, nu-l doare pe el de ploaie. Ehe, ce vrei — resurse!

Și, după intervenția lămuritoare a fostului său partener de discuție, prin deschizătura celor două geamuri coborâte ca la comandă s-au aplecat, clipind la lumina fluorescentă a vitrinelor, trei chipuri curioase. Erau identice.

Nu, e prea de tot... Chiar de n-or fi fost ele întrutotul convingătoare, asta nu înseamnă că le putea deosebi cu ușurință. Grosier, dar se vedea acum și multiplicat.

Golit de bruma de încredere ce-o mai avea în independența lui, s-a lăsat studiat pe îndelete, simțindu-se în postura sa veche și nesuferită: pentru aceea era un simplu obiect. Îi privea pe tustrei egal, idiotizat, în față.

— Mda... Se ține bine!..., i-a ajuns în urechi mormăitul lor admirativ, ca la descoperirea unei procopseli de invidiat. ăsta, pe bune, are clasă!... E-o idee bună cu mototolitul rufelor... Apoi, înviorați, către el: Puteai s-o spui din capul locului, camarade, aici nu te auzea nici dracu'. Cinstit ar fi să ne pasezi și nouă găselnița ta. Și nu uita: mâine, la șase, la sediu!

Portiera a fost trântită în clipa când mașina tocmai țâșnea, dispărând înghițită de neguri. Fâșâitul nesfârșit al ploii acoperea acum orice alt sunet.

Ioan încă nu se clintise. Ploaia îl pătrundea încet prin hainele fumegânde. L-a cutremurat un alt frison. S-a încovoiat să-și acopere fața; pârâiașele ce-i furnicau spinarea — arzător de reci — nu erau deloc apa ploii. Mai degrabă vene deschise... Palmele și le simțea jilave, lipicioase, fără puls, alunecându-i străine spre tâmpole.

Când a coborât de pe trotuar, s-a împiedicat în picioarele înțepenite; în ele coborâse întreaga încărcătură de blestem a acelei hoinăreli furate.

În treacăt și-a privit mâinile. Ar fi putut să arate oricum, se aștepta la orice. Se pare însă că totul era în regulă. Și ce-ar fi vrut? O dovadă că nu e treaz? Era înfuriat că se putuse gândi, chiar și pentru o clipă, că palmele ar fi putut să fie altfel decât curate.

Silindu-se să înlăture printr-un anevoios și fals avânt puternica senzație de vomă ce-i contorsiona stomacul, s-a aruncat pe după un colț de casă, în alt întuneric.

6. Fuga

... Și totuși îl urmăreau.

Se răsucise ca din întâmplare, apucând să surprindă reflexul individului care se menținea la câteva zeci de metri, în spate. Insul, neinspirat, se opri să citească un anunț lipit pe stâlpul de iluminat stradal, și era greu de înghițit așa ceva. Tocmai aerul ăsta neverosimil l-a sensibilizat. Oricât de corect și-ar fi compus acel individ atitudinea, însă ceea ce scârțâia, sărea în ochi, era logica lucrului pe care ambiționa el să-l facă plauzibil — își alesese porțiunea neluminată a stâlpului. Concluzia că s-ar putea să fie unul dintre ei s-a impus deci de la sine.

O, naivitate!, doar se inhibase ca un netot înaintea lor... În rest, ușor de imaginat, tactica obișnuită când vrei să afli cât mai multe cu efort minim; simulaseră normalitatea, apoi nu le rămânea decât să calce cumiți în spatele lui, să fie răbdători până se vor lămuri ce e cu cel suspectat. El devenea acum conștient în ce fel de troacă nimerise, și dacă nu era foarte atent risca un final tenebros pentru acea zi.

Înfiorat, a grăbit pasul. Nu mai privea îndărăt, deși prezența lor, resimțind-o distinct — o amenințare surdă unde-

va în spate — devenea tot mai presantă, mai dogoritoare, ca în basmele copilăriei. Cadența tocurilor sale dure, amplificată prin ecoul ricoșat de zidurile clădirilor, era singurul sunet care percuta tăcerea apăsătoare lăsată deodată, lărgind parcă locul în juru-i. În dreptul intrândurilor, îndeosebi, ecoul pașilor săi căpăta o spațialitate de criptă, un timbru cu intonații sumbre, pierzându-se în vaere prin coridoare pustii, nevăzute. Cu cât dorea mai mult să-și controleze mai bine călcătura, cu atât mai accentuat îl domina sentimentul de inerență, de ambuscadă.

Nereușind a-și stăpâni frica, a început să fugă. A ocolit nebunește câteva imobile, cărora nu le zărea decât baza, colțurile și gurile prevăzute cu site prăfuite ale subsolului. Nu mai era în stare nici măcar să se înfurie pe felul dezarticulat în care alerga; nu sportul îl interesase pe el în viață. În scurt timp plămânii i-au luat foc, fiind nevoit să-și tragă răsuflarea în câteva ganguri neprimitoare, traversate de curenți pătrunzători și reci, cu o clisă ce clefăie sub tălpi, mirosind a urină. Erau mai sigure, dar pline cu o beznă vâscoasă, înăbușitoare, ce îi împiedica până și mișcărilor. Frica i se infiltrasă în toate măduarele, în simțuri, căci tresărea exagerat la cel mai mic foșnet sau zgomot. Îl agasa până și hârâitul ce-i ieșea din pieptul șubred, așa stors, chinându-se să respire numai pe nas. Degeaba însă, el avea nevoie de aer, de-al naibii de mult aer... Lupta din greu cu hârbul care ajunsese, alungând pe cât mai era în stare ideea de abandon, de a-i lăsa să facă tot ce-or vrea cu el, lucru ce-l ispitea din ce în ce mai mult.

Un om al ordinii, ivit din pământ cu o lanternă puternică în mână, l-a somat să se oprească. Luat pe nepregătite, Ioan a încetinit un moment, ca imediat să-și schimbe direcția cu toată energia de care mai dispunea.

Cum de-i putuse trece prin cap să ia drept apărător o simplă uniformă, în ce capcană prostească ar fi căzut! Fluierul aceluia gardian l-a urmărit și el încă o vreme, apoi a

murit. Dar cât de întunecat vechiul cartier după ce a scăpat din spotul orbitor, de un alb agresiv, cât de labirintic... Se afla într-o zonă bine cunoscută lui. Fugea așa, din inerție, cu plămânii arși de oboseală. Știa că era mai bine să fugă.

Într-un târziu, s-a târât sfârșit la un perete. S-a rezemat cu întreg spatele, să simtă cum îi absoarbe acel zid murdar, cu tencuiala lui roasă până la cărămidă, fierbințeala. Aștepta, gâfâind din greu, să apară din orice parte cei pentru care hăituirea unei ființe aflate în pragul obsesiilor ultime, care se pare că a uitat de gustul și tentațiile unei vieți normale, fusese o joacă de copil.

Nu a apărut însă nimeni. Doar un câine, un vagabond lăptos, fără somn, i-a dat târcoale, pendulând nesigur din coada cânepie; era dintre aceia ai căror ochi bruni imploră mereu, iar coada o țin între picioare de când se știi. Ca să-și dovedească prietenia, Ioan s-a ghemuit la pământ. Potaia a înaintat supusă și s-a lăsat mângâiată îndelung, tremurător.

7. Sfârșit verosimil

Piața Arcadei a traversat-o cu pași egali. Multe îl lăsau indiferent acum, epuizarea făcându-l să se aștepte la orice, și nu neapărat la ceva neplăcut. Nu-și explica cum anume, dar își dădea bine seama că angoasa îl părăsise pentru o bucată de vreme.

Nici tipenie de om în piață. Cafeneaua *Croco*, barul studentesc, *Excelsior*, aveau vitrinele întunecate. Aparent fără motiv, și l-a închipuit pe Rizopol acolo. Îi și vedea strâmbătura gurii lui cu buze generoase, feminine: ei pof-tim, unicul și prețiosul său pacient, imprevizibil cum îl știa, l-a pus iarăși într-o postură nedreaptă; se și vedea făcut

răspunzător pentru capriciile unui cabotin vârstnic, semne clare, după opinia lui, ale sclerozei cerebrale. Auziți, să ia-să de capul dumnealui, aproape dezbrăcat, numai ca să hoinărească ore în șir prin cine știe ce maghernițe insalubre! Pentru docentul Rizopol lucrurile mergeau bine doar când îl știe păzit zi și noapte de asistentul de gardă, cu soneria și-o ploscă pregătită, alături. Tocmai de asta, știindu-l preabine, Ioan va avea grijă ca cel care fusese în tură, tânărul cu figură deschisă, Despa, să nu fie sancționat prea aspru; la o adică, aflați în complicitate tacită, profitaseră amândoi. Cam sâcâitor și tipicar Rizopol ăsta, dar trebuie să recunoască, îl salvase de câteva ori din situații limită. În rest, un tip corect, loial; puțin cam prea multă conștiinciozitate. Un inconștient al datoriei.

De pe Aleea Pinului a coborât pe scurtătura cu numele Jean-Baptiste Pigalle. În dreptul unei clădiri ce făcea notă aparte prin linia ei cilindrică, scundă, cu o colonadă falsă înspre stradă, așa încât, prin comparație, vecinele ei păreau grosiere, purtând amprenta îmbogățiților peste noapte și pe căi mai puțin ortodoxe, a avut o strângere de inimă. Odată considerase ca pe-o oază de puritate, de noblețe, spațiile interioare ale acelei clădiri. În ele crescuse Emilia, fata cea mai copilăroasă dintre câte cunoștea el, al cărei răs îl înflăcărase, îl înfiorase cum nu i s-a mai întâmplat vreodată. Ce vrei, idila tănuită a adolescentului care citea pe nerăsuflăte, la grămadă, până noaptea târziu, Maupassant, Proust, Beckett, Petroniu...

Ceva mai târziu, peste ani, pe când deja se îmbăta cu el însuși, cel ajuns pe culmile notorietății, a revăzut-o cu totul întâmplător, pe stradă. Ea îl recunoscuse prima. Privirile unei altfel de Emilie, dar la fel de curate, cum nu se poate mai jenate, l-au chemat, i-au șoptit parcă descântece, încurcându-i într-un fel socotelile. Însă și-au făcut doar semn cu mâna, nu mai mult. Era grăbit, trebuia să ajungă la nu-știu-ce simpozion, și, în plus, avea cu el, să-i ajute la

descurcatul hârtiilor, al planșelor, pe una din stilatele lui însoțitoare. După cum o văzuse atunci, ca tânără femeie, Emilia nu era deosebit de atrăgătoare. Fătuca de care își amintea dispăruse cu totul. Remarcase, în schimb, un lucru nealterat la ea; un anume nimb de imaculare, o seninătate de duminică, ceva care-l atrăgea fără motiv, iar asta îl făcuse să-i fie teamă, să se ferească de ea ca de-o amenințare pentru discernământul său. Nu-și ierta nici acum nepăsarea ce-o arătase singurului suflet de care s-a simțit el mai apropiat.

Sătul să vadă peste tot doar primejdii, capcane, a mai slăbit ritmul alergării; simțindu-se un ipohondru caraghios, se rușina să se agațe de alte și alte pretexte. Aversiunea lui față de confruntări finale, față de justificările penibile pe care le-ar presupune acestea, nu putea fi un motiv serios pentru a tergiversa un sfârșit previzibil. Căci, fără îndoială, foarte curând se va afla în strada *Galaxiei*, unde-l vor aștepta zumzăind în cor, bulversați de „strivitoarea” lor răspundere, îngrijitorii săi. Cu toate astea, înainte să treacă de colțul ultimei vile, a ezitat câteva clipe, sprijinit cu palma de unul din cei doi piloni de fontă ce străjuiau impunătoarea intrare a *Institutului de Antropologie*. Treptele acesteia își luceau bazaltul în lumina feciorelnică a unui nor ce abajura luna. Îl oprise presimțirea că în seara aceea evenimentele vor lua o turnură neașteptată, nu cum își închipuise el. Uite, acum distingea în răsuflarea străzii sale, în adierea palelor de negură cu miros de iască arsă ce o traversau, frânturile unui murmur neliniștitor. Unul ce se amplifica brutal, în salturi, pe măsură ce curba străzii îl aducea, pe nesimțite, tot mai aproape. O rumoare rezonând în caldarâmul de sub tălpile lui subțiri, dureros de sensibile, de parc-ar fi fost desculț. Știa că-l privea direct acea amenințare, altfel tot ceea ce intenționase prin răzvrătirea sa și-ar pierde sensul. Pierduse și așa prea mult timp — ju-

mătate din viață, totuși — cu așa-zise întrebări-cheie. Dacă totul are un sfârșit, și trebuie să aibe unul, neapărat, nu vedea de ce s-ar mai ascunde după deget. Până la capăt, Ioane! Și s-a văzut pășind înainte.

Pe strada Galaxiei toate suprafețele, spațiile, erau riguros folosite; mai mult din motive gospodărești, curțile aveau parcele verzi reduse la strictul necesar, făcând loc garajelor obligatorii, chiar suprapuse, iar construcțiile, în ansamblul lor, cu două sau trei nivele, cu terase largi, înalte, purtau austeritatea și soliditatea unei embleme oficiale. De regulă, ele se limitau înspre stradă prin garduri înalte de lemn-câinesc sau tuia, dublate cu grilaje forjate, sobre. Majoritatea ferestrelor, la ora aceea târzie, erau cu jaluzelele coborâte.

Talazurile acelei rumori se contopiseră într-un uruit incontinuu ce răvășea, măcina, mistuia împrejurimile vilei lui, situată mai înspre capătul de est al străzii. Senzația, deloc ambiguă, a unei situații fără ieșire îl crispa până la sudoare rece; nu se așteptase la o asemenea înfățișare a lucrurilor.

Ce îl durea era că neputinciosul de el n-a știut să întrevadă o cât de mică parte din răul ce-l va aduce semenilor săi escrocându-le nevoia de absolut, învăluindu-i în arta defulărilor sale narcisiace, a substituirii lui Dumnezeu cu himera omului desăvârșit. Mare canalie! Acest antihrist din el n-a făcut decât să creeze „bomba”, s-o „lanseze” cu titlu de experiment, retrăgându-se apoi mulțumit, dormitând în recunoștința și adularile celor pe care, nu din întâmplare, i-a schilodit... Drumul spre rău are totdeauna o pantă descendentă, care-ți fură, pur și simplu, picioarele, o pantă numită *ispitire*, fiind totodată și cel mai scurt drum.

La ce-i folosea, în fond, lui Ioan că găsisese un nume marii sale erori? Pe cine-l durea că celebritatea îi strangelase dreptul la intimitate?... Iar faptul că nimeni în afara lui

nu părea să realizeze monstruoșitatea operei sale de căpătâi, *Monumentul*, îl făcea să îndure claustrofobia nemernicului. Ar fi vrut să țipe, să comunice cuiva dezastrul spre care evoluau cu toții. El, Ioan, era vinovatul, el trebuia să plătească pentru fariseismul său. A fost nesincer cu cei care-l iau drept etalon, deturnându-le sentimentele, credulitatea, prin veritabile efecte de scenă; era ceva incalificabil pentru un spirit creator. Acum se convingea încă o dată de lipsa de șanse a încăpățănării sale de a găsi de unul singur rezolvări miraculoase la o problemă ieșită de foarte mult timp de sub controlul cuiva, al statului chiar, al organelor de poliție, al organizațiilor civice. Nu mai era problema sa de conștiință. Societatea asta suferea deja de maldii necunoscute până mai dăunăzi, unele ajunse în stadiul cronicizării. Intoleranța față de cei diferiți devenise legea nescrisă a grupului, iar diferența, o piedica de netrecut pentru conviețuire — regula minusului, a adversității xenofobe. O *divide et impera* a lipsei lui Iisus. De asemenea, o plată pe măsura nepăsării față de durere, dacă nu-i a ta.

Era sigur, nu va mai face concesii bălăcelii ăsteia în neputință. Odată tot trebuia ruptă complacerea în vinovăție fardată, abil camuflată. Nu va mai fi proprietatea nimănui, în calitate de *bun* apreciat, evaluat, numerotat și înrămat, care cere o conservare în condiții optime (ideal, ar fi fost într-o raclă transparentă), doar necesitând, din când în când, unele restaurări neesențiale... Tezaurizatorilor săi le scăpase din vedere — vreme îndelungată, chiar lui însuși — un amănunt deloc minor: sufletul său de pământean. Adevărul e că, inconștient sau nu, antrenat în plutonul alergătorilor după laurii prezentului, lăsase deoparte nevoile sale sufletești; în esență, nu acceptase niciodată ideea că, omenește gândind, el nu era cu nimic mai presus decât un trăitor oarecare. Uitase că sufletul se întregește lângă alt suflet... Asta era nenorocirea lor, a majorității închipuiților, de fapt. Altminteri, ecuația ar fi alta, mult simplificată.

Convingerea că era încă viu, că nu merita cu adevărat să rămână și-n continuare un izolat, i-a venit atunci, de Paști, când a compătimit tufele de lemn-câinesc din jurul porții, ce se încăpățâneau să nu iasă în felul dorit de nea Custură, grădinarul, stricându-i mereu strădania cu ramurile lor crescute alandala, ca peste noapte, în locuri total nepotrivite, până când acesta, oțărât, le-a dezrădăcinat și le-a aruncat pe-o grămadă de uscături. Suferise ca bătut pe roată la auzul zădufului vărsat de acel lucrător: „Moț bătrân și prost, taman acu' ți-i de-nmulțit, ești numai bun de foc!” Nea Custură a răsădit în locul lor lăstari tineri, mai supuși, drepți, frumos încolonați sub forma unei perii dese. „Ăștia-or asculta de foarfecă...”

Mica dramă la care asistase i-a lămurit lui Ioan multe din chinuitoarele sale necunoscute. A făcut din ea un tainic îndemn la evadare din baia cu balsam menit doar a-i întreține mult și bine o agonie împăratească — un jurământ făcut lui însuși că nu se va da bătut așa ușor. Era de asemenea conștient de inegalitatea luptei cu o realitate care, din start, se definea prin lipsa de principii, de scrupule.

Replantase cu propriile mâini, pe ascuns, în spatele solariului cu plante decorative, trupul aspru al tovarășului de suferință. Și oare nu fusese un bovaric, închipuindu-și un sprijin, o complicitate confesională, aparent conspirativă, în frecvențele lui refugieri acolo, cu amăgirea intimității regăsite, lângă tufa de lemn-câinesc pe jumătate uscată? Da, până la urmă, ăsta și era: un răzvrătit închipuit. Încă de pe atunci avea tendința autoamăgirii. Și la urma urmei, pentru el mângâierea aceea, chiar și așa, derizorie, tot valorase ceva. Poate asta-i menținuse cald sângele.

Vacarmul creștea pe măsura apropierii de reședință, iar pâcla obscurității începuse a-i apăsa, zvâcnind, orbitele, risipită câteva fracțiuni de secundă în spoturi de lumină tare, mișcată, care întindeau, intermitent, pe zidurile întâl-

nite, umbre alungite la nesfârșit, ca într-o proiecție halucinantă cu diapozitive în alb-negru; multe sugerând siluete deformate, țeste enorme, umeri în formă de provă, mâini terminate cu palme gigantice.

A tresărit.

Aproape ștergându-i cotul drept, un individ încrâncenat de-o aprigă înfrigurare, cu capul aplecat înainte, a trecut fără mult zgomot pe lângă Ioan. A mai zărit, pe celălalt trotuar, câteva umbre răzlețe, în mici grupuri. Cu toate se îndreptau înspre capătul de est, cu toate purtau încălțări cu talpă elastică. Rămăseseră cam trei sute de metri.

Strada se transforma văzând cu ochii, devenind albia spumegândă a unui torent de siluete fără identitate, confuze, ce mișunau anapoda, ca într-un mușuroi stropit cu benzină. El nu s-ar gândi că felul detașat, fără grabă, în care pășea acele momente ar putea trezi suspiciune cui-va. Ioan era preocupat mai mult să înregistreze, să nu piardă nimic din spectacolul unei comunități suferinde, în derută. Primul proiector l-a zărit instalat în fereastra larg deschisă de la etajul superior al unei clădiri în trepte; clădirea rezultase prin alipirea, printr-un perete comun, a două jumătăți de vilă, total diferite ca arhitectură și culoare, parcă anume alese pentru a provoca comentarii zeflemitoare la adresa preinsei lor autonomii. A ghicit, după mașina ce ocupa mai tot trotuarul din dreptul porții de acces, postul de televiziune care-și instalase acolo punctul de luat vederi. Remarca abia acum, de-a lungul trotuarelor, șiruri staționare de inși postați acolo mai devreme. Se vede că probabil epuizaseră schimbul de impresii, fiindcă în majoritatea lor se cufundaseră în pâcla muțeniei, răsucindu-și doar capetele pământii cu o regularitate ce amintea, cel puțin pentru el, de-un ritual gândăcesc. Un pic mai încolo, la douăzeci și ceva de metri, a întâlnit oamenii forțelor de ordine. Formaseră mai multe lanțuri și, pare-se, încercau

astfel să strunească, să stăvilească nerăbdarea generală — amenințarea unui clocot iminent —, observând deja cum un grup încerca să forțeze blocajul. Proiectoarele, situate pe platforma înălțată a trei vehicule militare, își convergeau fasciculele către un punct, undeva îndărătul acelei mase de curioși.

Reședința sa era acum mai neispititoare ca oricând..

Fără vreun motiv, îi venea să râdă. Ar fi, oricum, modalitatea cea mai simplă de a-și deșerta sacul vinovăției pentru un delict imposibil de catalogat, potrivit mai degrabă unui moș căzut în dizgrația nepoților. Și cum să nu râdă, văzând, pe lângă toate astea, cum întreg penibilul situației sale era înălțat acolo, sub ochii lui, la rang de problemă a administrației locale!

Mai mult ca sigur, ar putea acoperi cu hohote acea hărmăială, ar lansa, chicotind, tumbe aeriene, ar râde cu lacrimi până ce-ar reduce-o la câteva bâiguieli de stupoare. Dar tăcerea care-ar urma nu putea fi imaginată, ar fi înnebunitoare. Și-l va scoate, deci — râsul —, din cap.

În situații ca asta e totuși nevoie de puțină prezență de spirit, ori de care, chiar dacă momentan nu-i venea ceva în minte. Poate n-ar strica — tot s-a jucat azi cu limite inflamabile — să arate că-și va duce riscul până la capăt. Ar fi fost chiar tentat să-i sfideze, să-și urle partitura indignării.

Din motive, pesemne, personale, un individ ceva mai retras, șezând pe îndoitura țevii de gaz ce ieșea din pământ acolo, lângă zidul de piatră al curții unor vecini cu care de peste douăzeci de ani se limita la binețe, nu părea să participe la antrenul din jur. Îi convenea, era potrivit pentru ce voia el să afle. Ar mai fi așteptat încă o vreme, din prudență, dar nu mai avea răbdare. S-a îndreptat, aparent fără motiv, spre singuraticul necunoscut. De aproape, alura acestuia s-a dovedit și mai stingheră decât apreciasse el — chircit, nemișcat, având mâinile vârâte adânc, până la cot, în buzusnarele unui treni mototolit, prea larg, stă-

tea cu capul dat pe spate, pierdut, cu privirea pe bolta de cristal a nopții. În alte împrejurări, după cum arăta el, nu l-ar fi remarcat.

— Dacă nu deranjez...

La fel de impasibil, insul nu dădea semne să-i fi auzit șoapta. Ochii, duși în fundul capului — două globuri imperfecte, tulburi, lăcrămoase — îi ținea ațintiți la stelele limpeze de ploaie. Nu păreau capabili să oglindească altceva decât beznă...

— V-aș reține un pic, domnule..., a insistat Ioan, ceva mai tare. N-ați putea..., și, cum acela nu-și schimba atitudinea, i-a atins ușor umărul. Lămurii-mă, dacă vreți, ce se întâmplă?

A simțit, în fine, că era luat în seamă, măcar ca nepotit, căci acela a catadicsit să bolborosească:

— Ăă... Nu știu mai mult ca alții... Dintr-o camionetă, mi-au zis, din-ălea albastre, cred... de poștă...

Concesia îi era făcută cu o gură ce parcă mestecă neconținut — un glas dogit, peltic, fără intonație.

— În definitiv, iertați-mă... ce-a fost? E prea multă lume aici, mă tulbură...

Ca și cum l-ar deranja din gândurile lui prețioase, insul a preferat să-și prelungească la exasperare muțenia. Mai bine ar căuta pe un altul, și-a zis, în ciudat. Nu avea însă multe variante în jur...

— Înțelegeți-mă, abia am picat, domnule!... Spuneți că cineva dintr-o camionetă... de poștă... a făcut ceva nepotrivit? Cine anume? S-au petrecut Cumva lucruri mai grave?... Dar vă rog!...

Ar fi strigat. În curând nu se va mai stăpâni nici atât, o simțea. Dar se părea că nota imploratoare a reușit să-l miște cât de cât pe celălalt. Dacă până în acele clipe individul îi păruse imperturbabil, l-a văzut cum își apleca, gânditor, capul în piept, dând semne că reflecta cu toată seriozitatea.

— L-au găsit cu șase gloanțe-n el. Chiar nu știi? Și bată-mă sfântul, mama lor de nenorociți!, nimeni de pe-aici n-a auzit împușcăturile...

— Stați un pic! Cine...? A, nu, e prea... Eu n-aș crede...

De oprit, s-a oprit să-și deșerte într-o clipă chinurilor său rechizitoriu, care, la căderea picăturii de acum, fusese pe cale să-i dea în foc, dar ce folos, reflexul gurii i-o luase înainte... Asta îi mai lipsea, s-o facă pe autistul care rânjește exact în momentele penibile. Ce-i drept, o luase cam razna, i se zbârlise părul în cap la auzul unei asemenea gogomării — auzi, frățioare, s-a văzut și împușcat! Și ce-i drept, n-ar fi cazul să zgândăre proteste grămada de nervi contorsionați, puși la pământ, din fața lui. După cum și părearea asta de rău a lui era una desuetă, lamentabilă.

Dar ce să-i faci, respectivul om socotea, cu toate astea, că așa ceva merita o replică pe măsură, căci s-a întoars imediat înspre Ioan și, după alte câteva căutături piezișe, lungi, i-a azvârlit, urzicat:

— Adică?!... Uite cine era aici...! Mă crezi fraierul tău, nu zău!... Ha-ha! Ei lasă-mă, tocmai tu să nu știi!... Zii cinsti, nene, ce potcoave voiai să-mi pui?...

Iar cum pe Ioan nu-l interesa să tatoneze un teren minat, omul și-a dat drumul:

— Doamne!... Nu știu cine v-a mai adunat și pe voi, nebunilor. Voi aștia, toți cei ca tine l-ați adus unde e acum! L-ați vrut numai al vostru, așa-i? Luați-ni-l, haideți acum, că noi n-am contat niciodată, puneți-l în icoana voastră! Împărțiți-l în moaște cât mai e întreg! Nu l-ați lăsat să aibe și el, ca tot românul, o familie a lui, copilași care să-i fi scos de tânăr fire albe, o nevastă să-l fi bătut la cap, o Li-turghie, duminica...

— Prostii!

— ...

Acela, contrariat, luat pe nepregătite, își căuta cuvintele.

— Fiți atent un pic! și Ioan s-a frecat cu ambele palme pe față, arătându-i-le după aceea, curate. Vedeți? Eu nu înșel pe nimeni. Îi semăn numai întâmplător, asta e. E o vină? Mă confundă și alții, n-am ce le face.

— Lasă vrăjeala, auzi?! Prostește pe alții. Te văd foarte bine! Crezi că nu știu de operații plastice? Ai mai putea fi, la o adică, chiar o clonă... Omul îl privea disprețuitor. E acolo, deșteptule, uite-ți-! și i-a făcut un semn cu capul înspire mulțimea ce bloca drumul până la zidurile împrejmuitoare ale reclusiunii sale.

Stânjenitoarea liniște așternută între ei a cerut aceluia om, copleșit, se pare, de puhoiul unui adevăr greu de suportat, să mai lase de la el, răgușit:

— Ce-i drept e drept, azi am pierdut cu toții ceva fără de care nu s-or mai înțelege multe. Când mi-a strâns odată mâna l-am simțit cât era de mare! Și-ar fi dat și cămașa pentru mine... Voi ați făcut din el mai mult o poveste, un fel de vedetă... Dacă mă gândesc bine, voi v-ați ales măcar c-un martir!...

După care și-a ascuns fața, depărtându-se cu pași repezi, făcându-se de negăsit între atâtea alte siluete.

Un biet martir, evident ca bună ziua... Probabil acum insul rânjea sarcastic — un râs searbăd, o aripă jumulită, cu două-trei-patru pene lungi pe ea, și ăstea opărite, bătând arar, în gol, neconvingător. Să râdă! Da, să râdă, să râdă, că avea și de cine. Așa un dobitoc mai rar!

Gândurile astea îl făceau să-și revină repede din descumpănirea ce-i periclitase bruma de echilibru. Dacă, în general, nedumerirea l-a intimidat de când se știe, asta nu presupune neapărat să n-aibe curajul s-o înfrunte fățiș. Durerea, în situația asta, era un drept al lui binecuvănit și nu era normal s-o audă ca bravadă în gurile ăstea nenorocite!

Se simțea, deci, tentat să joace aceluia individ, și nu numai lui, renghiul ce-l avea din capul locului la îndemână. Totul s-ar potrive de minune, mai ales că i se întârea acum credința într-o posibilă mașinație de rang superior, în ceea ce-l privea. Unii au luat absența lui nemotivată ca oportunitate de zile mari; era păcat să n-o folosească. Iată de ce așteptarea s-a sfârșit cu o înscenare făcută după regulile artei, întrutotul convenabilă pentru ei toți.

În timp ce se îndrepta spre grosul celor adunați în fața vilei putea să jure că prezența lui acolo nu va trezi cuiva vreun interes. Acolo „Ioan”-ii se călcau în picioare...

Cu insistență, cu chiu cu vai, a reușit să se strecoare prin masa de trupuri ciolănoase, imobile, greu de dat la o parte; unii l-au apucat de cămașă, alții l-au înjurat. În cele din urmă a putut să-și lipească fruntea înfierbântată de barele forjate, reci, ale grilajului.

Instinctele nu-l înșelaseră.

În jurul cadavrului adulmecau doi câini lup ținuți în lesă de oameni ai forțelor de ordine și câțiva în civil, mânuind aparatură sclipitoare, profesională, blitz-uri. Mai rămăsese-ră probabil câteva operațiuni de rutină până la aducerea sacului cu fermoar.

Numai la renghiuri sau la plăți nu-i mai stătea lui Ioan capul. Un firisor ca de păr i se oprise la intrarea în gâtjelul uscat. El acum nu era decât al nu-știu-câtelea țicnit holbat la mortul căruia i se furase umbra în mijlocul acelei pete orbitoare. Nu avea cum să intereseze pe cineva că bătrânul chircit lângă talpa de piatră a gardului, blestema cu năduf chinul amarnic de a purta în sine, la nesfârșit, atâtea conștiințe. Cu toții în juru-i aveau umerii cerniți, încremeniți în aceeași durere mută, fără seamăn. Suferința fiecăruia din ei adăuga câte un tăciune fumegând în stogul de fân adunat în sufletul lui Ioan. Cum naiba de mai era în stare să nu strige la ei ceva, orice, să nu facă nici un gest, ră-

mânând și mai departe mut în mijlocul lor, știind foarte bine că toată acea mulțime de oameni se adunase ca să-l plângă? Cine-l îndreptătea, în definitiv, să fie un laș?...

Lângă el, cineva a suspinat lung. Dându-și seama că mai auzise de câteva ori acel sunet, și luând-o ca pe o datorie, Ioan si-a înălțat capul, să vadă dacă nu putea fi cui-va de vreun folos.

A întâlnit o figură răvășită, cu semnele dezastrului lăuntric — o femeie ajunsă la vârsta a treia, într-un capot mov, cu părul alb, despletit, căzut peste niște umeri strânși. Fără motiv, sau măcar fără unul lămurit, a încercat o nesfârșită simpatie pentru acea făptură neglijată de restul lumii, mai ales că trăsăturile ei, așa chinuite, îl duceau cu gândul — bizar lucru — la un copil care suferă pe tăcute, îndemnându-te astfel să-l ocrotești.

— Nu vă e frig? E noapte, s-a făcut rece...!

Ce altceva ar fi putut spune? Văzuse pe ea doar acel capot subțire, iar în picioarele goale niște papuci matlasați, ușori. Totul sugera că evenimentele o surprinseseră înaintea culcării.

— Da, sunteți draguț, aveți dreptate.

Dar se vedea bine, nu era momentul s-o preocupe starea sănătății. În schimb, femeia, recunoscătoare, încerca să-i distingă chipul... Ei acum, la asta nu s-a gândit! Nu l-ar mai amuza să fie luat drept o contrafacere; îl enerva, îl agasa gândul ăsta. Își închipuia cam ce avea să-și spună ea când îi va recunoaște trăsăturile. Dar unde-ar putea să mai fugă?

— Mă bucur nespun, domnule, și-a declarat ea, pe un ton coborât, vădit timorată, complicitatea, că și dumneavoastră... Am auzit că sunteți mulți așa... Vai, ce prostii spun!

— Aș prefera să nu vă luați după cum arăt...

— Dar nu mă iau. Oricare e diferit. Încerc doar să vă înțeleg, nu vă acuz de nimic. Din contra, e frumos ce faceți pentru Nelu! Știți, să nu mă înțelegeți greșit, dar am avut norocul să-l cunosc de aproape, mai demult!...

Cu oroare, Ioan realiza în acele clipe că ghinionul pică cu predilecție în momentele total nepotrivite — nu era exclus să fi ajuns în tête-à-tête cu una din fostele lui metrese.

Pentru a face față, însă, la o asemenea posibilitate, hopul pe care trebuia să-l treacă era, fără îndoială, unul anevoie de îndurat. Greu de imaginat ca acea bătrânică impresionabilă să fi fost cândva oricare dintre însoțitoarele sale — fie ea Sabina, cea ai cărei sâni mici, de balerină, se reduceau la două mameloane cu sfârcuri lungi, ca tăiate dintr-un baton de vanilie, închise la culoare, fie ea Noela, cea cu picioare îndrăcite, care îl înlănțuia mai dihai ca un urs, fie ea Stela, fata tuturor asistenților lui, dar a cărei măiestrie în a face dragoste îl recâștiga ori de câte ori dorea ea, fie Mira, cea terorizată de instabilitatea drobului cu s.i.d.a., dar atât de reconfortantă în dialogul pe teme literare, fie ea Vivi, ștrengărița atât de contrastantă (una picantă, la adăpostul alcovului, și cu totul alta, stilată și distantă, în plimbări, la conferințe), fie ea Nina, cea obsedată de poziția ei socială, fie ea Cela, cea cu părul ars, Ada, căreia îi plăceau bulldogii, Ria, Anabela... — cel puțin nu-i părea deloc a fi alcătuită dintr-un astfel de aluat. După câte aflase, majoritatea însoțitoarelor se realizaseră; unele în diplomatie, altele în politică, în artă, cu toate fiind niște femei care au știut ce să pretindă de la viață.

Pe când femeia de vârsta a treia din fața lui era clar o sentimentală, o ființă complexată, inhibată — genul fetei bătrâne călugărite din motive cu totul personale, imposibil de mărturisit. Grea dilemă pentru Ioan!

— Chiar așa? Teribilă o astfel de șansă, stimată doamnă! Și, dacă-mi permiteți curiozitatea, cum de-a fost posibil?

— Oh, nu, nu cum ați crede. Asta a fost tare demult. Eram amândoi copii atunci, prostuți și romantici...

Iisuse, Emilia! Altă scuturare pentru Ioan. Cum de-o scosese dintre posibilități?... Și tocmai pe ea!

Încerca, fără succes, să o recompună pe Emilia sa din ceea ce avea în față. Spera și ca expresia ei surprinzătoare, aproape copilăroasă, de cu puțin mai înainte, să îl ajute oarecum.

Și totuși era ea, Emilia — dar ce ravagii făcuse timpul!...

Dincolo de imagine, îi simțea prezența caldă, inconfundabilă, atât de familiară unei memorii încâlcite, ca a sa. În același timp, toate îl obligau deocamdată să rămână, pentru ea, același străin întâlnit numai întâmplător — un oarecare —, unul potrivit de schimbat, acolo, o vorbă. Îl durea carantina asta impusă doar de împrejurare.

— Sunt... nevoit să plec. Mi-a făcut plăcere. Sărut-măinile...

S-a strecurat afară din mulțime, unde spera să se liniștească.

Prea îl năpădiseră o sumedenie de amintiri neretușate, simțăminte respinse altădată ca melodramatice, care acum îl speriau prin prospețimea lor. Nu știa dacă ar fi rezistat încă mult. Bănuia că arăta aprins la față, ca un ins care umblă cu neadevăruri, căci obrajii, tâmplele, ceafa, îi zvâcneau, febrile, cuprinse din primele momente de o tensiune răvășitoare.

S-a îndepărtat cât de repede i-a stat în putință, a luat-o pe una din multele străzi laterale, care îl va duce în locuri mai calme, unde locuitorii sforăiau în paturi calde, câinii sau retras în cuști, și noaptea îl va primi cu mărinimie în sa-

Ionul ei vast, alinător, ca pe-un fiu răătăcit. Deocamdată nu exista alt refugiu mai bun pentru el.

În definitiv, ce-ar fi vrut? O altă Emilie? Una care să-l tot aștepte, ca frumoasa adormită din pădure... O respinse iarăși, asta e. Blestematul lui impuls de a fugi din fața lucrurilor grave, care-l pun în încurcătură! Îi simțise panica mută la plecarea sa precipitată, cum tocmai își pregătea formula de a-l reține. Nu, instinctul femeilor nu dă rateuri — Emilia a simțit imediat cu cine avea de-a face... Furios pe el, îi venea să se întoarcă imediat, poate ar găsi-o încă acolo... Degeaba, era deja prea târziu, totul îi spunea că scăpase încă o dată din mâini șansa întregirii, poate ultima.

8. Ioan al nimănui

Și de ce n-ar fi chiar el, Ioan, acolo în iarbă, cu găuri adânci în piept? Dacă nu au descoperit încă falsul, înseamnă că, în sine, faptul nici nu-i deranja cine știe ce. Mumificat, el nu le-ar încurca câtuși de puțin socotelile. Ar rămâne în mintea lumii drept «Ioan al tuturor», lucru iarăși convenabil. Evident, unui mit îi stă cel mai bine într-un mausoleu!

Era o posibilitate ca oricare alta. În orice caz, hotărârea ce i-a întărit ca prin minune genunchii oscilanți de până atunci s-a conturat de la sine în capul lui înfierbântat. La o adică, totul în Ioan așteptase mai demult împrejurarea asta, chiar dacă nu și-ar fi închipuit-o aidoma, în modul ăsta curios. Hm, și de ce curios?... Ba, după câte îl costase, i-ar spune chiar modalitate providențială, fiindcă îi oferea o rezolvare meritată de el cu prisosință. Nu avea dreptul s-o scape și pe asta printre degete.

Oricine l-ar fi zărit în acele momente n-ar avea de unde ști ce anume îl determinase pe acel bătrânel să mărșă-

luiască cu atâta vioiciune, călcând oarecum săltat, aproape ștângărește, alegând cu premeditare străzile dosnice, și, în plus, n-ar avea de unde ghici ce structură invizibilă sfărâma în piept acesta. Numai Ioan avea idee ce anume i se deschisese atunci dincolo de acea structură cu miez cretos, mirosind a stârv de scoică.

Îl așteptau, ca pe-un salvator, spații întinse, terenuri vi-rane, numai bune de îngrădit și de însămânțat... Un bătrânel nou-nouț, cu barbă mare, alb-argintie — un fel de gnom de ghips colorat — printre rondurile și răzoarele unei grădini verzi-verzi, iată imaginea din care el își va face o firmă.

Își va aparține doar lui, ușa o va deschide numai celor veniți să cumpere din prăvălia sa, iar de vorbit, va vorbi despre vreme, despre politica primăriei, va bârfi cu clienții. Încă o toamnă, încă o iarnă, o primăvară, poate un an, doi, trei, petrecuți pe undeva printr-un colț retras al lumii. În fond, aniiăștia, oricâți or fi ei, îi vor ajunge cu siguranță, nu trebuia să ajungă prea departe cu presupunerile.

Începuturile cer acceptare și atât, iar pentru el, care-și amintea cu zâmbet de anii anevoioși când își deschisese acasă un mic studio fotografic, când asambla noaptea panouri de sfârșit de gimnaziu, de liceu, de colegiu, tot ceea ce-și propusese acum să facă n-ar avea cum să-l descurajeze.

De la început și de ce abia acum? Nu i-ar păsa pentru moment decât dacă ar fi întâlnit în drum acea simpatică și flenduroasă javră ce-o alungase cu câteva ceasuri mai devreme. Nu i-ar strica compania ei, și-a zis el, călcând cu mai puțină febrilitate. A fluierat chiar de două ori, rotindu-și capul de jur-împrejur. Oricum, o va găsi el până la urmă.

O pală rece de vânt i-a reamintit să ridice ochii la cerul de pe care dispăruseră majoritatea stelelor. Câteva iluminări scurte și semnătura în alb a câtorva fulgere mute pre-vesteau averse apropiate.

*

Ce naiba! Abia acum remarca aiurit că ajunsese în apropierea clădirii unde locuia Emilia. Măi să fie, era convins că mergea fără o țintă anume. Și totuși, uite... Iarăși întâmplarea? Și cine spune că trebuia exclusă mâna Providenței?... Dacă tot era de dat o semnificație faptului că pașii-l conduseseră taman acolo, lângă ea, n-ar fi deci o enormitate să-i fie sortit să aparțină totuși cuiva. Cum sună asta, să fii al nimănui? Un nonsens. Da, poate că Emilia merita ceva mai mult decât compătimire. Da, fără doar și poate...

Și a dat colțul spre casa ei.

Cine știe, poate o va găsi stând la aer, fără somn, în loggia camerei de sus, unde-i plăcea odată să doarmă. Și-o imaginea acolo înnegurată, tăcută, crezându-se neobservată, strâns legată de balustrada balconului. Îi va veni ușor s-o descopere după culoarea mov a capotului. O va striga suficient de încet, pe numele ei mic.

Nu se poate...

Altă rumoare?... Pe-o așa vreme nestatornică, cu rostogoliri de nori la orizont, oricine s-ar putea înșela. A grăbit pasul, cu inima zvâcnindu-i dureros sub osul pieptului. Murmurul, însă, căpăta tot mai multă consistență. Îl chinuia presimțirea că va relua un ciclu din care se crezuse definitiv ieșit. Da, acum auzea limpede rumoarea. Probabil aceeași... N-ar fi crezut să se extindă până acolo.

Clădirea cea joasă avea toate luminile aprinse în spațele jaluzelelor de lemn. Mai multe persoane — cu precădere femei —, în grupuri de câte două-trei, șușoteau pe treptele de la intrare. Lângă poarta curții, acum larg deschisă, o dubiță albă, având motorul pornit, aștepta stingheră. Pe acoperișul ei se depunea voalul primilor stropi.

Nu, fato, nu și de data asta...

Până să întrebe el pe cineva, salvarea, căreia șoferul i-a trântit ușile din spate și i s-a aruncat grăbit în cabină, a alunecat cu farurile aprinse pe pârtia lucioasă a străzii de dinaintea ei. A înghițit-o repede ploaia ce se-ntețise. Pe Ioan, care a urmărit-o cu ochi încețoșați, îl pătrundeau tot mai adânc apele nopții. În depărtare, sirena salvării tocmai își pornea vaierale.

Întâlnirea din Ajun

Chiar și așa, jumulit de viu sub stropii ca niște ținte mărunte și grele, presărate de un copil răutăcios dintr-o luncă înaltă, lângă plumbul cerului, O. Ion nu găsea altceva mai bun de făcut decât să aștepte răbdător până la capăt. Nebună și vremea asta, anul trecut căzuse deja zăpada!

Își ridica la intervale regulate mâna până la creștet; o mână albă, suptă, cu degete noduroase, înțepenite, în nici un caz una de ceasornicar. Căldura din căușul arcuit peste părul lipit și decolorat de ploaie îl mai întârea cât de cât; își trosnea gâtul fără grabă, rotind parcă prostit ochii umflati, măturând siluetele ce mișunau în jur. Bătrânele din față, în fulgarine pe care se întindea lumina ploii, discutau orice, aveau glasuri sugrumate și gesturi zvâcnite. Ploaia nu le atingea, ori cel puțin așa lăsa impresia.

La numai câteva clipe după ce-și vâră mâna în buzunarul fără căptușeală, nesuferitul răpăit al țintelor îl pătrundea iarași; plătea astfel neabătutei lui îndrăzneli de a înfrunta cu capul gol nazurile oricărei vremi. Cineva, de mult, îi spusese că îl avantajează. Devenise poza lui, arătând tuturor pe care-i întâlnea un păr semeț, mereu răvășit de vânt; unde mai pui că meseria îi cerea să-și petreacă ziua întreagă sub cerul liber. Doar îndrăzneala asta îi mai

rămăsese; în rest — părul, semeția — i se împrăstaseră de mulțor.

Făcu un pas înainte. Auzi cum toți făcură același lucru în spatele lui. Mergea al naibii de greu rândul ăsta kilometric! Cutremurat de fiorul ce i-l provocă un viermișor rece de apă prelins pe după ureche, își înșurubă la refuz capul între umerii strânși.

— Ioane! foșni din dreapta o voce fără timbru.

Se întoarse, privind fără să înțeleagă chipul femeii.

— Îs eu, Zâna... Ce te uiți așa, m'-ei fi uitat? Zâna... cea bună, și îl pironi cu un amestec de uimire și teamă.

Era bătrână; pungea sub ochi, fard violent, prost. Dacă-și amintea, auzi întrebare... Așa o dezmiardase pe atunci. Da, în gangul pasajului de unde plecau cu nasul înfundat, fiecare pe drumul său, de frica lumii. Se îmbrățișau sub o cornișă joasă, cu desene și cuvinte urâte pe ea; tremurau de dragoste, curent și umezeală — tăceau —, le ajungea fiorul din ochi și palme. Tresăreau. O iubise ca un nătâng, iar ea plecase cu unul negricios, mai bărbat, despre care se spunea că la bătaie își pierde capul, că ar fi și omorât. Și cât o mai așteptase, câte seri nu petrecuse între bătrânii ei părinți — acum duși cu toții — doar-doar s-o întoarce într-o bună zi supusă... Ba nu, de ce spășită?, ci cu arțag, să țipe la el că a fost un bleg când a lăsat-o să plece; și chiar dacă ea nu s-a putut împotrivi, măcar el ar fi trebuit să lupte până la capăt pentru ei doi, să-și fi pus în joc sângele, să-și dovedească bărbăția. Doar știuse de plecare...

Și uite-o după amar de ani, de tăcere, de uitare târguită fiecărui ceas, uite că vine la el și îi vorbește ca altădată, de parcă dragostea lor n-ar fi suferit decât o scurtă și nevinovată durere.

— Copii ai?

Zâna negă din cap, dar îl privi cu ochi înviorați, mărginiți acum de cearcăne cumva îmblânzite — fruntea i se

descrețise. Lui O. Ion i se părea că îi surprinde pe față, așezată acolo unde i-o admirase cândva, în același loc, o linie numai a ei, neschimbată, un semn care cere răsfăț, păzire, cinstire — o plăpândă crăiță ce rezistase printr-un ungher întunecat al ei atâta vreme, așteptându-i întoarcerea. Făptura de copilă a Zânei îi incendie un teanc de amintiri.

— Ce cumperi?

— O pâine, poate ceva salam.

O precupeață din spate începu să vocifereze, apoi alți câțiva porniră să improaște la adresa lor. Simțiră cum vibra de nervozitate coada aceea de ființe încruntate, de parcă un straniu curent le străbătea pe toate, făcându-le să se schimonosească, să murmure ocări, să gesticuleze în dezordine. O. Ion se mulțumi să se încrunte și el, întorcându-se către cei mai îndârjiți.

— Ce vreți voi, e nevastă-me! la cățați-vă de treabă...

S-a terminat cu rândul mai repede decât ar fi crezut.

Acum mergeau alături, fără grabă, fiecare cu sacoșa lui, aruncându-și din când în când priviri repezi spre a se asigura că celălalt era tot acolo. O. Ion a știut că vine la el numai după ce au intrat pe străduța care începea cu un gang strâmt și umed. Când au urcat scărița cea veche de lemn, a lăsat-o înainte; i-a văzut picioarele obosite.

Ușa a scârțâit într-un mod nou, nu atât pentru ea, cât pentru el. N-a întrebat-o mare lucru, i-a explicat în care colț să se întindă; îl nemulțumea gândul că sacoșa din mâna Zânei nu putea însemna decât o vizită vremelnică, una de veche cunoștință doar. Pe undeva prin oraș, la ceasul acela de amiază, cineva tot trebuia s-o aștepte.

Dar chiar așa să fie? Căci o vedea scotocind cu aer liniștit prin sacoșa care se dovedea fără fund, cum scoate un pulover, papuci de casă, un toc de ochelari, un mănunchi de acte legat în cruce cu elastic galben, o icoană mică, o pungă cu bomboane de pom, săpun.

Profitând că pe ea o absorbise ceea ce făcea — întârziind gânditoare dinaintea câte unui obiect descoperit parcă atunci, în acele clipe, după care îl contempla, așezat după gustul ei pe policioara cea cu oglindă —, el distribui cu atenție trei lumânări în niște locuri cunoscute dinainte. Le aprinse cu o mână tremurătoare, apoi întoarse comutatorul din perete...

— Las-o, că nu văd, loane! Zău așa, te rog. Da'... e ceva cu tine, loane? Ai cam pălit la față, ori îmi pari așa, cum să zic...

— Altfel! Fără zbâncituri, nu? Își dezveli el mândria.

— Da, da... Semenii cu Ion ăl tânăr. Dacă n-aș ști, parc-ar fi atunci... cu tine.

Zâna se trăsese cu genunchii la gură pe patul frumos acoperit cu un țol.

— E-un truc. M-a învățat unul care a lucrat în bălci, la panoptic, că așa fac artiștii să pară proaspeți. Și eu te văd așa... ca atunci, în gang. Dacă ai ști cât m-am muncit să potrivesc oglinzile! Am pus și niște praf de la drogherie pe ața lumânărilor; știi, omul mi-a dat rețeta. Trucu-l țineam pentru vreo cunoștință ce mai trece pe la mine, s-o distrez.

Cu glas scăzut, mai zise că toate astea sunt prostii de holtei bătran, dar ea părea să nu-l asculte; îl fixa de mult într-un fel cunoscut. O. Ion o privi atunci și el curat în ochi. Au rămas astfel până ce s-au consumat lumânările. Nici unul nu s-a sculat să le stingă.

Dimineață odaia nu se răcise ca de obicei. De ce să-l mire? Obiectele păstrau acum în ele o căldură plăcută, ca aceea din copilărie, când se vâra sub duna cu puf de gâscă. Simplu, erau doi acum...

O. Ion se îmbracă în tăcere, privind-o tot timpul cu ochi blânzi și calmi. Ea dormea cu pătura trasă până sub bărbie, ghemuită aproape de perete, o femeie trecută, sforă-

ind ușor, cu o talpă crăpată sprijinită de marginea laviței. Din lumânările lui nu rămăseseră decât trei mici bălți de ceară închegată, cu câte o rămășiță neagră de fitil culcată într-o parte.

Și-a adus sacul, l-a deschis și s-a îmbrăcat, peste pantalonii groși și pufoaică, într-un soi de halat de doc roșu garnisit cu șiruri de vată, și-a lipit cu stângăcie barbă și mustăți de lână netoarsă, răspândind în încăperea miros de clei de oase, iar când a plecat a avut grijă să strângă bine mânerul ușii și s-o închidă fără cel mai mic zgomot.

*

În dimineața aceea, cu aerul subțire ca briciul, cu pământul înghețat bocnă, trecătorii ce așteptau tramvaiul în fața patiseriei din centru, își întorceau involuntar privirile, lăsându-se dominați de aerul mucalit al vânzătorului de «loz-în-plic» care, costumat în Moș Crăciun, își făcea reclamă cu vădită inspirație, scoțând dintr-un gâtlej zdravăn aburi fierbinți. Era imposibil să nu simtă careva că i s-a întors Zâna cea bună.

Prin geamul lipsă

Nu se risipise bine ceața dimineții — ce păcat, încă puțin și întreg cartierul ar fi devenit o liniștitoare radă la Marea Beaufort, iar eu, fascinat de panoramă, aș fi putut da cu piciorul grijilor legate de slujbă, de casă, de prezentul abstract și obositor (vai, tocmai eu, care-am profitat atâta, să mă plâng de lume!) —, când brusc se stârni un vânt puternic, nemaipomenit de capricios, mai bine zis niște vântoase lăsate de capul lor, nici reci nici calde. O isterie de toamnă?, mi-am spus iritat, căci vântoasele, aparent inofensive, împrumutaseră pe neașteptate nervozitatea unei reale urgii, năvălind și sfichiindu-mă la răstimpuri dinspre grilajul aerisirilor de la subsolul blocurilor. Numai o sub-lume greu de imaginat le-ar mai fi dat acel iz de fermentație putredă, de sulfuros, de hoit aruncat. O primă impresie, poate, dar străfulgerarea unor beciuri umede cu bătrâni suferinzi în paturi șubrede, mulți din ei chiar abandonați, a ridicat pe negândite-n mine trombe de remușcări fără legătură cu realitatea. Și zău, e umilitor să descoperi cât de mizer ai ajuns, căci nu exagerez defel: respiram ca printr-o cârpă de șters bucele! Încrâncenarea vântoaselor, ca și bolnăviciosul ce-l instaurau ele de jur-împrejurul meu, au

dat atmosferei o nouă structură. Chit că-mi demonstrem cu argumente solide cum că peste câteva clipe totul va fi depășit și definitiv uitat, fălcile mele, iraționale, se încleștară cuprinse de-o silă vecină cu voma. La asta, de bună seamă, contribuia din plin îndrăcita pistonare a vântoaselor, ale căror izbituri mă puneau în situația de a-mi pierde întruna echilibrul. Ce era mai straniu, efectul acela nu se datora atât forței suflului, cât schimbărilor imprevizibile de direcție și consistenței aerului. Neîndoielnic, aș fi avut ce palpa întinzându-mi mâna, numai că acele tornade de buzunar, aidoma unor *piranha*, se dovedeau năucitor de rapide, năpustindu-se câte patru-cinci odată, practic imobilizându-mă. Ce mai, n-aveam încotro, asistam impotent la propriu-mi supliciu, cu acele turbioane de dimensiuni și culori care de care mai aberante îndesându-mi lovitură după lovitură, nemaisocotind că eu, în nerozia mea, încă speram la ieșirea din coșmar prin trezire. Turbioane născând oriunde și oricând — alb-argintii, violete, galben-verzi, albastre, fluorescente cu toate —, explodând carecum, la chef, asemenea arcurilor voltaice. Multe, prea multe culori, adică nici una... Cu ochii strânși mă aplecam înainte, ușor amețit. Mă îmbărbătam întruna: care mama 'mă-si ar mai face față unei tâmpenii ca asta?!

Și, să turbez nu alta, drăcoacele mă prinseseră la un moment pe picior greșit, mai să-mi smulgă pachetul. Înfruiat, m-am redresat numaidecât, mi l-am îndesat cât mai adânc sub braț, și m-am proțăpăit iarăși în poziție de apărare. Dar ce altceva aș fi putut face, că nici un minut n-a durat și ticăloasele au schimbat tactica. Un ghemotoc venit ca din praștie m-a izbit mișelește în ureche. La nici două secunde, un alt proiectil, mai greu și mai voluminos decât cel dinainte, mi-a vâjâit la un deget de creștet. Sunase ca învelit în hârtie de ziar, târând după el o sumedenie de particule dure ce-mi perforară fruntea și obraji.

Nu m-am răbdat:

— Împuțitele dracului!...

Erupsesem violent, mai cu năduf decât aş fi vrut. O descărcare necontrolată, recunosc, dar şi din pricină că observasem pe cineva din faţă întorcând capul pe jumătate, studiindu-mă cu coada ochiului, iar apoi, exact pe când sângele îmi năvălea în cap, rânjise grosolan. Eram prea indignat ca să mai pun la socoteală spatele de halterofil al aceluia. N-aveam nevoie de amănunte personale; recunoscusem dintr-o ochire ostilitatea permanent trează a celui lăsat în urmă de camarazi, de vremurile ingrate. Sau, mai sigur, disperarea ratatului. Care sentinţă? Luaţi-o atunci ca pe-o îndreptăţită răcorire de moment, întrucât, dacă m-aş fi detaşat cât de cât, aş fi realizat şi eu că de fapt silueta deformată a individului era cea care mă derutase, iar că restul îl făcuseră, singure, hainele, umerii de burete ai sacoului second-hand. Tipul era de statură mai degrabă scundă decât medie; cel puţin aşa arăta pe lângă cele două dame care-l încadrau — două fiinţe planturoase, a căror atitudine de ansamblu, una greu de definit şi acceptat, îmi releva rezerva imensă de vulgaritate ce zace în femeie.

Tustrei mergeau în acelaşi sens cu mine. Nici mai repede nici mai încet. Omul întorcea în repetate rânduri căpăţâna în direcţia mea, parcă anume ca să-i reţină faciesul muştăriu, împietrit în rânjetul de mai înainte. Chicotelile în surdină şi icnetele satisfăcute i-l deformau şi mai mult, lăbărţându-i-l dizgraţios, turtindu-i-l ca pe-o mască metalică. Dinţii săi îngălbeniţi, laţi şi rari, prefirau un gaz vag vi-neţiu — pesemne resturile expiraţiei amestecate cu fumul de ţigară păstrat îndelung în piept —, iar mucusul ud ce se încăpăţâna să-i ardă în colţul gurii îmi întorcea stomacul pe dos.

— He-he-he! He, he! Hă, hă! Hăhăhăhă!

Ceva ca o aşchie minusculă îmi pătrunse chiar atunci în ochi. Probabil o azvârlise spasma uneia dintre vântoa-

se. Simplu: hazardul! La prima vedere, fără îndoială, nu-mai că atunci când mă impresionează o fizionomie anume, mă pomenesc identificându-i trăsăturile pretutindeni, comparându-i-le nu doar cu ale întâlniţilor în drum, ci şi cu obiectele dimprejurul meu, cu umbrele lor, iar prin asta chipul respectiv îşi pune autoritar sigiliul pe ziua întreagă. Iată de ce m-am cutremurat la bănuiala că fusesem atins de scrumul chiştocului muiat de gura cea fără buze. Nu suportam ca acele nenorocite vântoase să-mi sufle în nări o răsuflare străină, pe deasupra şi infectă. N-aş mai fi fost în stare s-o expir, mă credeţi?

Să nu vă mire. Ca un bătut în cap ce sunt, eu mai totdeauna iau drept bună partea inutilă a lucrurilor. Aşa că, de pildă atunci, ţinându-mi respiraţia, eu căutam de zor o cale pentru a-i depăşi. Dar cum? Îmi trebuia neapărat o bucată de trotuar curat şi neted! Norocul meu că mi-am perceput la timp nerozia: o luasem taman pe unde nu aveam şanse reale, pe unde peretele blocului şi grupul celor trei nu-mi lăsau destul loc. Agasat, dar cu răbdarea intactă, am cotit-o pe cealaltă parte a trotuarului.

Altă neghiobie...

Vrând-nevrând prima întrebare care mi-a venit în cap a fost dacă nu cumva individul şi tipele lui ar putea s-o facă cu bună ştiinţă, pentru că şi la noua mea tentativă n-am mai găsit loc de trecere.

Certitudinea am avut-o abia la a treia încercare.

Însă cu ce preţ! Eram prea surescitat ca să realizez că de fapt colaboram la propria-mi închidere.

Cei trei se strânseseră atât de bine unul într-altul, încât nu-i mai distingeam pe fiecare în parte. Observam cu neli-nişte că pentru mine deveniseră un obstacol inatacabil. Respirând precipitat, imploram cerul să redevin pentru o secundă copilul care-am fost odată, să mă pot strecura într-un mod oarecare printre picioarele lor. Nu mă mai îndoiam ce intenţie aveau, chiar dacă rămâneau în continua-

re cu spatele la mine. Mă tratau cu o indiferență aparentă, legănându-se în mersul lor tărăgănat, frecându-se din când în când de zidurile cu tencuiala fisurată și umflată de urina trecătorilor; îmi dădeau impresia a se rezema pentru o clipă de ambele ziduri, sau făceau asta doar pentru a-mi spori neputința. Încă le mai spuneam „ei”, deși la fel de bine i-aș fi putut numi „el” or „ea”, întrucât la ora aceea nu-mi ardea de catalogări. În tot cazul, „dihania” — lăsați-mă, sunt încă generos spunându-i așa — mă exaspera prin cât de hidoasă, de înspăimântătoare devenise între timp, ocupând mai toată stradela aceea fără întoarcere.

De deplasat, cum să nu, într-un fel tot se deplasa dihania, nu puteam spune că stătea locului. Atâta doar că mergea tare încet, mult prea lent pentru nervii mei rablași. Senzația de sufocare devenise una exasperantă, iar asta nu promitea nimic bun. Am descoperit la un moment că nu înaintasem mai deloc în ultimele minute, nici măcar jumătate de pas. Rămăsesem în același punct, crispat, încremenit în perplexitate. Ba, mai mult, spatele acela gigantic — în definitiv, o masă întunecată, difuză — făcu ea ce făcu numai ca să reducă distanța dintre noi. Nu înțelegeam ce dorea de la mine, după cum nu mă mai înțelegeam pe mine însumi, care mă complăceam într-o prostrație ridicolă, eminamente pasiv, fără să fac nici cel mai mic gest pentru eliberarea din acea stare. După cum bine intuiam, ar fi trebuit s-o rup la fugă, să dau dracului orice mândrie, să arunc pachetul ce mă încurca, numai că nu mai aveam tăria să analizez împrejurarea absurdă în care doar încăpățânarea mă aruncase.

N-am fost surprins când, într-un târziu, întorcându-mă și voind cu lehamite să fac cale-ntoarsă, am dat peste-o suprafață dură. Același perete. Ei, credeți, nu credeți, pur și simplu era acolo.

O liniște lacomă, pofticioasă, tânjind după pulsul venelor și arterelor mele. Mi-l amplifica, ostentativ parcă,

făcându-mă cutia de rezonanță a acestuia. Mă clătinam sub loviturile de baros ale inimii. Maioul îl aveam jilav în spate, tot mai rece.

Aerul mineral al pereților îmi împăsli plămânii. Era sfredelitor de rece, muced, rapace ca gura unei mine. Mi-am simțit din nou fălcile încleștate, țipătul măselelor. „Ea” emana un suflu greu, învăluindu-mă în ger arzător — fluid ce-mi circula liber prin toți porii —, mă cotrobăia în voie, fără grabă, deshidratându-mi plămânii până le auzeam foșnetul de scaiete prăfuit, în margine de drum. Ardeam mocnit pe dinăuntru. Mă și vedeam legat cu pieptul înaintea unui aruncător de flăcări, la distanța necesară agoniei lente. Un înfiorător de rece napalm mă scruma din interior în exterior. Ce să fi făcut?, totul în mine urla că eram penetrat, infiltrat de spectrul frigului din toate părțile, timp în care negura, lăsată deodată în jur, nu făcea decât să-mi accentueze senzația de puț abisal ai cărui pereți se apropiu mișcându-și, pe rând, bolovanii umezi, iar toate astea, v-o jur, echivalau pentru mine atunci cu coborârea pe funii a cosciugului. Aproape mă resemnasem, căci îmi era limpede: acea fiară omniprezentă, sigură pe victima ei, se mărginea acum doar la a-și înșaliva și savura mic-dejunul.

Atâta doar că eu totdeauna mai trag nădejde. Deși eram descurajat în ultimul hal, am socotit totuși că merită efortul de a-mi ridica privirile, în căutarea cerului. Ei, din păcate de data asta concretețea și absurdul situației s-au dovedit fără echivoc: mă aflu într-un cub. Și pe deasupra, într-unul devenind tot mai neîncăpător. După toate aparențele nu mai putea fi vorba de scăpare.

Dacă mă înnebunea totuși ceva, era imposibilitatea de a-mi face singur rău, de a-mi provoca măcar o zgârietură frecându-mă, lovindu-mă de acele ziduri aspre. Nu intra-n discuție, peretele aducea la pipăit cu pielea de calcan, cu

cea de rechin, ar fi trebuit să-mi zdrențuiască repede pielea pumnilor cu care-l loveam ca bezmeticul. Sau poate nu simțeam eu bine durerea, usturimea degetelor, a coatelor, a genunchilor. Mă întrebam cum ar putea arăta un zid pătat cu sânge. În mod normal aș fi avut dreptul să văd acele dăre. Auzi și eu, *normal*... Orice s-ar zice, un negru mai negru decât negrul tot ar fi trebuit să existe, ca de altfel și un altul, mai puțin negru, pentru că bezna tocmai pe astea nu le are la inimă și, alungându-le, automat le pune în evidență. În plus, pentru a fi vizibil, orice obiect înainte de toate e obligat să reflecte cât de cât lumina, altminteri în univers demult ar fi domnit tenebrele. Chiar și-un zid, oricare ar fi acela, tot ar reflecta puțină... ce? Evident, *lumină*, murmuram eu îndărătnic, nemaipunându-mi problema originii acesteia.

De unde lumină, auzi problemă! Important era că nu mă îndoiam de judecata mea, de șansele că voi întrezări în vreun fel acei pereți. Singura condiție ce mi-o impuneam era să nu mă mai tem două lucruri: de părsire și de ursită.

Și totuși!

Spuneți-mi, vă rog: de când cuvântul „destin” aparține în exclusivitate oratorului? Pe de altă parte, indiferent de cum ți-ai consuma tu viața, cine te constrânge s-o închei cu un „doar atât?” Ai în definitiv și tu un crez, o himeră a împlinirii, un orgoliu... Știu măcar că eu, unul, nu mă voi declara vreodată decepționat, puteți fi sigur. Nici o grijă, n-o fac acum pe laudărosul care suportă tot adevărul despre sine. Altfel v-aș da dreptate — siguranța și prostia, veșnicii complici. Doar nu credeți că urmăresc să vă impresionez? Ei, un interes tot oi fi având eu, nu zic nu, dar nu neglijați un alt aspect: în clipele acelea eu tocmai îmi chinuiam mintea să ridic schela unui *rost*. Sună pretențios, pompos, dar vă mai spun că în acea beznă de nepătruns ochii mei

rămâneau în permanență larg deschiși. Cum de ce? Pentru că începusem să văd, și încă nebănuir de multe vedeam acolo. Da, previzibil, căci captivitatea mea nu putea face excepție de la regulă. Același pustiu, aceeași ariditate unde foamea, frigul și pericolul ți le apropii sufletește, îți devin practic rude, iar în moarte tu nu mai vezi decât revelația ultimă: Împăcarea cu tine însuși.

Am știut că s-a făcut *Vremea*. Am trasat atunci pe pereți — categoric, pe cel din față — contururile unei ferestre duble. Bănuți-mă de ce poftiți, de lipsă de imaginație chiar, însă o spun apăsător: n-o făceam decât pentru mine. Lipsindu-mi creta, am folosit unghia. Cu același deget i-am ciocănit mai apoi, pe rând, geamurile. Sunau cu toate cristalin, convingându-mă prin răceala lor. Ce-i drept, evitam unul singur: pe cel dinadins „uitat” de mine. În dreptunghiului acela — avea și el, ca toate celelalte, trei palme pe patru —, unde rama o lăsasem oarbă, îmi concentrasem de fapt toată nădejdea. Mă văd nevoit să v-o destăinui și pe asta: de-o viață încercam să dezleg taina obsesiei mele pentru geamul lipsă al unei obscure stații de tren. Un ochi prăfuit, fără măcar un ciob de sticlă, prin care cândva se strecurase suavul miros al florilor de tei, părând a-mi răspunde unei noalgiei tare vechi, de pe vremea când, de mână cu iubita, parcurgeam kilometri întregi pe îmbătătoarele alei ale unui mic parc de provincie... O, dar nu mă îndoiesc, numai mie îmi fusese adresat insolitul mesaj, căci pe nici un altul nu mai trezise unda de parfum din sala de așteptare.

Sper că-mi înțelegeți acum așteptările.

În clipa când am bătut în aer, când m-a furnicat golul din vârful degetului, ce să vă spun, de parcă zgândărisem fiorii unei harfe cât Eiffel-ul. În fine, ridicându-mă copleșit și șovăitor în vârful picioarelor, mi-am umplut la refuz plămânii cu adierea ce venea dintr-acolo.

Și într-adevăr, ca prin farmec obsesia cu pricina se dizolvă în neant, pesemne refugiată în hățișurile toleranței mele, numită *trecut*.

Iar odată cu ea și bezna.

Toate s-au refăcut de la sine, spontan, fără nimic teatral. Nici măcar nu simțeam nevoie să mă frec la ochi. Același cer deasupra capului, același trotuar denivelat sub tălpi. În rest, liniște, apăsător de multă liniște. Ce-mi rămânea de făcut, deci? M-am aplecat, mi-am luat frumos pachetul de jos și am alergat într-un suflet spre coletărie, la poștă, unde poate era încă deschis.

Mutați-vă gândul!

Nu-mi cereți să vă istorisesc din fir în păr ce s-a petrecut de fapt cu mine. Vă e clar? Atunci mai pe șleau: cine vă credeți, domnule?! Doar n-o să mă eviscerați acum ca pe-o stridie! Zău așa, omenie ca omenie, dar... Ei vedeți, același *dar*! Ce mai încolo, goana după pricopseli, nu-mi spuneți mie. Înseamnă că n-ați priceput nimic. După cum mirosurile, o anume mireasmă, boarea mării însăși, nici-când nu le veți înțelege altfel decât *gustându-le* cu propriul nas, cu proprii plămâni, la fel și cu credința în Dumnezeu.

Într-un cuvânt, n-am ce să vă învăț.

Târziu? Nu mi-am dat seama. Și ca să vezi, luându-ne cu poveștile încă nu mi-ați spus în ce direcție veți lua tramvaiul.

De altfel, ceea ce-l interesează în primul rând pe autor nu e construcția unei intrigă, a unui conflict bine definit, ci atomizarea și dedalismului, care parcă fuzionează cu actul trăit. Avem de-a face mai degrabă cu încifrarea unor instanțe epice, decât cu elucidarea lor, ludicul și oniricul, jocul dintre realitate și fantezie lăsând locul unor forme de evaziune și onirism.

Astfel de elemente pot fi descifrate în *Ordinul peștilor*, în *Geamănul* sau în *Ioan al nimăului*, unde autorul filmează spectacolul existențial diurn, propunând o realitate demistificată sau, dimpotrivă, mistificând realitatea și ascunzând-o sub vălul mai multor straturi semantice, ale căror chei nu sunt totdeauna la îndemâna cititorului. Jurnalul, dialogul cu memoria, predilecția pentru fragment constituie elemente ale prozei moderne pe care autorul le utilizează cu dexteritate și mână sigură.

Mircea Popa

Cititorul este nevoit (dar o face mai mult din plăcere) să intre în această atmosferă, să accepte rolul activ pe care i l-a rezervat autorul. Pentru că, în calitate de lector, ai plăcuta surpriză să constăți ceea ce (foarte) multe texte nu o vor recunoaște niciodată: fără tine, fără interesul tău, povestea aceasta nu există. Tot impresia puternică de oralitate îi permite prozatorului atât surprindereaneostentativă a banalului, cât și prezentarea spectaculosului, a fantasticului, fără violentarea condiției de verosimilitate. A vorbi atunci de iubiri nespectaculoase, despre bătăturile ce apar în palme după munca la câmp, despre boemă, despre închisoarea politică și ale sale torturi, despre gâtitul peștilor sau despre o lume paralelă care invadează la propriu realul este la fel de credibil și interesant.

Victor Cubleșan

